

www.favorit.ua

#134/2023

ФАВОРИТ

УДАЧИ

ФАВОРИТ НОМЕРА

СВІТЛАНА

ОСАУЛЕНКО:

«МОЯ ОДЕСА –

МІСТО НЕЗЛАМНИХ!»

23134

9 990000 005550

У

І

*Мистецтво — саме життя, і воно безсмертне.
Оскар Уайльд*

UNION. ТВОЄ МІСЦЕ КУЛЬТУРНИХ ПОДІЙ

#концерти #виставки #лекції #заходи просто неба

+38 0482 39-39-39
Троїцька, 43
unionart.com.ua

ВІДДАЮЧИ, ТИ ОТРИМУЄШ БІЛЬШЕ

КОМАНДА БЛАГОДІЙНОГО ФОНДУ «ДОБРИЙ САМАРЯНИН»
НАДИХАЄ НА ДОБРІ СПРАВИ ВЛАСНИМ ПРИКЛАДОМ

 **ДОБРИЙ
САМАРЯНИН**

GOOD.OD.UA

Засновник і видавець ВПП «Друкарський дім»
Директор Петро Галчанський
Технічний директор Олександр Гавшин

Шеф-редактор Петро Галчанський

Головний редактор Галина Владимирська

Випусковий редактор номеру Марина Жигалюк

Начальник відділу маркетингу і реклами Тетяна Галяшинська

Автори Галина Владимирська,
Марина Жигалюк,
Марія Гудима,
Валерій Романов,
Даша Білоусова

Фото Олег Владимирський,
Сергій Гуменюк,
Альона Ксенофонтowa,
Олександр Синельников

Дизайнер Жанна Праведна

Коректура Ірина Станкова

Переписку з читачами редакція веде!
Рукописи не рецензуються і не повертаються.
Передрук матеріалів (фото і текстів)
без дозволу редакції заборонений.
Редакція може не поділяти думку авторів.
З питань розміщення реклами звертатися:

м. Одеса, Приморський бульвар, 14;
тел. (0482) 340-308, 340-309
e-mail: favor@tvweek.odessa.ua
www.favorit.od.ua

Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець.
Журнал зареєстрований Міністерством юстиції України.
Свідоцтво про реєстрацію:
КВ №11596-468Р від 28.08.2006 р.
Підписано до друку 29.08.2023 р.

Журнал розповсюджується через роздрібну торговельну мережу,
службу кур'єрської доставки.
Відділ розповсюдження – Євген Настичук.

Надруковано ВПП «Друкарський дім».
м. Одеса, 65026, Приморський бульвар, 14, тел.: (0482) 340-308
Замовлення №
Тираж – 2000 примірників. Ціна за домовленістю.

**ЖИВИЙ,
ВІДНОВЛЮЙСЯ І РОЗКВІТАЙ,
МОЯ НЕЗАЛЕЖНА ОДЕСО!**

ФАВОРИТ НОМЕРА

**СВІТЛАНА
ОСАУЛЕНКО:
«МОЯ ОДЕСА –
МІСТО НЕЗЛАМНИХ!»**

СТОР. **12**

ПОДІЇ:

ОДЕСА СВЯТКУЄ
ДЕНЬ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

СТОР. **8**

«ІНТЕЛЕКТ-ФОРУМ-2023:
ЄДНІСТЬ, СТІЙКІСТЬ, ПЕРЕМОГА»

СТОР. **40**

БЛАГОДІЙНИЙ КОНЦЕРТ
ДО 70-РІЧЧЯ ЮРІЯ КУЗНЕЦОВА

СТОР. **52**

«МОВИ ВІЙНИ» В ОДЕСЬКОМУ
ХУДОЖНЬОМУ МУЗЕЇ

СТОР. **60**

8 ДАТА

Одеса святкує День Незалежності

26 ВІЙНА ЯК ВОНА Є

Історичний центр Одеси – у вогні: російський агресор руйнує об'єкти культурної спадщини

34 НА ЧАСІ

Повернення командирів: історії офіцерів з «Азовсталі»

40 ПОДІЯ

«Єдність, стійкість, перемога»: під таким гаслом в Одесі відбувся «Інтелект-форум-2023»

48 МІСТО

Центр «UNION» стане культурним магнітом Одеси!

52 ОСОБИСТІТЬ

До 70-річчя Юрія КУЗНЕЦОВА: «Будьте щасливі за найменшою можливості»

56 ОДЕСИКА

Від «електротахіоскопа» Тимченка до АТ «Одеська кіностудія»

60 КУЛЬТУРНЕ СЕРЕДОВИЩЕ

«Мови війни» в ОФАМ: передчуття великого вибуху

66 МИСТЕЦТВО ЗА МЕЖАМИ

Між минулим і майбутнім: виставка «From 1914 till Ukraine» у Штутгарті

72 МАЙСТЕРНЯ

Наталія КОВАЛИК: «Море – любов моя!»

76 ОДЕСИТ

Життя під парусом. Борис ЗАРИЦЬКИЙ

80 ТРАДИЦІЯ

«Дні нації»: новий проєкт в Одесі

82 ПРЕМ'ЄРИ 2023

«Любов січового стрільця»: часи інші, почуття – такі ж!
«Вісім жінок і загадковий чоловік»

90 ЗА НИМИ – МАЙБУТНЄ!

Є на виживання рецепти! Художня театральна школа м. Одеси показала випускний спектакль

94 ПОГЛЯД

100 найкращих фотографій 2022: трагічні події війни в Україні

104 ЗДОРОВ'Я І КРАСА

Медичний центр натуропатії «SOFI-NA» – для всіх, хто хоче бути здоровим

ВІЙНА ЯК ВОНА Є

**ІСТОРИЧНИЙ ЦЕНТР ОДЕСИ – У ВОГНІ:
РОСІЙСЬКИЙ АГРЕСОР РУЙНУЄ
ОБ'ЄКТИ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ**

СТОР. **26**

ДЕНЬ НЕЗАЛЕЖНОСТІ: ОДЕСА – ЦЕ УКРАЇНА!

НОВІ МАРКИ ДО СВЯТА – З ОЗНАКАМИ ВІЙНИ

ДО 32-Ї РІЧНИЦІ ВІД ДНЯ ПРОГОЛОШЕННЯ АКТА НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ НА ГОЛОВПОШТАМТІ М. ОДЕСИ ВІДБУЛОСЯ СПЕЦПОГАШЕННЯ ПОШТОВОЇ МАРКИ «НЕСКОРЕНИЙ ПІВДЕНЬ», ПРИСВЯЧЕНОЇ ОХОРОНЦЯМ ПІВДЕННИХ КОРДОНІВ, ТА ПРЕЗЕНТАЦІЯ ШЕ ОДНІЄЇ МАРКИ, ЯКА ПРИСВЯЧЕНА НАШОМУ МІСТУ, – «ДЮК У МІШКАХ».

Поштові марки в Україні з початком війни стали не просто засобом оплати кореспонденції, а часто – символом протистояння нашого народу ворогові, мужності та незламності, стійкості та відваги українського війська. А ще – своєрідною зброєю України на міжнародній арені.

Ідея створення проєкту до Дня Незалежності належить відомому одеському фотохудожнику Борису Бухману, ДП «Укрпошта» та Прикордонній службі. Саме світлини Бухмана стали основою для макетів марок.

– Марка, урочисте гасіння якої відбулося до свята, присвячена нашим прикордонникам, адже саме вони з перших днів війни – і не тільки з 24 лютого 2022-го, а з 2014 року, першими вступили в бій з ворогом на державному кордоні, – підкреслив Борис Бухман. – Прикордонники – справжні герої, які успішно виконують сотні й сотні бойових завдань. Цей поштовий випуск – присвята та прояв вдячності нашим захисникам, адже вони як нащадки козаків гідно проходять усі випробування, які випали на долю нашої країни!

Після погашення марки гості оглянули експозицію фотографій Бориса Бухмана, які він зробив під час повномасштабного вторгнення, зокрема – і в зоні бойових дій.

Марки будуть у продажу разом з поштовим набором: конверт та картки. Кошти, отримані з їх продажу, будуть спрямовані на потреби захисників України.

СВЯТКУВАННЯ У МІСЬКОМУ САДУ –

З УНІКАЛЬНИМ КОРОВАЄМ ТА ОРКЕСТРОМ

24 СЕРПНЯ ВСІ ОХОЧІ ОДЕСИТИ ТА ГОСТІ МІСТА МОГЛИ ВЗАТИ УЧАСТЬ У СВЯТКОВИХ УРОЧИСТОСТЯХ У МІСЬКОМУ САДУ. ПРИСУТНІ РАЗОМ ІЗ ПРЕДСТАВНИКАМИ РІЗНИХ КОНФЕСІЙ ОБ'ЄДНАЛИСЯ У СПІЛЬНОМУ МОЛЕБНІ ЗА УКРАЇНУ, ПОБУВАЛИ НА ЧУДОВОМУ КОНЦЕРТІ, А ЩЕ МОГЛИ ПОЛЮБУВАТИСЯ ВЕЛИЧЕЗНИМ КОРОВАЄМ У ВИГЛЯДІ КАРТИ УКРАЇНИ – 24 ОБЛАСТІ ТА АР КРИМ.

Унікальний святковий коровай спекли спеціалісти Одеського хлібозаводу № 4. Як зазначив директор підприємства Віталій Добровольський, 25 серпня коровай було передано до шпиталю військовим, які проходять в Одесі лікування та реабілітацію.

А святковий настрій усім створював духовий оркестр Одеського муніципального театру ім. О. Саліка і солісти-вокалісти. У їх виконанні прозвучали світові та українські хіти.

ОДЕСЬКИЙ ЗООПАРК: РАДІСТЬ ДЛЯ ДІТЕЙ І ТВАРИН

ДИРЕКТОР ЗООПАРКУ ІГОР БЕЛЯКОВ – МАЙСТЕР ВЛАШТОВУВАТИ СВЯТКУВАННЯ, І ВОНИ ПРОВОДЯТЬСЯ ТУТ ПОСТІЙНО. ЦЬОГО РАЗУ ДЛЯ МАЛЕНЬКИХ ВІДВІДУВАЧІВ ЗООПАРКУ БУЛИ ОРГАНІЗОВАНІ ТВОРЧІ МАЙСТЕР-КЛАСИ ТА ІНШІ РОЗВАГИ, ДОРΟΣЛІ МОГЛИ НАСОЛОДИТИСЯ ЧУДОВИМ КОНЦЕРТОМ, А ВСІ РАЗОМ ВОНИ ОХОЧЕ ВЗЯЛИ УЧАСТЬ У ГОДУВАННІ МЕШКАНЦІВ ЗООПАРКУ.

Дітки могли спробувати свої здібності у виготовленні листівок до Дня Незалежності України, паперових янголів та ляльок-мотанок. А особливу радість та усмішки у них викликало бульбашкове шоу.

Нікого не залишив байдужим великий святковий концерт. У концертній програмі взяли участь солістка Одеського муніципального театру ім. О. Саліка та Одеської обласної

філармонії ім. Д. Ойстраха Алія Дігуляр, артист Одеського академічного театру музичної комедії ім. М. Водяного Олексій Коннов, зразковий хореографічний колектив «Казка», модельна студія Jenkins та вокальна студія «Запальнички». Також виступив популярний гурт «4.5.0».

Наприкінці свята відбулася показова годівля слона та тигра. Працівники зоопарку підготували для них їхні улюблені смаколики.

РОДИННЕ СВЯТО

«БОРЦОВА ЕКСКУРСІЯ ОДЕЩИНОЮ»

НАЙСМАЧНІШЕ СВЯТКУВАННЯ ВІДБУЛОСЯ 24 СЕРПНЯ У ВНУТРІШНЬОМУ ДВОРИКУ ОДЕСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ. РОЗПОВІДЬ ПРО РІЗНОМАНІТТЯ БОРЦОВИХ РЕЦЕПТІВ ОДЕЩИНИ ПОЄДНУВАЛАСЯ З ЧАСТУВАННЯМ БОРЦЕМ З ПАМПУШКАМИ ТА САЛОМ, КОНЦЕРТОМ, ВІКТОРИНАМИ, МАЙСТЕР-КЛАСАМИ, ЗНАЙОМСТВОМ З КНИЖКАМИ НА КУЛІНАРНІ ТЕМИ І ФОТОСЕСІЯМИ.

Колектив ОННБ (гендиректорка – Ірина Бірюкова) облаштував нову локацію, оформлену у стилі українського села, у внутрішньому дворіку головного корпусу на вул. Пастера, 13. І разом з фахівцями Одеського обласного центру української культури під керівництвом Валентини Вітос запросив усіх охочих відвідати родинне свято «Борщова екскурсія Одещиною: єдність у різноманітті». Ця розповідь не була б такою смачною, аби вихованці і викладачі Одеського вищого професійного училища морського туристичного сервісу не приготували свій

варіант улюбленої страви – саме одеський, зі смаженими бичками. І керував як приготуванням, так і частуванням особисто директор Сергій Білоконенко.

Чому саме борщ став героєм святкування Дня Незалежності? Ну, насамперед, тому, що нема українця, якому б не смакувала ця страва. Та є й офіційна підстава: 1 липня 1922 року ЮНЕСКО внесла український борщ до переліку об'єктів нематеріальної культурної спадщини, яка потребує охорони. І задля цього нам довелося відстоювати своє право перед тим же одвічним ворогом – росією.

Свято відбулося у рамках кроссекторального проекту «Україна: історія, культура, ідентичність». Засідання відбувалися у приміщенні бібліотеки два дні поспіль, а у дворіку теоретичні міркування про українську культуру і традиції засвідчили практичним дійством.

У концерті взяли участь фольклорний колектив «Заграва» та солісти Одеського центру української культури, але співати і підтанцювали всі! Майстер-класи провели майстри центру та фахівці бібліотеки, і охочих взяти участь – дітей та дорослих – теж не бракувало! ❗

Фото: Альона Ксенофонтова, Сергій Гуменюк, сайти Одеської міськради та Одеського зоопарку

СВОЇ ЖИТТЄВІ ПРІОРИТЕТИ
ДЕПУТАТКА ОДЕСЬКОЇ
МІСЬКОЇ РАДИ
СВІТЛАНА ОСАУЛЕНКО
РОЗСТАВЛЯЄ У ТАКОМУ
ПОРЯДКУ: «УКРАЇНКА,
МАМА ЧУДОВОЇ
ДОНЕЧКИ, ЩАСЛИВА
ДРУЖИНА, ВДЯЧНА
ДОНЬКА, ОДЕСИТКА,
ЮРИСТ, ПОЛІТИК,
ЖІНКА, ЯКА, ЯК І ВСІ
ЛЮДИ В НАШІЙ
КРАЇНІ, ХОЧЕ МИРУ».
І ДОДАЄ: «СВОЯ».

Вона й справді стала своєю для дуже багатьох одеситів. Скажімо, лише під час останніх виборів у місцеві органи влади за неї вже втретє віддали свої голоси одесити, що проживають у тому ж виборчому окрузі (такий переконливий кредит довіри!). Своя вона і для сотень випускників Одеської юридичної академії, в якій, після закінчення навчання, пройшла всі викладацькі сходи – від асистента кафедри до професора і декана. Звичайно, вона своя для великого кола друзів, однодумців, колег по депутатському корпусу... Та навіть для мало знайомих людей легко стає не чужою людиною через притаманну їй властивість бути у спілкуванні напрочуд простою, щирою, відвертою, душевною і водночас іронічною. Зі мною було так само, і від мети написати ділове інтерв'ю з депутаткою я зрештою відмовилася. Надто цікавою саме у деталях і емоціях виявилася наша розмова, щоб обмежуватися лише фактами про діяльність і трудові здобутки. Словом, спробую представити на сторінках журналу Світлану ОСАУЛЕНКО як свою для одеситів людину...

ПРИЇХАТИ ЗА МРІЮ І ЗАКОХАТИСЯ

До Одеси Світлана приїхала, щоб реалізувати свою мрію. Навіть не мрію, а вже чіткий намір: стати юристом. Екстерном закінчивши школу, зекономила рік, аби швидше вступити до вищої школи. Але батьки не хотіли 17-річну доню відпускати в інше місто, мовляв, ще надто мала. Тож спробувала втілити свій намір у рідному Кропивницькому, на той час – ще Кіровограді. І швидко зрозуміла, що місцевий філіал столичного вишу зовсім не відповідав її запитам і амбіціям, хоча факультет і називався юридичним. Тож через рік твердо заявила батькам: їдемо до Києва або до Одеси. Зрештою, зупинилися на Одесі. І про це Світлана жодної секунди не пожалкувала...

– Я відразу закохалася в Одесу, – згадує вона. – Вже як тільки приїхала сюди, почувала себе одеситкою. Відчула, що це моє місто – по темпу життя, по енергетиці, по людям... Та і юридична академія мене відразу приємно вразила: навіть із зовнішнього вигляду було зрозуміло, що це навчальний заклад високого рівня...

– Який факультет обрали?

– Судово-прокурорський. Комплекс відмінниці спрацював: вчилася на відмінно. Щоправда, одразу виникла традиційна для дівчат-студенток небезпека: ще не почавши вчитися, під час виробничої практики познайомилися з хлопцем, закохалася і весь перший курс планувала виходити заміж. Він уже закінчував академію, і мені треба було б'їхати з ним, перевестися на заочний. Але ж я хотіла вчитися, отримати повноцінну освіту. І хотіла жити в Одесі! Хлопець був з Криму і поїхав у свій Судак. Насправді то було для мене щасливим проведінням, але тоді я була дуже засмучена і вирішила, що на мені в 18 років «вінець безбраччя». (Сміється.) Перебуваючи в цій печалі натрапила в академії на афішу про вибори у якусь Молодіжну раду. Не розуміла, навіщо це мені потрібно, але щоб чимось себе відволікти і зайняти, взяла участь у цих виборах. І була обрана у Молодіжну раду міста від свого факультету. В принципі, це був для мене абсолютно природний крок. Адже в школі була спочатку старостою класу, згодом – президентом школи. В академії теж – староста групи. Громадська активність – моє все, постійно організовувала якісь заходи. Тому коли через рік вирішили проводити вибори голови Молодіжної ради, я охоче взяла в них участь.

МОЛОДІЖНА РАДА: ПЕРШІ УРОКИ ЖИТТЯ, ПЕРШІ КРОКИ У ПОЛІТИКУ

Щира у своїх намірах дівчинка ще не знала, що у таких випадках владна структура, під крилом якої виникає якесь громадське утворення, завжди хоче мати на посаді очільника когось знайомого і керованого. І тодішній заступник міського голови Володимир Куренний, що відповідав за гуманітарний сектор, уже знайшов потрібного хлопця...

– Аж тут «намалювалася» Осауленко і почала руйнувати задум?

– ...З'явилася якась «нічия», якась непонятна дівочка, яка лізе туди, куди не просять! Щоправда, дізнавшись, де я навчаюся, подзвонили Сергію Васильовичу Ківалову і попросили, щоб він мені пояснив: якщо я не приберу свою кандидатуру, то закінчу не юракадемію, а кулінарний технікум. Він на той час очолював Центрвиборчком і не збирався займатися таким мізерним питанням, тож мені нічого такого не сказали. Маю зауважити, я вже на той час не була зовсім сторонньою людиною у міськраді. На третьому курсі я стала помічницею Миколи Федоровича Крикливого, проректора нашої академії, який очолював депутатську фракцію у міськраді: він мені запропонував, знаючи мене як гарну студентку і активістку. Тож я, маючи на те право як помічниця депутата, часто була у міськраді, мені було цікаво все: як що відбувається, хто як працює.

– Тож на вибори голови Молодіжної ради ви пішли свідомо, з бажанням працювати у структурі, близькій до влади?

– Саме так! З бажанням щось змінювати і на щось впливати. Я готувалася, проводила певну агітацію, спілкувалася з учасниками процесу і знала, що маю більшість прихильників. Але тут Куренний з Яроцькою приводять свого хлопчика, і я починаю розуміти, що мені нічого не світить. Стою в коридорі, намагаюся додзвонитися до Крикливого, той у Києві... На моє щастя повз мене проходить Діма Танцюра, баче, що я в сльозах, запитую, що трапилось. Я в емоціях йому розповідаю, і він такий: «Почекай, я зараз» і йде до Ворохаєва. Анатолій Іванович приходить на вибори і сидить до кінця. Я з ним до цього не була знайома, та й Танцюру бачила лише вряди-годи, пробігаючи коридорами. Але це той випадок, коли справедливість торжествує: при них ніхто не міг втрутитися у процес, вибори пройшли чесно і в результаті я була обрана головою Молодіжної ради.

– А що ж Сергій Васильович?

– От через ці обставини з виборами ми і познайомилися. Через кілька тижнів на сходах у юракадемії я випадково перетнулася з Ківаловим, який тоді рідко бував в Одесі, і тодішнім ректором Полянським, царство небесне цій людині. Я вітаюся, і Полянський каже: «До речі, Сергію Васильовичу, оце та дівчинка, про яку ви запитували». Почувши від мене всю цю історію, Ківалов вирішив поставити крапки над і. Ми поїхали у міську раду, Сергій Васильович сказав зачекати у машині і пішов у високі кабінети. Через якийсь час вийшов і з гумором сказав: «Якщо за годину спілкування 80 відсотків часу зайняла розповідь про те, яка ти підступна і погана, а 20 – про ситуацію з виборами президента, то я розумію, що у тебе точно все вийде!». А після цього сказав, що треба зібрати шановних гостей на урочисту подію, адже наша студентка перемогла, хоча ніхто тоді не розумів, що то за Молодіжна рада і з чим її їдять.

– Ну, всі знають, що Сергій Васильович взагалі любить такі заходи: то вітають кращих студентів-спортсменів, то проводять

СВІТЛАНА
ОСАУЛЕНКО:
«МОЯ ОДЕСА –
МІСТО НЕЗЛАМНИХ!»

«НАША МОЛОДІЖНА РАДА ОТРИМАЛА ПРЕМІЮ РАДИ ЄВРОПИ ЯК КРАЩА НЕУРЯДОВА ОРГАНІЗАЦІЯ»...

конкурси краси, та і нас, журналістів, збирають на професійне свято і нагороджують...

– Так і є. Але коли він сказав, кого маємо запросити, я була шокована: це були прокурор області, голова СБУ і тому подібні особи... І такі багато хто з керівників високого рангу, з відомих людей прийшов! Ясно, що не до мене, а до нього. Але це дало дуже потужний поштовх моїй діяльності, я з багатьма познайомилася. І як наслідок – мені надали можливість використовувати матеріально-технічну базу академії для діяльності Молодіжної ради. Ми мали приміщення, могли запрошувати телебачення. І це було дуже важливо для нормальної роботи.

– Що це взагалі був за проєкт? Хто входив до Молодіжної ради?

– Це був грантовий проєкт, яким опікувався Вадим Георгієнко, і все відбувалося прозоро, по-справжньому. У раді тоді було десь 250 чоловік – представники від вищих навчальних закладів, а також від технікумів, училищ і шкіл. Утворилася організація з надзвичайною концентрацією дієвих людей, які згодом реалізували себе у громадській, політичній, професійній сферах. Скажімо, головою штабу у мене був Паша Вугельман, у складі Молодіжної ради – Олексій Єремиця, Олександр Довгопол, Саша Славський, Таня Плаксієв, Саша Барин. Тобто з 250 чоловік ви напевне 200 знаєте. Бо тоді все було чесно: вибори, агітація, голосування, ось і виявилися справжні лідери. До речі, наша Молодіжна рада отримала премію Ради Європи як краща неурядова організація, і я їздила до Швеції отримувати нагороду, вперше в житті користувалася літаком. А потім ми ще рік їздили Україною, ділилися досвідом і допомагали створювати молодіжні ради по всій країні.

– І як на це реагувала міська влада, яку ви переграли?
– Закономірно: нас просто розігнали! 1 квітня вийшов відповідний наказ тодішнього міського голови Едуарда Гурвіца, і я навіть спочатку думала, що це такий недолугий жарт. Напев-

но, тодішню владу злякало, що існує щось велике, круте, таке, що отримуватиме міжнародні нагороди, і водночас – неконтрольоване і невіддане їм. А ми ж, власне, ще були дітьми і нічого поганого не робили... Для мене це була справжня трагедія.

До речі, саме завдяки головуванню в Молодіжній раді я познайомилася зі своїм першим чоловіком. Ваня тоді навчався в Академії холоду, теж був активістом і взяв участь у реалізації одного із наших чергових проєктів.

НЕ БУЛА Б ЮРИСТОМ – СТАЛА Б ЖУРНАЛІСТОМ!

– Знаю, що ви ще у статусі голови Молодіжної ради почали працювати кореспондентом телеканалу «ТВ-Точка» (так на той час називався телеканал «Академія»). Це сталося випадково? Хоча не дарма кажуть, що насправді будь-яка випадковість – це прихована закономірність.

– У даному випадку – точно закономірність! Я організувала телевізійний круглий стіл за участю міських депутатів у рамках діяльності Молодіжної ради, і коли вони вже прийшли, виявилось, що ведуча захворіла. Екстрена ситуація, замінити її немає ким. Тоді керівник каналу Ігор Яковлев знаходить єдине правильне в цій ситуації рішення: мовляв, хто закрутив цей движ, той хай сам сідає у кадр і веде телепрограму. Я хоч і не мала жодного такого досвіду, але знала, про що має йти мова.

Я страшенно переживала, забула, як мене звати, але якось провела ту програму. От з того часу, паралельно з навчанням, з головуванням у раді і роботою помічника депутата міськради на громадських засадах, почала працювати як телевізійний журналіст і навіть отримувала зарплату. Це був перший запис у моїй трудовій книжці.

Дуже вдячна за той досвід Ігорю Яковлеву і своєму першому трудовому колективу. Яковлев цінував те, що я можу залізти туди, куди не залізе ніхто інший, дізнатися те, що не дізнаються інші. Працювала в «Новинах» і мала авторську передачу «Історія успіха». У цю програму запрошувала людей, які мені самі були цікаві, з якими хотіла познайомитися. Зробила лише десь з десяток випусків, але це були програми з Борисом Литваком, Олегом Філімоновим, Борисом Барським, Танею Савченко. Так, мої тексти правили, адже я не була фаховою журналісткою, і це теж стало цінним досвідом. Писати люблю досі. Зараз часу бракує, але коли я емоційно заряджена на якусь тему чи подію, то пишу. Ось останній пост, який написала і виклала, мав сотні перепостів. Певно, якби я не стала юристом, викладачем, то була б журналісткою.

МЕТА – СТАТИ ДЕПУТАТОМ, ОТЖЕ, НЕМАЄ ПЕРЕШКОД!

Десь за місяць до розгону Молодіжної ради політтехнологи Партії регіонів, які розкручували проєкт молодіжного партійного крила – Союз молоді регіонів, зауважили, що у керівництві поряд з хлопцями має бути дівчина. І шляхом соціології доходять висновку, що ця дівчина – Світлана Осауленко...

– Що це було? І навіщо вам це було потрібно?

– Мене запросили на розмову і сказали, що візьмуть у депутати міськради, що я ввійду до першої десятки. Тоді вибори були лише за списками, без мажоритарки. А я дуже хотіла стати депутатом! Мене фотографують на біл-борд: я – у центрі, поряд з одного боку – Станков і Єремиця, з другого – молоді Волошенков і Пеструєв. І напис: «Сильні, молоді, рішучі – Союз молоді регіонів України». Тоді для мене, та й для багатьох інших, Партія регіонів зовсім ще

не була проросійською, одіозною. А пропозиція відповідала моїй мрії і тишила самолюбство... Тепер я розумію, що моя поява на біл-бордах з таким змістом також послужила аргументом для Гурвіца, що треба цю «шарашкину контору», тобто Молодіжну раду, розганяти, адже він був у зовсім іншому політичному таборі. Тож я втрачаю свою улюблену Молодіжну раду, а на конференції регіоналів по висуванню кандидатів у виборчий список я – на 53-ій позиції... Тобто мене просто обдурили, мною скористалися... І я опиняюся взагалі осторонь громадської активності.

З горя вступила до аспірантури і почала викладати, робити наукову кар'єру. Спочатку асистент кафедри, потім викладач, доцент, зрештою – професор. У мене наукова діяльність перервалася лише два роки тому. Хоча я весь час казала, що це не моє. І сьогодні вже як доктор наук можу повторити, що суто наукова діяльність – це не моє. Докторську захистила, бо вже треба було за логікою йти цим шляхом, бо збрала багато матеріалу. Знову спрацював синдром відмінниці: треба було завершити процес. Я не можу закритися від світу книжками, люблю роботу з людьми і серед людей. Тому саме викладацька робота, спілкування зі студентами були мені до душі, і за цим досі жалкую...

– Хотілося творити історію, а не описувати та аналізувати її?

– Так! Паралельно створюю свою юридичну компанію, реалізую якісь проєкти, тобто заробляю на життя. І не можу заспокоїтися через те, що залишилася осторонь громадської діяльності, бо це ж моє! Як помічниця сиділа на сесіях, хоч ніхто мене не змушував, бо мені було цікаво, як все відбувається, слідувати за процесами. І була дуже розчарована, коли стало очевидним, що потрапити до міськради можна лише за великі гроші або завдяки впливовим зв'язкам, а в мене не було ні того, ні іншого. По громадській лінії мені хотілося йти далі і далі. Тож, попри розчарування, створила свою організацію «Нове покоління» і робила якісь проєкти...

РІК 2010, ЗНАКОВИЙ І ВИЗНАЧАЛЬНИЙ

Так склалося, що всі дуже важливі події відбулися у житті нашої героїні саме того, 2010-го року. У липні вона захищає кандидатську дисертацію на тему «Адміністративно-правовий статус Кабінету міністрів України». У серпні завагітніла. А у жовтні знову бере участь у виборах, і її мрія здійснюється! Але цей шлях до мрії знову не був гладеньким, вибоїстим, на яких можна було спіткнутися і не піти далі, не бракувало...

– І знову у вашому житті виникають вибори. Як усе було?

– Була відновлена змішана система, хтось ішов за списками, хтось – по мажоритарці. Сергій Васильович складав список від Партії регіонів, і я до нього, звичайно, не потрапила. А ось у список по мажоритарці внесли всіх, хто хотів і не дуже, у ньому не було хіба що Тамари Петрівни, яка мила у нас в академії підлогу. Було зрозуміло, що з нього викреслять майже всіх ще до виборів, але у мене був особистий ресурс! Мій чоловік Іван працював у облдержадміністрації і звернувся з проханням до Пундики, тодішнього голови облради, щоб той мене прийняв. І ось я приходжу і кажу, мовляв, знаю, що Ківалов подав список довжиною в життя, але маю величезне прохання мене не викреслювати. Микола Володимирович скептично поставився до мого бажання, висловив переконання, що депутатом мені нізащо не стати, але у списках мене лишили – зі знаком питання. Чому я думаю, що зі знаком питання, бо на мою першу зустріч з виборцями прийшов сам Пундик, певно, подивитися, що ж я собою являю, що це за «чудо в пір'ї», причому разом із ним приходять Заблоць-

кий – київський політехнолог, який тоді співпрацював з виборчим штабом Матвійчука. Моя перша в житті зустріч з виборцями відбувалася на вулиці Черняхівського. У нас все мало бути розбите по блоках: про партію – яка вона класна, про місцевих лідерів – ще кращих і лише десь у кінці, власне, про себе. Але, певно, я була переконлива, і Заблоцький сказав Пундику: «Не чіпайте дівчинку, з неї буде толк». Мене залишили у списку мажоритарників, я могла взяти участь у виборах і виграти!

– То що ж дало змогу перемогти впливових суперників?

– У мене не було агітаторів, я все робила сама, обійшла всі двори, говорила з людьми. Мій виборчий округ – це вулиці Черняхівського, Педагогічна, Тініста, Полуничний провулок, Аркадія... Так звані обкомівські будинки. Дуже непростий контингент, як я вже потім зрозуміла, який за гречку не продається. Ці люди вміли аналізувати сказане, вміли дати відповідну оцінку будь-якій особі. І підтримали саме мене, за що я їм дуже вдячна! Причому вдячна вже тричі, бо мої виборці мене підтримали потім і під час других, і під час третіх виборів у місцеві органи самоврядування. Не люблю слово «виборці»... Мене підтримали люди, і на своїх перших виборах я перемогла з великим відривом, більше того – посіла за кількістю голосів перше місце у Приморському районі.

Маю сказати, що я дуже люблю процес виборів. Це цікаво, захоплююче. Жодних своїх виборів я не програла. Я не дуже гарний стратег, але, певно, хороший кризис-менеджер. Якщо поставлене конкретне завдання, яке треба виконати у обмежений проміжок часу, мені такі проєкти вдаються значно краще, ніж ті, де треба планувати на роки. Під час виборів щодня – повна концентрація і віддача всіх сил, а посліду вже через три місяці...

– Після обрання починається становлення у статусі депутата. Яким був цей процес для вас?

– Я пішла працювати у комісію по законності, це було логічно з огляду на мою освіту і роботу. Стала секретарем комісії, головою якої тоді був Денис Балух, відомий адвокат. Під час виборів

я була вже на четвертому місяці вагітності, і нікому про це не говорила, дуже переживала, що мені скажуть, мовляв, сиди вдома і народжуй. Тоді були певні такі упередження, це вже зараз до цього в нашому суспільстві ставляться нормально. Та й почувала я себе добре і не збиралася зі своїм животом сидіти вдома. І в квітні народила доньку.

ОЧОЛИТИ СИСТЕМУ І ПРОВЕСТИ РЕВОЛЮЦІЮ

Як відомо, діяльність депутата завжди тісно пов'язана з ЖЕКами. Люди скаржаться своєму обранцеві на якість недоліки в їх будинках чи дворах, а той іде у ЖЕК і намагається змусити щось робити. Жінка з синдромом відмінниці по життю Світлана Осауленко підходила до діяльності місцевих комунальників з максимальними вимогами, весь час була чимось незадоволеною, щось вимагала, критикувала і прагнула змін...

– *І чи же закінчилося таке наполегливе бажання все змінити?*

– Це зараз, уже добре розібравшись у цій сфері, я розумію, що працівники ЖЕКів були надто обмежені у свої можливостях, у коштах і просто не могли багато чого зробити. Вже не пам'ятаю всіх обставин, але так сталося, що директор ЖКС на моєму окрузі пішов з посади і з'явилася вакансія. Приходили якісь люди, які зрештою чимось не підходили, а потім мій помічник мені каже: «Хочеш змін, хочеш все привести до ладу, то скажи, що сама підеш на цю посаду». Таке мені на думку не спадало, адже я зовсім не була обізнана з цією справою. Але на провокацію піддалася: мовляв, критикувала все і всіх, то спробуй сама впорядкувати. І мене ставлять на посаду директора ЖКС «Фонтанський».

Було абсолютно не зрозуміло, як усе складеться, в академії посміювалися, що, мовляв, пішла двірників вчити, як вулиці підмітати, але я поставилася до цього з ентузіазмом. Як кажуть, не можеш перемогти систему, то стань на чолі. На той період на цьому підприємстві працювало ні багато ні мало 840 чоловік. І вони виконували дуже непростий багатаспектний обсяг роботи. Мені опанувати цей комплекс було складно, адже не розбиралася у багатьох речах. На мене мій заступник і підлеглі дивилися, як на НЛО, бо я геть не відповідала типовій уяві про працівника комунальної сфери. Швидко виявилось, що зайвої інтелігентності треба позбавлятися і в певних ситуаціях без використання ненормативної лексики у тебе нічого не вийде. Але водночас я з подивом дізналася, що серед двірників є люди з кількома вищими освітами, а сантехнік у минулому був співаком в Одеській опері. Так уже в них життя склалося. І загалом я відкрила для себе багато незвичного.

За два з половиною роки, що я там працювала, отримала дуже крутий досвід. Це був для мене надзвичайно цікавий період. І, до речі, вже під час останніх виборів деякі з двірників вважали, що я досі очолюю ЖКС, бо до мене і після мене ніхто не приходив до них у підвал і не спілкувався з ними особисто. Пам'ятаю, як мій колега-депутат був у шоці, що я йду вітати з 50-річчям старшого двірника. Мій чоловік тоді казав: «Тебе куди не відправ, скрізь виходить Молодіжна рада».

– *Те, що добре вивчили цей механізм зсередини, тепер допомагає в депутатській роботі?*

– Знайомство з будовою і діяльністю першої ланки міського господарства дало розуміння багатьох речей. Я тепер бачу, що чимало чиновників, які керують цією сферою, багато чого не розуміють. І я маю моральне право на щось їм вказувати, зауважувати, що не так. Я знаю, як працює місто з першого базового щабля. Це дуже важливо, адже мер міста і депутати міської ради –

це насамперед життєзабезпечення міста, а не політика, хоч без неї і на міському рівні не обходиться.

– *Так вдалося за два з половиною роки щось змінити в діяльності ЖКС?*

– Та я змінювала все підряд, зранку до вечора відбувалася якась революція. І був шквал незадоволених цим. Скажімо, міняла місцями паспортисток, начальників дільниць, щоб розірвати налагоджені схемочки. Мимоволі влізала у чийсь бізнес, не знаючи про підкилимкові домовленості. Скажімо, не розуміла, чому ліфти обслуговує приватна компанія і отримує за це кошти, а штат відповідних працівників працює і отримує зарплатню у нас. І була переконана, що договір постачання води не вигідний для нас. Таких питань було багато, я розвалювала систему, як могла, і мені частенько доводилося чути, щоб не лізла туди чи сюди. Але попри все я старалася робити максимум корисного для одеситів... Знаєте, директор ЖЕКу – не найпопулярніша серед місцевих жителів фігура, і якщо після того, як я попрацювала директором ЖКС, мене ті ж самі люди знову обрали депутатом, то, напевне, я була не найгіршим керівником.

– *А чому пішли з посади?*

– Мені просто не продовжили контракт. Термін закінчився, і мені тодішній мер Костусєв сказав, що далі я працювати не буду. Я почала говорити, що у нас і там показники найкращі, і там зросли, але мене ніхто не чув. Очевидно, що гарні показники їх турбували найменше, а я декому так насоліла, що вони домоглися мого відсторонення. У мене був гострий конфлікт з тодішнім головою Приморської райдержадміністрації Пастушком. Він не поділяв мій метод керівництва, коли я заохочувала своїх працівників якимись нагородами, грамотами, а у мене як депутата міськради було більше можливостей заохотити свій колектив, «підсвітити» його діяльність. Це багатьох дратувало. Були конфлікти і з більш серйозних питань, скажімо, через розподіл житла: я намагаюся добитися виділення квартир для активних двірників. Тобто загалом я була занадто неформат, не виконувала мовчки вказівки і мала свою думку. І Пастушок заявив, що він категорично не хоче зі мною працювати. А його родич, славнозвісний Марков, почав мені погрожувати: якщо не підеш з ЖКС, то тобі буде погано. Ініціювали на підприємстві всі перевірки, які тільки можна, і були дуже розчаровані, не знайшовши нічого кримінального...

Знаєте, так незалежно себе поводити мені допомагало виховання. У мене дуже гарна родина. Мама працювала на керівних посадах, була заступником міського голови Кропивницького, заступником очільника області, постійно обиралася депутатом. І для мене не існувало такого авторитету, скажімо, мера чи губернатора, перед яким я б втратила свідомість від його величності. І хоча я завжди дотримувалася субординації, у мене не тряслися руки при зустрічі з тими, хто обіймав якусь високу посаду, і я могла на рівних говорити, відстоювати свою думку.

– *А коли контракт не продовжили, що зробили?*

– Я ж юрист! Подала до суду, адже для звільнення мають бути якісь реальні підстави, а мені ніяких офіційних претензій не висували... Мені загалом дуже подобається конкретна робота з конкретними завданнями, а там була саме така. Ти щось зробив – і відразу бачиш результат. Одесити тобі вдячні – і це теж результат. Мені дуже подобався наш колектив: прості щирі люди... Тим часом в один прекрасний день о шостій ранку приїхав Олег Марков разом з новим директором, контракт з яким був підписаний мером, вибили двері до приміщення директора, і я більше не змогла туди зайти, а мої речі просто викинули.

– *Нічого собі! Прямо все в рамках закону!*

– Егеж! Але це мене змусило діяти більш рішуче. Мені під час роботи у ЖКС не раз закидали, що я хочу підсидіти Пастушка, а я лише дивувалася таким чуткам, бо і не думала на той момент про якісь зміни. Та коли мене ось так просто викинули за шкірку, я прийшла до Пастушка і сказала: «Іване Михайловичу, я вам весь час говорила, що не хочу на ваше місце і нічого поганого вам не робила, лише намагалася якнайкраще працювати. Але ви зі мною вчинили негідно, і тепер кажу вам просто в очі, що я таки буду на вашому місці!». Розвернулася і пішла. Ті, хто добре зі мною знайомий, знають, що у спокійному стані я можу багато чого пропустити, пробачити, але якщо мені скажуть, що я щось не зможу, то у мене точно все вийде. І через три місяці я стала головою Приморської райдержадміністрації. Це був уже більш високий рівень, можна було робити вже щось більш глобальне. І, знову ж таки, мені дуже подобалася ця робота!

ВИБОРИ – НАШЕ ВСЕ!

Але напередодні наступних виборів Світлані Вікторівні довелося піти і з цією улюбленої роботи. Причина була очевидною. Сергій Васильович Ківалов висувається кандидатом у депутати Верховної Ради. У нього конфлікт з міською і обласною владою. Йому на противагу висувають Володимира Рондіна, і, за наполяганням тодішнього голови облдержадміністрації, Світлану Осауленко мають прибрати з посади голови райдержадміністрації, щоб вона не могла використати адмінресурс на користь Ківалову.

– *Що прямо так, відкритим текстом сказали йти геть?*

– Мені запропонували написати заяву за власним бажанням без дати. Але я дуже образилася, бо вважала, що добре працюю, написала заяву з датою і, що називається, грюкнула дверима.

УКРАЇНЬСЬКА МОРСЬКА ПАРТІЯ: НОВИЙ ПРОЄКТ І НОВИЙ ЕТАП У ЖИТТІ

Ще у час головування в Приморській райдержадміністрації Світлана Осауленко зайнялася реанімацією Української морської партії. Тоді саме вона наполягла, щоб до цієї назви було додано прізвище Ківалова, адже партія існувала ще до цього і треба було якось заявити про зміни.

– *Як у вашому житті з'явилася Українська морська партія?*

– На той час Янукович втік з країни, Партія регіонів розвалилася і була геть скомпрометована, тож, думаючи про майбутнє, треба було мати свою політичну силу. Членом Партії регіонів я ніколи не була, хоч і балотувалася від неї, тож могла спокійно вийти зі складу її фракції у міськраді. Українська морська партія – це був вибір не стільки мій, скільки Сергія Васильовича, тому у мене й виникла ідея доєднати його ім'я до її назви. Я стала головою міської організації Української морської партії Сергія Ківалова і в цьому статусі зайнялася створенням відповідної депутатської групи у складі міськради. Її очолив Крикливий, бо я на той час ще була чиновницею і не хотіла змішувати політику зі своєю роботою.

Через деякий час у нас знову вибори, і ми вже йдемо на них зі своїм політичним проєктом. Тоді була дуже складна виборча система, люди голосували і за партію, і окремо за її представника, тобто треба було мати окрім партійного власний достойний рейтинг.

Згідно з законом перший номер був закріплений, і, якщо проходила партія, то цей кандидат проходив автоматично. Я дуже хотіла бути першою у списку, адже мала для цього не лише власні амбіції, а й практичні підстави: я повністю займалася виборами від партії, усіма кандидатами, а про свою кан-

дидатуру не дбала. І могло так статися, що партія пройде, а я залишуся за бортом. Сергій Васильович не зробив мене першим номером, і нікого не зробив: залишив його за собою, хоча був депутатом Верховної Ради і не збирався йти у міськраду. В результаті ця можливість просто пропала, а мені довелося понервувати. Але і партія, і я особисто зайшли у міськраду, і я очолила фракцію.

КОХАННЯ НАРОДЖУЄТЬСЯ... НА ЕЛЕКТОРАЛЬНОМУ ПОЛІ

На цих виборах у жорсткій конкуренції я зустрілася з Олександром Ахмеровим, з яким ми при першій зустрічі дуже сильно посварилися. Але після цієї зустрічі... закохалися одне в одного. Тобто у вересні я прийшла до нього сваритися, а 30 серпня наступного 2016 року ми одружилися.

На момент початку нашого роману Саша вже п'ять років як був розлучений, але ж я була заміжня. Для мене це був дуже складний період. Я подала на розлучення і намагалася зберегти з Ванею дружні стосунки, адже у нас була дитина і 10 років спільного життя. Маю сказати, що вже і до цієї ситуації у мене були причини скептично ставитися до нашого шлюбу і до його майбутнього. У нас всі ці роки були не скільки дорослі, зрілі стосунки чоловіка і жінки, стільки студентська сім'я, якою вона й була на початку. Я до Вані ставилася дуже тепло, але як до свого братика, який потребував підтримки і якому я весь час намагалася допомогти, іноді так, щоб він про це і не знав. Коли ми вже одружилися, він пішов працювати в управління з питань сім'ї, молоді і спорту облдержадміністрації. І досить швидко став наймолодшим в країні начальником обласного управління. Але його дуже підкосила ситуація, коли пішов Матвійчук, після нього прийшов Палиця і всім сказав звільнятися. Для державних службовців тоді була зруйнована вся їх стабільність життя. Хтось знайшов себе в іншому, хтось пристосувався, а хтось і зламався. Ваня написав заяву на звільнення, хоча я вважала, що він чинить неправильно. Міг дозволити собі такий жест, бо я була спроможна утримувати сім'ю, працюючи на кількох роботах. Але було прикро, що він так легко здався. Після цього він так і не знайшов собі достойного місця у цьому житті, депресував. А я пахала за двох і була геть затукана: дві роботи, депутатство, мала дитини і Ваня – все на мені. Хоча, певно, комусь сторонньому здавалося, що у мене життя в шоколаді... І коли я зустріла чоловіка, який від мене хотів лише, щоб турбувалася про себе, свою зовнішність і кохала його, то я не відразу змогла повірити, що так можна... Після виборів я почала зустрічатися з Сашею. А оскільки Ківалов і Труханов були у жорсткому конфлікті, то ми обоє розуміли, що можемо вилетіти з їх команд.

– Ну прямо Монтеккі і Капулетті. Але така загроза закоханих не зупинила, хоча Ромео і Джульєтта були вже далеко не підлітками...

– Уявіть собі, що, як нам здавалося, наше весілля навіть їх примирило на деякий час. Ми ж запросили обох! У нас було дуже гарне весілля. Як можна було інакше? Я в міській раді плюс академія, Саша в обласній раді. Купа колег, друзів, добрих знайомих, з якими не один рік мали справу... Сергій Васильович і Геннадій Леонідович сиділи за одним столом, спілкувалися. Серед гостей теж було чимало антиподів по життю чи по своїй діяльності. Але якось так усі веселилися, у всіх був прекрасний настрій. Коли я передив

ляюся фото з весілля, сама дивуюся, які радісні обличчя, щирі усмішки.

Звичайно, що і у другому шлюбі я аж ніяк не збиралася обмежувати себе домом, але почала значно більше приділяти собі уваги як жінка. Всі, хто мене знає давно, кажуть що з Сашею я дуже змінилася зовні, розквітла. Бо вже був час та натхнення!

ВІД ДЕКАНА ДО ДЕКАНА

На тлі виборів, роботи у міській раді, процесу розлучення і зустрічей з коханим Світлана Вікторівна примудряється не лише викладати, а й у березні 2017-го стає деканом міжнародно-правового факультету юридичної академії.

– То вам мало було тих клопотів, які вже були?

– Я потребувала якогось нового рівня в академії! І сама пішла до Сергія Васильовича з пропозицією, що готова сісти у крісло декана, адже на той момент з'явилася вакансія. Він розумів, що вже треба якось віддячити за постійні вибори, знав, що я пишу докторську дисертацію, тож погодився з моєю кандидатурою.

Оці два роки – 2016 і 2017 – були дуже насиченими подіями і радісними для мене. У мене був чоловік, якого я кохала, була робота, яка мені подобалася. Я із завзяттям працюю деканом, робимо гарну профорієнтаційну роботу, у нас багато вступників. І тут Ківалов, розуміючи, що я можу витягнути все, що мені доручиш, дякує за те, що підняла рейтинг міжнародно-правового факультету, і каже, що у нього є ще одна структура, яка потребує мого втручання як кризового менеджера. Це був інститут професійної підготовки суддів, який з часом втратив своє первинне практичне значення і вимагав реорганізації та перепрофілювання. Я цей процес запустила, і інститут став магістратурою, куди могли вступити після бакалаврату будь-якого юридичного вищого навчального закладу країни люди, які хотіли працювати у судовій системі. Ми вивели цей підрозділ академії на новий рівень. Потім витягувала ще один проєкт – школу. Там треба було готувати безліч документів, проходити купу процедур. На мені було і відведення землі, і узгодження питань з ЧМП, і підготовка й узгодження програм для навчального процесу... І протистояння громадському осудові цієї ідеї... Разом з тим саме тоді протягом двох років мені у рідному навчальному закладі не дають змогу захистити докторську, яка вже була готова.

– Тобто? Як таке може бути?

– Постійно знаходились якісь приводи для відмовок. Така тактика застосовувалася не лише щодо мене. Деякі мої колеги, які все життя пропрацювали в академії і обіймали керівні посади, теж роками не могла захиститися. А якісь рядові співробітники це спокійно робили. Таке враження, що так нас намагалися утримати, щоб після захисту не пішли кудись. Я вже була цілком готова до захисту, та мені не давали, а на той момент активно змінюється законодавство в сфері захисту дисертацій, і тема моєї роботи може втратити актуальність через ті зміни, які відбувалися в країні, адже стосувалася діяльності партій. Тема була мені цікавою, я в ній дуже добре розбиралася з практичної точки зору і хотіла, щоб моя робота була корисною, могла стати свого роду методичним посібником. А тут виникає загроза, що я взагалі не зможу захиститися і вся моя праця буде викинута на смітник. Зрештою, я ображаюсь, вирішую захищатися в іншому вищому навчальному закладі і успішно це роблю.

РОЗЛУЧЕННЯ ПО-ОДЕСЬКИ

У країні відбулися радикальні зміни: президентом стає Володимир Зеленський і, прагнучи створити свій лояльний парламент, оголошує вибори до Верховної Ради. С.В. Ківалов планує

балотуватися, а Світлана Осауленко знову залучається у свій улюблений виборний процес. Але саме як досвідчений у цій сфері спеціаліст розуміє, що голосувати прийдуть ті ж люди, які обрали Зеленського і змогли зламати систему, отже вони і тут прагнуть змін, захочуть бачити нові обличчя.

– Розумію, у якому складному становищі ви опинилися як керівник виборчої кампанії...

– Треба було все це якось донести до Сергія Васильовича. Я чітко сказала, що йому треба домовлятися за місце у списку. Другого переможного варіанту на той час для нього просто не існувало. Але до моєї думки не дослухалися, тим більше, що поруч з ним з'явилися люди, яким я заважала, і вони мріяли мене усунути. Ківалов йде на вибори по мажоритарці і програє...

Загалом я дуже вдячна Сергію Васильовичу за ту професійну школу, яку пройшла. Він дуже гарний менеджер, вмів працювати і стратегічно, і тактично, вмів мотивувати людей. Але водночас мені було дуже важко працювати на виборах, коли нас обмежували у фінансах, коли не виконували обіцянки, які ми давали людям у відповідь на їх підтримку. Мені доводилося говорити Ківалову певні неприємні речі, говорити правду про ситуацію, нагадувати про те, що ми не виконали якихось своїх зобов'язань. А це погано сприймається людиною, яка звикла, що завжди права. У цей час з академії через якийсь конфлікт іде Микола Федорович Крикливий, який був поряд з Ківаловим від перших кроків становлення академії, безпосередньо брав участь у її створенні. Крикливий якось урівноважував мій різкий характер, завжди був зі мною в коаліції і розумів, що ніхто не зможе краще від мене, принаймні у нашому оточенні, виконувати ті завдання, які перед нами стояли. Він, як і я, розумів, що вже по-старому вибори робити не можна, що на одному примусовому ентузіазмі студентів і викладачів нині не виїдеш, що людям треба платити за роботу, що їх треба готувати під час виборів, адже так уже роблять усі інші. Але нас не чули...

– І на цьому тлі вам знову доводиться очолювати виборчий процес – уже по виборах до міської ради?

– У мене на душі вже був осад від багатьох накопичених образ і непорозумінь. Але на вибори йшла від своєї партії, адже вона справді моя, кожну людину, яка в ній була, я, можна сказати, привела за руку. Отож як голова міської парторганізації Української морської партії Сергія Ківалова я відпрацьовувала всі організаційні моменти. Сергій Васильович добре розумів, що я дуже амбіційна, що хочу залишитися депутатом, а отже нікуди не дінуся і буду знову вкалувати за «дякую».

Я зробила і розвішала дуже гарні біл-борди з логотипом партії. І 29 серпня ми зібралися на партійний з'їзд, щоб відповідно до процедури заявити про намір взяти участь у виборах. Несподівано для мене на з'їзді приймається рішення, що я як голова міської організації не маю права підписувати списки кандидатів, це право передають обласній організації. На цей момент під свою відповідальність, свої гарантії я вже залучила кількох солідних людей, вони почали витрачати свої кошти на виборчу кампанію. Ці люди мені повірили, і тут я розумію, що їх можуть «кинути» і я не зможу на це вплинути! Так і вийшло: люди не побачили себе на тих місцях, які були заздалегідь обумовлені.

Після цього шоку відбувається ще один. Сергій Васильович зачитує список політради партії, а мене в ньому немає. У залі почали перешіптуватися, почулися вигуки: «А де ж Світлана?». І тоді Ківалов, ніби схаменувшись, каже, що так, треба ж дотримуватися гендерної політики, і пропонує включити до списку Осауленко і називає прізвище ще однієї жінки, яка працює в академії секретаркою і не має жодного стосунку до нашої партійної діяльності.

«ГЕННАДІЙ ЛЕОНІДОВИЧ ЗАПРОСИВ МЕНЕ ДО ПЕРШОЇ П'ЯТІРКИ, ЩО БУЛО ПРИЄМНО І ПОЧЕСНО».

Тобто, мене включають за гендерною квотою після того, як 15 років це на собі тягнула?! Я і секретарка?! У мене сльози на очах, а після того, як усі розійшлися, ще годину проплакала, заховавшись від людей. Потім їду в офіс партії, забираю свої речі і йду, власне, – в нікуди. Бо таким чином я йду не лише з партії, виходжу з виборів і втрачаю можливість обиратися, займатися улюбленою депутатською роботою, а й з юридичної академії, якій віддала стільки років.

Занадто велика образа накопичилася у серці, а з'їзд став останньою краплею. Я довго це терпіла і зрозуміла, відчула, що з мене досить! Вирішила для себе ясно і чітко: хай я не стану знову депутатом, але хочу поставити крапку у цих образливих для мене стосунках. Напевне ж не буду торгувати насінням на зупинці. Буду робити те, що люблю і вмію: займуся практичною юриспруденцією,

під у журналістику, займуся, зрештою, флористикою, адже давно цим захоплююся... Але так, як було, я вже більше не хочу! І от з того дня я жодного разу не відповіла на дзвінок Сергія Васильовича...

– Здається, ви вперше коментуєте публічно ваш розрив. Але все одно люди поза очі й досі про це пліткують. А ви продовжуєте політичну кар'єру, громадську діяльність і такі недомовки можуть зашкодити вашому іміджу. Та й загалом нині прийнято відверто говорити на болючі теми.

– Я справді ніколи про це не розповідала, подробиці знало лише вузьке коло близьких людей. Не вважала за потрібне виправдовуватися у тому, в чому не була винна. І жодного разу не дозволила собі висловлюватися якось негативно про свою співпрацю з Сергієм Васильовичем. Мені це все було дуже боляче, і болить досі. Я виростила в юридичній академії як свідомою людиною, як професіоналом. Досі сумую за колективом, у якому працювала багато років. Після виборів мені подзвонили з відділу кадрів і попросили забрати трудову книжку, я пожартувала: «Дякую, що віддали, а не спалили». Я вдячна Ківалову за той час, коли ми були в одній команді, за науку. Я люблю академію, і вона назавжди залишиться для мене альма матер, люблю і шаную своїх вчителів і колег. Але так сталося, що у мене з Сергієм Васильовичем кардинально розійшлися погляди на певні важливі у цьому житті речі. Він, знаючи моє палке бажання працювати у міській раді, був переконаний, що я нікуди не дінуся. А я більше не готова була бути дівчинкою на побігушках, я не просила посад, грошей і тому подібне, але вимагала шанобливого ставлення до себе. Це з мого боку був дуже складний, але чесний вчинок.

– Тобто тоді ви залишилися за рамками виборчого процесу. Але, якщо і нині є депутатом міськради, то, очевидно, що навіть у такій ситуації рук не опустили?

– Мені запропонували ввійти до їх команд різні за ідеологією політичні сили. Звичайно, не за мої гарні очі. Просто на той момент усі активно робили соціологічні опитування і бачили, що у мене великий особистий рейтинг, що в Українській морській

партії як мінімум половина потенційних голосів – це мій рейтинг, і люди підуть зі мною. Коли мені почали пропонувати, я, звичайно, була вдячна, але розуміла, що документально не можу балотуватися від жодної з партій, бо скрізь у міністрівських списках була прикріплена до Української морської партії. Геннадій Леонідович запросив мене до першої п'ятірки, що було приємно і почесно. Я прийняла цю пропозицію ще й тому, що за ці роки втратилася бути у цій розтяжці між Ківаловим і Трухановим і тепер могла бути вже чітко по одну сторону, до того ж – разом зі своїм чоловіком. Сьогодні я з впевненістю можу сказати, що не помилилася зі своїм вибором. Геннадій Труханов – людина цього часу, і саме він може правильно реагувати на виклики сьогодні.

Але ж тоді мені треба було його пропозицію зробити документально можливою. Тим часом на прохання однієї впливової людини, самі розумієте, кого, у Мінюсті робили все, аби я не

змогла вийти з політради. Що стосується головування у міській організації партії, то тут мені було легше: просто збрала конференцію, на якій мене переобрали. І це було повною несподіванкою для Сергія Васильовича. Тоді багато людей не змогли балотуватися через те, що фігурували в документах інших партій. А я просто дивом і завдяки надзусиллям змогла добитися виключення з установчих документів Української морської партії за день до проведення конференції партії «Довіряй ділам». Під час конференції мене зачитують у першій п'ятірці, і у мене з'являється нова купа «друзів», які вважали, що я посіла їх місце.

– Це справило приголомшливий ефект не лише у залі, де проходила конференція. Здається, цю вашу трансформацію не обговорював в Одесі лише лінивий... А коли ви через кілька тижнів з'явилися на інших біл-бордах – з Геннадієм Трухановим

і логотипом партії «Довіряй ділам», всі дружно кинулися вас називати зрадницею... Те, що коханий чоловік був в одній команді, допомогло вистояти?

– Я розуміла, що буде нелегко. Саша був поряд, і без нього мені було б складніше вистояти як людині, як жінці. Але я довела, що здатна на такий вчинок і можу вистояти у складній ситуації. Довела насамперед самій собі, а також своєму чоловікові, своїм батькам... Головне, що на моєму боці були результати виборів. Адже вибори багато в чому – це розрахунок, математика. І у моєму випадку соціологія спрацювала на 100 відсотків: морська партія у міськраду не пройшла, а «Довіряй ділам», яка у Приморському районі завжди була на останньому місці, посіла друге після Суворовського. Люди щиро говорили: «Ми голосували за вас».

Мені досі дуже бракує моєї викладацької роботи, спілкування зі студентами. Я ніяк не можу звикнути, що мені зранку не треба поспішати, бігти на пари... Особливо складно було першого року, але людина до всього звикає... Я переорієнтувалася на якісь свої громадські і бізнесові проекти, бо не можу сидіти без діла. І, звичайно, багато працюю як депутат.

ТУРБОТИ ДЕПУТАТСЬКІ. МИРНІ І ВОЄННІ

У 2020 році Світлана Осауленко втретє була обрана депутатом Одеської міської ради. Очолила постійну комісію з питань планування забудови територій, міського дизайну, архітектури та охорони культурної спадщини Одеської міської ради.

– грошей на депутатську роботу завжди бракувало, – коментує вона. – І треба було добре вибігати, щоб на твоєму окрузі щось зробили за рахунок міського бюджету. В цьому теж виявляється якість депутата. Тому мені прикро чути, коли іноді кажуть: це ж не ти зробила, а місто, і не за твої гроші. Звичайно, я ніколи і не говорила, що ось це зроблено за мій кошт, але ж «ноги приробила» саме я. Якщо ви хочете, щоб депутат щось робив власним коштом, треба обирати якогось олігарха, а у мене таких грошей немає. Я люблюю інтереси своїх виборців, свого округу, і в цьому моя головна функція як депутата. І, судячи з того, що за мене люди вже не один раз віддають свої голоси, я вмію це робити.

На виборчому окрузі Світлани Осауленко в 98% будинків житлового фонду відбулася заміна віконних блоків у парадних на нові металопластикові вікна, що допомагає зберегти тепло в будинках і зменшує витрати за тепlopостачання; встановлені лічильники обліку теплової енергії; проведені заміни ліфтів та їх модернізація; проведено капітальний та частковий ремонт покрівель, ремонт фасаду та парадних, ремонт електрощитових у цілій низці житлових будинків; замінено асфальтне покриття міжквартальних проїздів та вулиць загального користування; проведена заміна насосних станцій підкачування води; відновлено освітлення прибудинкових територій; відкрито нові дитячі та спортивні майданчики і проведено модернізацію вже наявних. Велика увага приділялась всебічній допомозі соціально-незахищеним верствам населення.

Усе це – сухі дані з депутатського звіту С.В. Осауленко за останні п'ять років. І можна лише уявити, які зусилля за ними стоять...

– Але ж останні два роки з вашого мирного звіту варто викреслити, бо вони, на жаль, були наповнені вже зовсім іншим змістом. Які саме корективи внесла війна у роботу депутата?

– Так, про благоустрій довелося поки що забути. Сьогодні кожний з нас спрямував максимум своїх сил на волонтерську діяльність, на пошук речей і техніки, якої потребують наші за-

хисники. Якщо конкретно, то можна згадати чимало. Скажімо, займалася питаннями передачі на потреби ЗСУ лікарських засобів. Постійно комунікую з підрозділами Територіальної оборони Одеси, щоб знати їх потреби і допомагати. Координую міжурядовий українсько-канадський проєкт по гуманітарній допомозі та оплаті лікарських засобів для ЗСУ і Територіальної оборони. Домовилася з українською, а саме одеською компанією «Arber» про постачання на безоплатній основі футболок для бійців. Співпрацюю з послами Польщі та Литви в Україні стосовно надання гуманітарної допомоги одеситам. Також займалася організацією доставки гуманітарної допомоги з німецького міста Кельна. Займаюся питанням наявних бомбосховищ та укриттів для мешканців виборчого округу, адресною гуманітарною допомогою для людей похилого віку продуктивними наборами, засобами особистої гігієни, медичними засобами. Окрема увага – тимчасово переміщеним особам: організували благодійні обіди на Одеському залізничному вокзалі, надаємо гуманітарну допомогу.

Коли їздила до дочки в Сполучені Штати Америки, взяла участь у кількох заходах на підтримку України, зустрічалася з американськими посадовцями. Мала честь взяти участь у відкритті перехрестя Ukrainian way, «Український шлях», на Brighton Beach 24 серпня 2022 року – разом з дипломатами, активістами, представниками української діаспори та журналістами. Взагалі вважаю, що за будь-яких обставин від тебе має бути якась користь. А сьогодні всі наші думки, всі зусилля мають бути спрямовані на перемогу. Звичайно, твоя участь у мітингу під Білим домом напругу не допоможе нашим військовим у зоні бойових дій, але ж є, як нині прийнято говорити, адвокаційна роль ЗМІ, які будуть висвітлювати цей мітинг. Сьогодні можна і треба доносити до простих людей у будь-якій країні реальну картину. А ті, від кого щось залежить, дуже добре дослухаються до своїх виборців.

Переконана, що світ може зупинити війну. Я вже майже 15 років є депутатом, багато років – громадським діячем, і добре розумію, що коли світ не зупиняє обстріли нашої країни, нашого рідного міста, то комусь вигідно, щоб ця війна тривала. Але якщо кожен американець, чи німець, чи француз прийдуть до обраного ними законодавця і будуть вимагати зупинити це кровопролиття, яке відбувається в центрі Європи посеред цивілізованого світу, бо інакше вони його позбавлять мандату, то цей чиновник буде діяти проти війни... Коли особисто розповідаєш про те, що відбувається в Україні, це значно більше впливає на людей, ніж інформаційні повідомлення, а отже є важливим фактором у залученні жителів інших країн до боротьби з нашим ворогом.

ВІЙНА. ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ ЖИТТЄВИХ ЦІННОСТЕЙ

З 24 лютого 2022 року у кожного з нас почався новий відлік життя. Раптом найважливішим стало питання безпечного перебування в рідному місті і у своїй країні. І тут взагалі перестало мати значення, ким ти є за посадою і яке твоє місце у виборчому списку. На кордоні всі на рівних стояли у величезних чергах, вивозячи своїх дітей з-під обстрілів...

– Традиційне нині, на жаль, запитання: як зустріли велику війну? Мали намір виїхати чи залишилися в Одесі?

– Знаєте, у ці трагічні перші дні повномасштабної війни було важливо просто залишатися в Одесі, де багато хто тебе знає. Пам'ятаю, іду супермаркетом, назустріч – жінка десь мого віку, зупиняється: «Ви не поїхали, адже всі їдуть?!». Відповідаю, що не поїхала і не збираюся. І тоді вона: «Я все думала, їхати чи ні. А як ви залишилися, то і я не буду думати про від'їзд, отже, все

буде гаразд!». Це мене вразило до сліз, та насправді ніхто з нас не розумів, як воно буде. Але якщо вже ти обрав шлях громадської діяльності, то маєш бути відповідальним за свої вчинки перед громадою. Особистий приклад місцевих керівників, громадських діячів, відомих у якійсь сфері людей має значення у будь-якому місті чи селі...

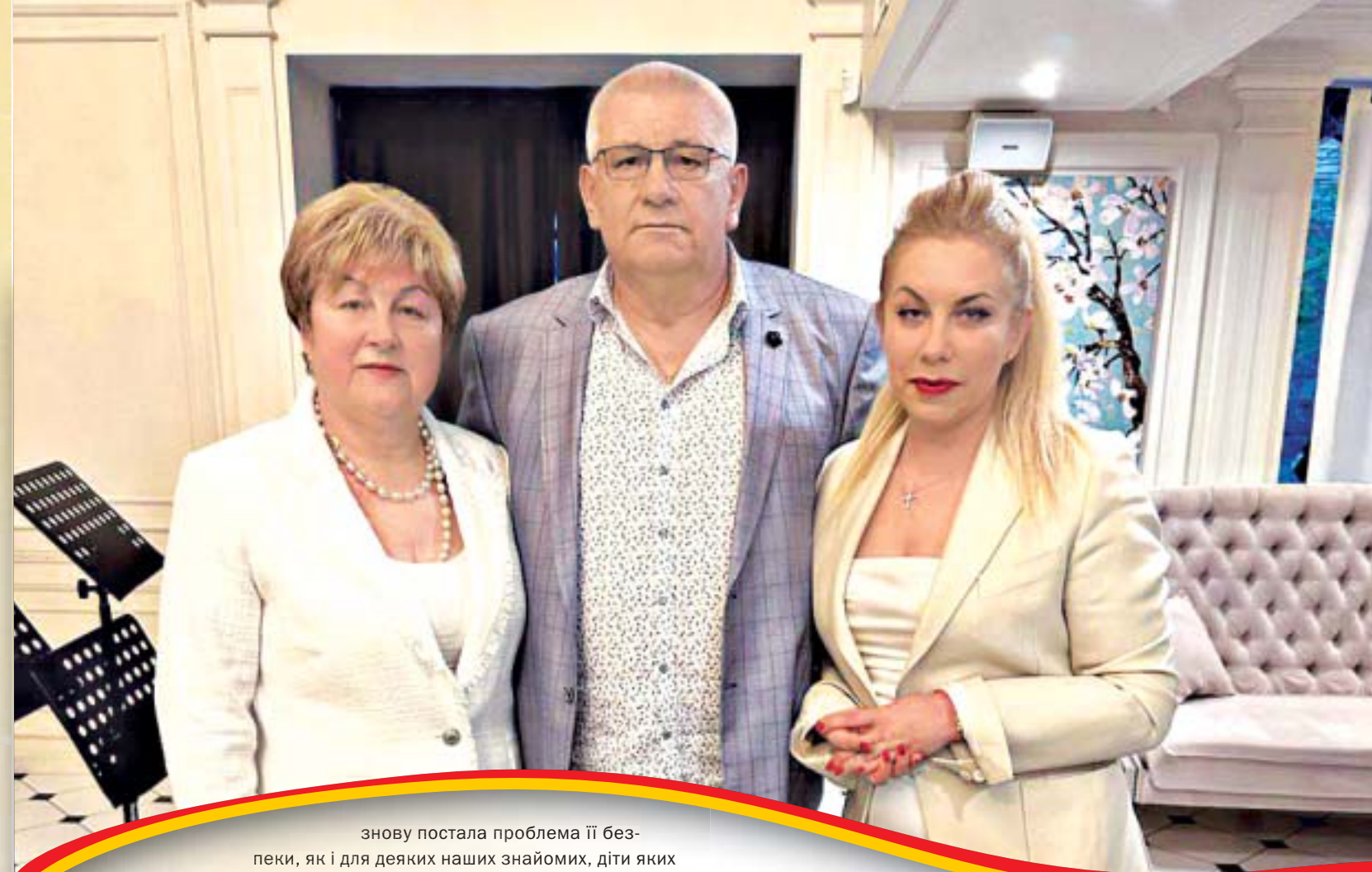
Оскільки я не збиралася залишати Одесу, то шукала безпечне місце, куди можна відправити мою дитину і де вона перебуватиме без мене. Лізі лише 11, а всі навчальні зарубіжні програми розраховані на підлітків від 14 років. Вирішили, що поки що поїдуть кудись з України Ліза і мої батьки. З березня, коли їх проводжала до Молдови, стало для мене навіть емоційно більш стресовим, ніж 24 лютого. Досі не можу спокійно згадувати, як Ліза збирає свої речі і запитує: «Мамо, я повернуся додому, у свою кімнату?». Я відповідаю: «Звичайно, повернешся», а сама не знаю, чи так станеться. І потім прощання на кордоні, коли я дивлюся на свою дитину і не знаю, чи побачу її ще... Не розуміла також, як мої батьки переживуть цю подорож, чи зможе мій старенький і досить хворий тато за кермом авто дістатися Кишинева... З березня ця війна для мене набула цілком конкретного жахливого змісту, як і для сотень людей, яких я бачила на кордоні.

Якийсь час вони пожили у Молдові, але батьки зовсім не приймали пропозицію їхати далі до Європи, папа постійно просив повернути їх додому, Я зрозуміла, що маю повернути батьків в Одесу, і знову постало питання, що робити з Лізою. Друзі, які живуть в США, дізналися про унікальну школу під Вашингтоном, де приймають дітей з 11 років, там вони навчаються з шостого класу і можуть жити у гуртожитку. Інших таких пропозицій не було, отож довелося забиратися так далеко від дому. Я дуже вдячна американцям, які виявилися дуже відкритими і доброзичливими. Кожен хотів підтримати, чимось допомогти. Коли я приїздила провідати Лізу, мами її подруг і однокласників постійно прагнули мене кудись повезти, щось показати, чимось пригостити. У мене був графік більш щільний, ніж в Одесі у робочі дні!

– Як там було самій Лізі?

– Ліза була одна з України серед американських дітей, до того ж зі слабеньким знанням англійської. Але вона розумничка, через пів року вже добре спілкувалася з дітьми і могла повноцінно навчатися. Коли закінчувала навчальний рік, дуже переймалася, що не отримає так званий президентський листок, але моя дитина закінчила рік так, що отримала грамоту! Вона взагалі не лідер по натурі, не така, як я – староста і відмінниця з першого класу. Ліза – творча натура, і мені здається, що там вона потрапила у близьке їй по духу середовище. У них навчальний процес інший. Менше теорії, скажімо, з математики чи фізики, але багато суто практичних навичок і прикладних знань.

Моя дитина приїхала додому на канікули і не хоче повертатися до США. І для мене

знову постала проблема її безпеки, як і для деяких наших знайомих, діти яких теж не хочуть залишати Україну. Наші діти стали патріотами своєї країни, у нас справді зросла нова генерація достойних громадян. Скажемо чесно, ми мало зробили за 30 років незалежності для виховання покоління патріотів, а ворог нам у цьому допоміг, як не прикро це звучить. Через такі страшні випробування народжується національна ідея. Нині ми набагато краще розуміємо, що це наша земля і ми нікому її не віддамо. А діти іноді це відчувають краще від нас, дорослих...

– Війна змусила багатьох з нас переглянути свої життєві пріоритети, часом зайнятися справами, які раніше нам були невластиві. Як ці трагічні обставини вплинула на вас?

– Війна і смерть близької людини – Лізіного тата – змусили мене на все подивитися під іншим кутом зору, по-іншому сприймати певні ситуації, переглянути цінності життя. Нині я як ніколи раніше розумію, відчуваю всім серцем, що для мене головне у житті – моя дитина, мій чоловік, мої батьки. Усе інше стало зовсім не таким уже й важливим. Я відмовляюся від багатьох запрошень на якісь акції, події. Долучаюся лише до того, що мене справді зацікавило і що є суспільно важливим, корисним. Прийшло розуміння, що коли я була весь час у виборах і в роботі, то дуже мало приділяла уваги своїм рідним. І зараз нагальною душевною потребою стало проводити час з сім'єю. Свого часу я доклала чимало зусиль для здобуття звань, посад, депутатства, а зараз це все для мене втратило свою вагу. Головним стало піклування про рідних людей. Знаєте, у перші два місяці війни я ходила в одному худі, мені взагалі не хотілося ні фарбуватися, ні гарно одягатися – така захисна реакція організму... А потім я почала гарно вдягатися, фарбувати губи червоною помадою, почала ходити на дні народження, сміятися, бо зрозуміла, що завтра може просто не настати. Я живу тут, я прийняла ці реалії і розумію, що біда постійно висить над нашими головами... І лише дякуючи хлопцям і дівчатам, які на фронті, у нас є змога усміхатися і радіти життю.

ОДЕСА – МІСТО НЕЗЛАМНИХ

...Наша довга і непроста розмова із Світланною Вікторівною відбувається через кілька днів після ракетного ворожого обстрілу центральної частини міста. Тож почали з того, як хто пережив ту страшну ніч, а завершили роздумами про те, що кожен з нас нині має хоча б щось протиставити цій агресії, цьому злу.

– Без будь-яких закликів одесити кинулися розбирати завали після влучання ракети у Спасо-Преображенський собор, – говорить Світлана. – Кожен робив, що міг: виносили каміння, підмітали, рятували ікони... І біля Будинку вечних, зруйнованого будинку на Преображенській так само був справжній мурашник. А згадаємо, як одесити завантажували пісок у мішки, щоб закрити ними будинки і пам'ятники у центрі міста, – з музикою, з жартами та з таким ентузіазмом, що ледь не лишили пляжі без піску. Як збирали для миколаївців воду: на Рішельєвській біля гуманітарного центру стояли цілі гори з пляшок... Кожен хотів долучитися до спільної справи. Важливо бути разом у цей важкий час, і саме такі прості речі об'єднують. Ми не можемо вставити розум агресорові, не можемо зупинити війну. Але весь світ – і люди, які нас підтримують у праведній боротьбі, і наш ворог – мають бачити нашу єдність і нездоланність, наш одеський оптимістичний дух, нашу незламність! Дуже важливо кожному з нас почувати себе нині корисним країні і рідному місту.

Я і надалі залишаю в Одесі, разом з незламними одеситами. І абсолютно переконана, що в нашому місті живуть найкращі люди, які не пройдуть повз чужу біду, які гуртуються під час якихось випробувань, які у кожній ситуації, навіть крізь слізи, можуть пожартувати... Війна на невизначений термін поставила на паузу наші проекти та плани, однак вони обов'язково будуть реалізовані після нашої Перемоги – перемоги світла над темрявою! ❗

ИСТОРИЧЕСКИЙ ЦЕНТР ОДЕССЫ - В ОГНЕ:

РОССИЙСКИЙ
АГРЕССОР
РАЗРУШАЕТ ОБЪЕКТЫ
КУЛЬТУРНОГО
НАСЛЕДИЯ

В ИЮЛЕ ЭТОГО ГОДА ПОЧТИ КАЖДУЮ НОЧЬ ОДЕССА ПОДВЕРГАЛАСЬ ВРАЖЕСКИМ ОБСТРЕЛАМ РАКЕТАМИ И «ШАХЕДАМИ». АГРЕССОР ПРЕДПРИНИМАЛ ПОПЫТКИ УНИЧТОЖИТЬ ОБЪЕКТЫ ПОРТОВОЙ И ГОРОДСКОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ, НАНОСИЛ УДАРЫ ПО ПРЕДПРИЯТИЯМ. В ЦЕНТРЕ ГОРОДА БЫЛ НАНЕСЕН БОЛЬШОЙ УРОН ЦЕЛОМУ РЯДУ ДОМОВ, КОТОРЫЕ ЯВЛЯЮТСЯ КУЛЬТУРНЫМ И ИСТОРИЧЕСКИМ ДОСТОЯНИЕМ.

По сообщениям украинских военных, в ночь на 23 июля во время ракетной атаки россия применила 19 ракет различных типов: 5 крылатых ракет «Оникс» с берегового ракетного комплекса «Бастион» в Крыму, 3 крылатые ракеты воздушного базирования Х-22 с самолетов Ту-22М3 в акватории Черного моря, 4 крылатые ракеты морского базирования «Калибр» (предположительно с подводной лодки в Черном море), 5 крылатых ракет наземного базирования «Искандер-К» и 2 баллистические ракеты «Искандер-М», выпущенные из Крыма.

Украинские средства ПВО уничтожили девять ракет, сообщили в Оперативном командовании «Юг» Вооруженных сил Украины.

Как сообщил глава Одесской областной военной администрации Олег Кипер, в результате ракетного удара были повреждены как минимум 25 памятников истории и архитектуры. Среди них – здания XIX-XX веков: дом Чижевича, дом Папудовой, дом Заблудовского, дом Гагарина (здесь расположен Одесский литературный музей), дом Януша, дом Ждановой, дом Рассель дель Турко, дом Масса, особняк Манук-Бей, дом Ковалевского, дом Порро и дом Машевского, Дом ученых, известный также как Дворец графа Толстого. Также нанесен урон зданию Одесского государственного музыкального лица им. профессора П.С. Столярского, которое также является памятником истории и архитектуры.

В одесском Доме ученых повреждения есть во всех залах. Как рассказала директор этого культурного научно-просветительского учреждения Светлана Жекова, «не уцелело ни одно окно, ни одна рама, ни одна дверь». Пострадали и мебель, и фонарь из старинного стекла, выбиты почти все старинные витражи. Также частично осыпался потолок. Неравнодушные одесситы и сотрудники Дома ученых собирали обломки и разбитые стекла.

ДОМ УЧЕНЫХ

ДОМ УЧЕНЫХ

ДОМ УЧЕНЫХ

В ту трагическую ночь сильно пострадал кафедральный Свято-Преображенский собор Украинской православной церкви (УПЦ). Произошло обрушение крыши, есть разрушения перекрытий и стен храма, включая его алтарную часть. В результате ракетного удара возник пожар, который нанес дополнительный урон. Был ранен охранник собора.

«В результате ракетного обстрела российскими войсками поврежден Одесский Спасо-Преображенский кафедральный собор. Российская ракета попала прямо в центральный алтарь, в результате чего частично разрушено здание собора, перекрытия трех нижних этажей, значительно повреждена внутренняя отделка и иконы, полно-

стью уничтожены служебные помещения нижней части собора. Одесская епархия в очередной раз осуждает российскую агрессию против Украины, это террористический акт против главной святыни и духовного сердца города Одессы – Спасо-Преображенского кафедрального собора, вокруг которого проживают мирные люди, и сам собор

никак не связан с военными объектами», – заявили в УПЦ. Кроме того, что значительные повреждения получило само здание, пострадали и православные святыни: из-под завалов достали Касперовскую икону Божьей Матери, которая является покровительницей Одессы. Российское Минобороны, комментируя ночной ракет-

ный обстрел Одесской области, как всегда лживо заявило, что удары наносились высокоточным оружием «по объектам, на которых готовились теракты против России, а также по местам скопления «иностранцев наемников». В ведомстве добавили, что планируют удары «на основе тщательной проверенной и подтвержденной по нескольким каналам

информации, заведомо исключая поражение гражданских объектов, где находится мирное население, а также объектов культурного и исторического наследия».

Крупнейший православный храм Одессы, принадлежащий Украинской православной церкви (является автономной единицей в составе Московского патриархата, однако с февраля

2022 года старается дистанцироваться от него), расположен в историческом центре Одессы и находится под защитой ЮНЕСКО. Первоначальное здание было заложено в 1794 году, освящено в 1808-м. Будучи небольшим культовым сооружением в начале XIX века, он стал одним из крупнейших соборов Российской империи, а затем и одним из самых больших храмов

Украины. Собор по мере своего архитектурного развития отражал уровень развития Одессы. Был разрушен в 1936 году и воссоздан на прежнем месте в начале 2000-х годов.

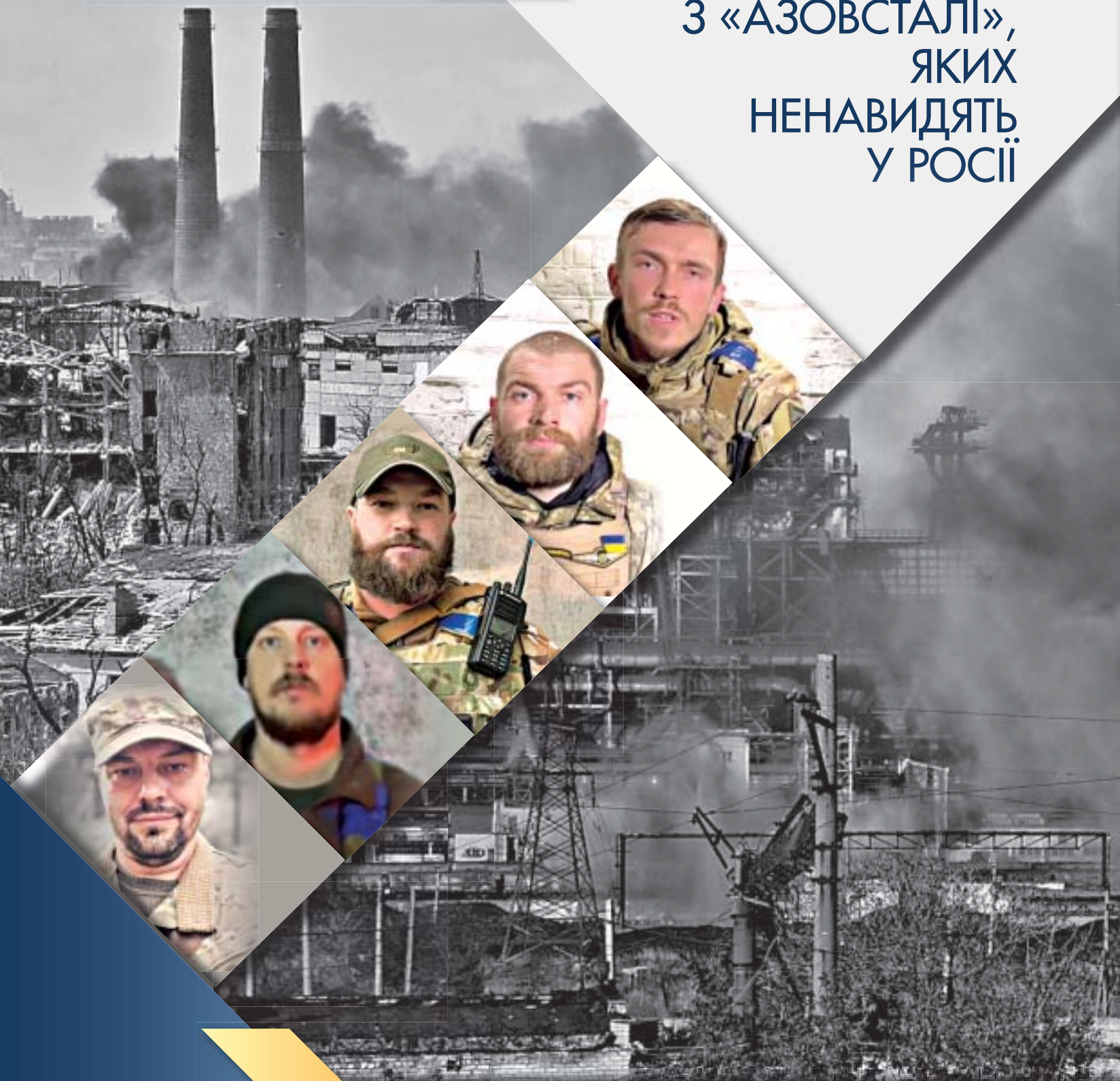
Разрешения и значительные повреждения получили также дома, расположенные в начале улицы Преображенской, которые тоже являются памятниками истории и архитектуры. [P]

ПОВЕРНЕННЯ КОМАНДИРІВ:

ІСТОРІЇ ОФІЦЕРІВ
З «АЗОВСТАЛІ»,
ЯКИХ
НЕНАВИДЯТЬ
У РОСІЇ

ПОВЕРНЕННЯ П'ЯТЬОХ КОМАНДИРІВ, ЯКІ ДО ОСТАННЬОГО ОБОРОНЯЛИ МАРІУПОЛЬ В ОТОЧЕНИХ РОСІЯНАМИ КАТАКОМБАХ «АЗОВСТАЛІ», ВИКЛИКАЛО ВЕЛИКИЙ РЕЗОНАНС В УКРАЇНІ ТА РОСІЇ.

П'ятеро командирів перебували під особистими гарантіями президента Реджепа Ердогана і мали залишатися в Туреччині до кінця війни.

Кремль заявив, що повернення командирів в Україну зараз є порушенням домовленостей як українською, так і турецькою стороною, і що Росію про передачу цих п'ятьох військових ніхто не попереджав.

Водночас з українського боку звучали заяви, що Росія сама не до кінця виконала умови здачі «Азовсталі», протримавши командирів кілька місяців у полоні, замість того, щоб направити їх у нейтральну країну одразу.

Своєю чергою, посол України у Туреччині Василь Боднар заявив, що переговори щодо звільнення командирів тривали кілька місяців, але при цьому Туреччина не висувала Україні жодних умов щодо їх повернення.

«Навпаки, це якраз особливість цієї позиції турецької сторони як медіатора, яка надає так звані добрі послуги для того, щоб сам процес тривав», – сказав він «Радіо Свобода».

Тим часом в Україні, поряд із радістю від повернення командирів «Азову» додому, також лунають і занепокоєння про подальшу долю кількох сотень інших «азовців», які залишаються в російському полоні і чий обмін тепер може бути ускладненим.

Та чи не найбільше зараз запам'яталася обіцянка «Редіса» повернутися на фронт.

Історії всіх п'ятьох командирів – Дениса «Редіса» Прокопенка, Сергія «Волини» Волинського, Святослава «Калини» Паламаря, Дениса Шлеги та Олега «Апіса» Хоменка – справді свідчать про те, що вони навряд чи зможуть залишитися осторонь війни навіть після полону.

Денис ПРОКОПЕНКО («РЕДІС»)

Він – командир полку Нацгвардії «Азов» з 2017 року.

Тоді йому було лише 26 років (зараз Денису 32), що зробило «Редіса» одним з наймолодших командирів в усіх українських Силах оборони.

До цього Денис Прокопенко командував у «Азові» взводом, а потім – ротою. А загалом він воює з 2014 року, фактично з початку АТО, коли починав службу гранатометником.

При цьому, жодної військової освіти в нього не було. До початку війни на Донбасі «Редіс» був футбольним фанатом київського «Динамо» та навчався на факультеті германської філології Київського лінгвістичного університету на викладача англійської мови.

Також займався спортом – єдиноборствами, бігом, лижами та стояв на воротах у футболі.

Дід Прокопенка походив з Фінляндії, де під час «Зимової війни» 1940 року загинула вся його родина. Було йому тоді дев'ять років, хлопцеві вдалося вижити та потрапити до Києва, де він провів усе життя.

Ймовірно, зовнішність Дениса Прокопенка – високий зріст та блакитні очі – фінський спадок від діда.

«Для мене це кровна помста. У мене була мрія воювати проти росіян, і я не міг цим шансом не скористатись. Я задоволений, що так склалося», – цитував Дениса Прокопенка сайт Нацгвардії.

Під час параду до Дня незалежності 2019 року «Редіс» отримав від тоді ще недавно обраного президента Зеленського орден Богдана Хмельницького III ступеня і при цьому не віддав честь главі держави, що викликало критику на його адресу.

Згодом в «Азові» змушені були пояснювати, що це не був демарш Прокопенка у бік президента – просто статут зобов'язує віддавати честь лише іншим військовим, а не цивільним, яким є президент (хоча він водночас – верховний головнокомандувач).

Безпосередньо перед початком повномасштабного вторгнення Денис Прокопенко прогнозував, що Росія може атакувати не лише на Донбасі, а й спробувати прорватися з Криму, щоб створити сухопутний коридор, а також почати наступ на Київ.

«Він (наступ росіян. – Ред.) відбудеться, скоріше за все, не зі сторони зони Операції об'єднаних сил (на Донбасі), а по найкоротшому шляху – напрямку Брянськ-Київ. До Києва від кордону по Чернігівській області менше 200 км. Це буде найближчий шлях, щоб завладати нашою столицею і примусити владу до подальшої капітуляції», – прогнозував «Редіс» 30 грудня 2021 року в ефірі ток-шоу «Говорить великий Львів».

А вже будучи в оточенні у Маріуполі навесні 2022 року Прокопенко критично висловлювався про те, чому росіянам так швидко вдалося почати облогу Маріуполя.

«Якщо б усі міста, починаючи з Генічеська, Мелітополя та Бердянська, так само стійко тримали оборону й давали бій противнику, тоді би він точно не дійшов за чотири дні з Криму до Маріуполя. Цього не сталося і ми опинилися в оточенні», – нарікав «Редіс» в інтерв'ю «Українській правді».

Загалом же більшість оцінок від тих, хто знає Прокопенка особисто, сходяться в тому, що роль командира – це саме його місце.

Колишній речник «Нацкорпусу» Роман Чернишев так описував свої враження від знайомства з ним: «Тип такий високий, посміхається (так, він зі своїми посміхається), дуже молодий (йому тоді десь 26-27 було)... Головне – це воїн від народження. І командир від народження. Навіть старі «азовці» визнавали, що, мовляв, їм воїнами довелося стати, а «Редіс» ніби таким народився».

Сергій ВОЛИНСЬКИЙ («ВОЛИНА»)

Виконував обов'язків командира 36-ї окремої бригади морської піхоти.

Сергій – уродженець Полтави і, на відміну від «Редіса», кадровий військовий з відповідною освітою.

Після закінчення львівської «Сухопутки» служив у морській піхоті в Криму, а після російської анексії півострова вийшов на материкову частину України, де став офіцером новоствореної 36-ї бригади морпіхів у Николаєві.

Брав участь у АТО, а згодом в ООС – 36-та бригада тоді часто виконувала завдання в районі Маріуполя.

Станом на початок повномасштабного вторгнення Росії в лютому 2022 року «Волина» був командиром одного з батальйонів бригади.

Однак після того, як комбриг Володимир Баранюк разом з частиною морпіхів спробував прорватися з оточеного міста і потрапив у полон, Сергій Волинський став фактичним командиром бригади. Тоді йому було 30 років.

Пізніше під його командуванням кілька сотень морпіхів, які оборонялися на «Азовмаші», змогли з боєм прорватися до «Азовсталі» та з'єднатися з підрозділами «Азову».

За час облоги «Азовсталі» «Волина» став одним з найбільш відомих оборонців Маріуполя: у своєму фейсбуку він публікував звернення до папи Римського, Ілона Маска та загалом до світової спільноти із закликом забезпечити евакуацію цивільних та поранених бійців з оточеного заводу, а також здійснити «екстракцію» (виведення) решти військових у нейтральну країну.

Зрештою, замість екстракції був російський полон, а сам Сергій «Волина» потрапив у колонію в Оленівці у так званій «ДНР».

Після вибуху там, внаслідок якого загинули кілька десятків українських полонених, російські медіа намагалися використати коментарі Волинського для підтвердження версії, ніби за цим стоїть Україна. Утім, «Волина» на відео каналу «Россия» відзначив лише, що це була трагедія, але додав: «Хто винуватий, я не можу сказати».

Сергія Волинського взагалі з усіх полонених командирів російська пропаганда використовувала чи не найчастіше.

Російські інтерв'юери намагалися різними способами примусити його розповісти про «конфлікти з азовцями», «зраду з боку українського командування» та інші схожі наративи.

Також вони змусили «Волину» на камеру Першого каналу «вбачатися» перед «жителями Донбасу», а російська журналістка і телеведуча Марина Кім навіть зняла документальний фільм про життя Сергія в полоні, де жартувала про те, що полонені українські морпіхи вирощують на тюремному городі «укроп».

Утім, навіть за таких умов Волинський намагався відповідати те, що думає.

Наприклад, в одному з перших інтерв'ю у полоні на питання про «іноземних кураторів на Азовсталі» він відповів так: «Я ніяких кураторів не знаю – якихось високопоставлених іноземців, які давали б якісь інструкції».

Святослав ПАЛАМАР («КАЛИНА»)

Заступник командира полку «Азов».

Святославу Паламару 40 років, він з містечка Миколаїв на Львівщині. На початку 2000-х він входив до складу праворадикального об'єднання «Патріот України», яке вважається предтечею «Азова».

Також мав досвід строкової служби, після чого навчався у міжнародному центрі підготовки миротворців у складі 80-ї аеромобільної бригади.

Далі Святослав робити військову кар'єру не планував і став комерційним директором однієї з фірм.

Але у 2013 році підтримав протести на Майдані, а у 2014 році пішов добровольцем у тоді ще батальйон «Азов», де був кулеметником.

За той час «Калина» воював у Широкиному та Світлодарську та побував на різних ролях у підрозділі – від головного по рекрутингу нових бійців до виконувача обов'язків начальника штабу і навіть тимчасового командира полку.

Про Широкине він пригадував так: «Ми там відстояли близько тижня, відчув весь смак обстрілів, вдалось навіть пару разів постріляти. Назад їхали групою «КрАЗом», проїжджали позиції під прямою видимістю противника, де може щось прилетіти. І хтось з хлопців питає, що ми будемо робити, якщо ПТКР залетить? Знаєте, є таке відчуття, коли існує загроза життю, а ти нічого не можеш вдіяти і покладаєшся на долю, і це відчуття не дуже приємне».

Повномасштабне вторгнення Росії Святослав Паламар зустрів на посаді заступника командира «Азову» і разом з «Редісом» та «Волиною» став «голосом» Азовсталі, записуючи регулярні відеозвернення з оточеного Маріуполя.

Також він разом з іншим «азовцем» Іллею Самойленком («Гендальфом») проводив у прямому ефірі пресконференції з підвалу заводу.

При цьому, «Калина» досить жорстко критикував політичне керівництво України через брак контактів із захисниками Маріуполя.

«Політики розказують: «Та ми їх підтримуємо, ми постійно на зв'язку». Але вже більше двох тижнів ніхто не піднімає слухавку та ніхто ні з ким не спілкується», – розповідав Святослав в одному з таких включень з «Азовсталі» у квітні 2022 року.

Після здачі у полон «Калину» разом з «Редісом» вивезли в колонію у Оленівці, але потім їх, за даними російських медіа, тримали у Росії.

Водночас росіяни постійно очікували якихось викривальних заяв від «Калини» про командування і називали його «українським Паулюсом» (за аналогією з командувачем німецьких військ у Сталінграді), який має закликати українців перестати воювати.

Покійний російський «воєнкор» Владлен Татарський (справжнє ім'я – Максим Фомін) прогнозував: «Скоро ці «Калина» і «Волина» – ми побачимо з них патрульно-постовий полк Росгвардії в Маріуполі, який присягне на вірність Росії... Я чекаю, коли вони знову вийдуть на зв'язок у формі Росгвардії та будуть говорити про те, як вони помилялися, люблять Росію і взагалі, що вони тепер – піхотинці Путіна».

Утім, нічого з цього в реальності не сталося – Святослав Паламар так і не став інструментом російської пропаганди.

Вже після обміну та «інтернування» в Туреччину «Калина» там написав вірш про полонених «азовців», у якому запитував «чому їх ніхто не мінє». А також малював картини для аукціону в підтримку сімей загиблих бійців.

«Битва за Маріуполь і все, що відбулося з нами, вихід з полону – це українське диво наперекір долі. Всі прекрасно розуміють, що з нами мало статися», – розповідав Святослав Паламар у жовтні 2022 року під час присвоєння командирам звання Героїв України.

Денис ШЛЕГА

Командир 12-ї бригади оперативного призначення імені Дмитра Вишневецького у складі Нацгвардії. Саме до цієї бригади структурно входив «Азов» на початок повномасштабного вторгнення Росії.

Уродженець Павлограда, полковник Денис Шлега – кадровий офіцер Національної гвардії з великим досвідом.

За свою кар'єру він пройшов шлях від командира взводу і комбата до начальника штабу та командира військових частини нацгвардійців, а також командував 5-ю окремою бригадою Нацгвардії у Харкові.

До призначення в маріупольську 12-ту бригаду очолював 4-й полк Національної гвардії у Павлограді.

Брав участь у АТО та Операції Об'єднаних Сил.

Під час боїв за Маріуполь Денис Шлега також включався в ефіри українських медіа, розповідав про використання росіянами термічних бомб і навіть привітав гурт «Калуш» з перемогою на Євробаченні.

«Була можливість у нас побачити кінцівку Євробачення, коли в останні хвилини оголошували переможців. Ми дуже раділи, і від себе особисто та від усіх хлопців хочу привітати гурт «Калуш» – велика перемога. Передайте їм вітання від нас усіх», – відзначав нацгвардієць за кілька тижнів до полону.

Російські медіа традиційно приписують йому «участь у каральних операціях на Донбасі в складі «Азову», хоча сам Шлега ніколи до складу «Азову» не входив.

Олег ХОМЕНКО («АПІС»)

Старший офіцер «Азову».

Уродженець Луганщини, Олег Хоменко більшу частину життя провів у місті Красний Луч (зараз – Хрустальний).

Там працював шиномонтажником, також мав досвід роботи у правоохоронних органах.

Як і «Волина», «Апіс» підтримав Майдан у 2013 й згодом приєднався до добровольців «Азову».

Воює з 2014 року, зокрема був у Іловайську, звідки «азовці» відступили до оточення, та обороняв Маріуполь.

Відомо, що станом на 2019 рік він командував ротою та був нагороджений медаллю «За військову службу Україні».

У статті «Української правди. Життя» від 6 вересня 2014 року автори описували «азовця» з позивним «Апіс», який тоді просив не фотографувати його та не називати справжнього імені:

«Апіс» колись до війни був працівником міліції, звільнився, завів, як каже, «маленький автомобільний бізнес». У батальйоні офіційно служить солдатом, хоч у МВС був офіцером. «Азов» – це його четверта спроба піти добровольцем. Спочатку його не взяли до «Слобожанщини», потім до «Харків-1», потім до «Київ-1».

«Коли я був у Харкові, нас усіх, добровольців, зібрали та запитали: хто був офіцером міліції? Ми встали. Нам у відповідь: до побачення», – цитувало видання «Апіса».

У тій же статті «Апіс» розповідав, що в окупованому Красному Лучі місцеві газети двічі написали про те, ніби його розстріляли сепаратисти так званої «ЛНР», хоча він їм телефонував і засвідчував, що живий.

І вже тоді «Апіс» попереджав про небезпеку від проросійських сил для Маріуполя: «Розумієте, не можна їх сюди пускати. Вони ображені на це місто, звідси їх уже виганяли... Вони можуть тут надто багато лиха наробити».

ПОДІЯ

Влада Галіна
Фото: Олег Владимірський,
Сергій Гуменюк

«ЄДНІСТЬ, СТІЙКІСТЬ, ПЕРЕМОГА»:

ПІД ТАКИМ ГАСЛОМ В ОДЕСІ ВІДБУВСЯ ІНТЕЛЕКТ-ФОРУМ-2023

ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ПРОВЕЛА 9-11 ЧЕРВНЯ 2023 РОКУ ІНТЕЛЕКТ-ФОРУМ-2023. МАСШТАБНИЙ ЗАХІД ВІДБУВСЯ ПІД ЕГІДОЮ МІНІСТЕРСТВА КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ, ЗА ПІДТРИМКИ ОДЕСЬКОЇ ОБЛДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ, ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ТА ОДЕСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАД, У СПІВПРАЦІ З НИЗКОЮ ДЕРЖАВНИХ І ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ. ЯСКРАВА І НАСИЧЕНА ПРОГРАМА ПОЄДНАЛА XXIII ВСЕУКРАЇНСЬКУ ВИСТАВКУ-ФОРУМ «УКРАЇНСЬКА КНИГА НА ОДЕЩИНІ» І «IV ОДЕСАБІБЛІОСАМІТ» – ВСЕУКРАЇНСЬКУ НАУКОВО-ПРАКТИЧНУ КОНФЕРЕНЦІЮ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ ДЛЯ ФАХІВЦІВ БІБЛІОТЕК УКРАЇНИ ТА ЗАРУБІЖЖЯ.

Одеська національна наукова бібліотека вже вкотре стала місцем зустрічі книголюбів, письменників, фахівців видавничої справи, науковців і літературознавців, мистецтвознавців, ілюстраторів книги, бібліотечних фахівців та, звичайно, широкого кола читачів. Таке масштабне загальнонаціональне свято книги є свідченням того, що ворожа російська агресія не здатна зупинити культурно-мистецький рух в Україні.

Святковий настрій з самого ранку панував на вулиці Пастера, де розташована головна будівля ОННБ, та у довколишніх кварталах. Долучитися до події захотілося всім, хто почув чудове музичне вітання оркестру Військової академії м. Одеси. Під орудою головного диригента оркестру старшого лейтенанта Івана Казмірчука музиканти і солісти-вокалісти дали великий концерт на підтримку визначної події.

А ось сама урочиста церемонія відкриття у головному читальному залі бібліотеки почалася з дефіле підрозділу барабанщиків Одеського державного університету внутрішніх справ. Після цього прозвучав Гімн України у зворушливому виконанні Дитячо-юнацького хору «Solo musica» студії педагогічної практики Одеської національної музичної академії імені А.В. Нежданової (керівник – заслужений діяч мистецтв України, професор Євгенія Бондар) та студента академії Сергія Журавля (соло на трубі).

Ведуча церемонії народна артистка України Діана Мала у своєму зверненні до присутніх підкреслила, що у час війни українці згуртувалися і мужньо боронять свою рідну землю, однак наш шлях до перемоги торується найбільшою ціною – життями українців, і запросила вшанувати хвилиною мовчання пам'ять усіх полеглих захисників нашої держави і мирних жителів.

Далі до слова запросили почесних гостей форуму. Про важливу роль книги у

ІНТЕЛЕКТ-
ФОРУМ-2023
ВІДБУВСЯ ЗА
УЧАСТІ ТА ПІДТРИМКИ
ВСЕУКРАЇНСЬКИХ
ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ
«УКРАЇНСЬКА БІБЛІОТЕЧНА
АСОЦІАЦІЯ/UKRAINIAN LIBRARY
ASSOCIATION» ТА BIBLIOPOLIS,
ОФІСУ ПРЕДСТАВНИЦТВА МЕРЕЖІ
КРЕАТИВНИХ МІСТ ЮНЕСКО «ОДЕСА
– МІСТО ЛІТЕРАТУРИ ЮНЕСКО»,
УКРАЇНСЬКОЇ АСОЦІАЦІЇ ВИДАВЦІВ
ТА КНИГОРОЗПОВСЮДЖУВАЧІВ,
ДЕРЖАВНОЇ НАУКОВОЇ
УСТАНОВИ «КНИЖКОВА
ПАЛАТА УКРАЇНИ ІМЕНІ
ІВАНА ФЕДОРОВА».

збереженні української національної ідентичності та культури, у зміцненні засад державності та у побудові сучасного розвиненого суспільства говорили: перший заступник голови Одеської обласної ради Олег Радковський, заступник начальника Одеської обласної військової

адміністрації Дмитро Радулов, директор департаменту культури, міжнародного співробітництва та європейської інтеграції Одеської міської ради Іван Ліптуга, президент Української асоціації видавців та книго розповсюджувачів Олександр Афонін, політик, громадський

діяч, меценат, член наглядової ради ОННБ Сергій Гриневецький. З відеозверненням до присутніх звернувся міністр культури та інформаційної політики України Олександр Ткаченко.

Генеральна директорка Одеської національної наукової бібліотеки, заслужений працівник культури України Ірина Бірюкова привітала присутніх зі святом української книги та подякувала органам державної і місцевої влади, меценатам, благодійникам за постійну підтримку виставки-форуму впродовж понад двох десятиліть. Вона також наголосила, що головною метою Інтеллект-форуму є підвищення культурного, освітнього, інформаційного потенціалу України шляхом створення ефективного соціокомунікаційного простору для поглиблення партнерства бібліотек та інших закладів культури, науки, освіти, видавничої сфери тощо.

– Ми були б позбавлені можливості зібрати тут сьогодні шанувальників книги з Одеси та різних куточків країни, якби на сторожі нашої безпеки не стояли Збройні Сили України, – зауважила далі пані Ірина. – Тож уже не перший рік Одеська національна наукова бібліотека бере активну участь у Всеукраїнській акції «Бібліотека українського воїна». Стало добром традицією під час виставки-форуму «Українська книга на Одещині» дарувати книжки вітчизняних книжкових видавництв нашим військовим.

Очільниця ОННБ запросила на сцену представників різних підрозділів ЗСУ і вручила подарункові набори книжок. А в цілому захисникам у рамках акції «Бібліотека українського воїна» було подаровано понад 500 вітчизняних видань.

«УКРАЇНЬКА КНИГА НА ОДЕЩИНІ»:

ШІСТЬ ТИСЯЧ НОВИХ КНИЖОК ВІД ВІТЧИЗНЯНИХ ВИДАВНИЦТВ

Цьогоріч у рамках XXIII Всеукраїнської виставки-форуму «Українська книга на Одещині» свій творчий доробок у головному читальному залі ОННБ презентували близько 40 учасників – представників вітчизняних видавництв з різних куточків України, зокрема і недавно створені та ті, що взяли участь у форумі вперше. Видавці представили близько шести тисяч нових наукових і науково-популярних видань з історії, образотворчого мистецтва, військово-морського етикету, зі сходознавства, археології, бібліографії, криміналістики тощо, а також художні твори різних жанрів для дітей і дорослих, сучасні іноземні твори в перекладі українською.

На традиційний конкурс «Краща книга виставки-форуму» цього року видавці та автори представили понад 60 видань: від наукових, науково-популярних праць і енциклопедичних проєктів – до художніх творів, які щойно вийшли з-під пера в окопах, від

літератури для дітей – до розкішно ілюстрованих мистецьких альбомів. Дипломами переможців конкурсу відзначено 40 книжок 2021-2023 років видання, серед них – і одеські.

Загалом виставку-форум цього року відвідало понад чотири тисячі осіб. Серед відвідувачів – фахівці, студенти і школярі, які не лише знайомилися з новими виданнями, а й були активними учасниками різноманітних заходів.

Програма виставки-форуму передбачала понад 30 заходів з популяризації книги і читання: презентації нових вітчизняних видань та видавничих проєктів, автограф-сесії, майстер-класи від майстрів декоративно-прикладного мистецтва Одещини, творчі майданчики та інші інтерактиви за участі представників провідних видавництв України, письменників, літературознавців, ілюстраторів книги та широкої громадськості.

Ірина Бірюкова і Дмитро Швець

Зірковий гість свята – письменник Андрій Кокотюха

Презентація наукового видання «Бібліографія країн світу» (Київ: Ліра-К, 2023) за участю директора Книжкової палати України ім. Івана Федорова професора Миколи Сенченка

Творча зустріч з Олексою Різниківим

Зокрема, відбулася ціла низка презентацій видань наукового, мистецького, літературознавчого, енциклопедичного змісту та художніх творів. Активними були і одеські видавці. Скажімо, Видавничий дім «Гельветика» представив видання «Одеський державний університет внутрішніх справ. Закон. Честь. Знання. Сто років надбання» за участі голови редколегії видання, ректора Одеського державного університету внутрішніх справ, полковника поліції Дмитра Швеця, а «Юридика» (м. Одеса) – монографію «Правова аргументація та юридичне письмо» за участі автора – доктора юридичних наук, професора НУ «Одеська юридична академія» Мар'яни Афанасьєвої та директорки видавництва, доктора юридичних наук Катерини Головки.

«Українська книга на Одещині» завжди означена присутністю зірок вітчизняної літератури. Цього разу яскравими подіями виставки-форуму стали творчі зустрічі з письменником-беле-

тристом, лауреатом відзнаки «Золотий письменник України» Андрієм Кокотюхою та презентація його творчого доробку.

Зустрічі з читачами відбувалися не лише у приміщенні ОННБ: книги, спрямовані на дитячу та юнацьку аудиторію, презентувалися в Одеській обласній бібліотеці для юнацтва і в Одеській обласній бібліотеці для дітей ім. В. Катаєва.

На підтримку Одеси як міста літератури ЮНЕСКО відбулася низка заходів з популяризації творчого доробку представників одеської літературної школи: це творча зустріч з письменником, мовознавцем Олексою Різниківим та презентація його творчого доробку, а також поетично-мистецький вернісаж «Поетія – це завжди неповторність, якийсь безсмертний дотик до душі» за участі керівника офісу представництва Мережі креативних міст ЮНЕСКО «Одеса – місто літератури ЮНЕСКО» Майї Дімерлі.

«ІV ОДЕСАБІБЛІОСАМІТ»:

ПОНАД 200 УЧАСНИКІВ З РІЗНИХ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ, А ТАКОЖ МОЛДОВИ І ЛАТВІЇ

Наталія Диба, завідувачка відділу міжнародних проєктів ОННБ

Співдоповідь «Солідарні з Україною: організація заходів у Національній бібліотеці Республіки Молдова» провідного фахівця Національної бібліотеки Молдови Наталії Гулько та бібліотекарки з України Наталії Дубовик

Єлена Пінтілей, гендиректор Національної бібліотеки Республіки Молдова

Наталія Марченко (Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського, Київ) провела семінар «Поліфонія біографічного простору: сучасні моделі реконструкції життєпису»

Алла Гордієнко, генеральний директор Національної бібліотеки України для дітей (Київ), розповіла про їх актуальні проєкти

Панельна дискусія «Українська культура в часи війни як сила, відповідь і можливість для світу, що виборює майбутнє людства»

Мета Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю «ІV ОдесаБібліоСаміт», яка також відбулася у рамках Інтелект-форуму, була означена так: консолідація зусиль науковців, практиків, експертів у розв'язанні актуальних питань щодо ролі та місця інформаційних, культурних, наукових, освітніх закладів у розвитку книжкової екосистеми України; сприяння розвитку кроссекторальної співпраці, спрямованої на посилення та зміцнення ролі культурних інституцій, креативних індустрій та інституцій пам'яті у процесах збереження, захисту та популяризації української культури; визначення стратегічних цілей та планів подальшої діяльності на культурному фронті.

До участі у конференції долучилися понад 200 науковців та провідних фахівців бібліотек, архівів, музеїв України та зарубіжжя, а також освітяни, культурологи, представники креативних індустрій, громадських організацій, органів державної влади та місцевого самоврядування. Широкою виявилася географія заходу: до конференції, окрім одеситів, долучилися фахівці з Києва, Херсона, Чернігова, Хмельницького, Житомира, Львова, Тростянця, а також Молдови та Латвії. До програми конференції було включено 22 доповіді.

Ключовою подією Інтелект-форуму стала панельна дискусія «Українська культура в часи війни як сила, відповідь і можливість для світу, що виборює майбутнє людства» за участі дипломатів, державних службовців, експертів у галузі культури та бібліотечної справи, які поділитися думками щодо сучасних процесів у сфері культури та видавничої галузі.

Плідною та продуктивною стала у рамках «ІV ОдесаБібліоСаміт» ділова зустріч «Культурна дипломатія – політика «м'якої сили», під час якої висловили свої погляди щодо цього і поділилися досвідом фахівці бібліотечної справи, державні службовці та громадські діячі з України та Молдови.

З цього приводу – трохи передісторії. 10-12 травня 2023 року делегація бібліотечних фахівців Одеської національної наукової бібліотеки, очолювана Іриною Бірюковою, взяла участь у відкритті тематичної програми заходів Року української культури в Молдові, підготовленої колективом Національної бібліотеки Республіки Молдова за сприяння Міністерства культури Молдови та Посольства України в Молдові.

Продовжуючи реалізацію програми Року української культури, під час проведення «ОдесаБібліоСаміту» відбувся візит у відповідь делегації наших молдовських колег за участі генеральної директорки Національної бібліотеки Республіки Молдова, президента Асоціації бібліотекарів РМ Єлени Пінтілей та керівника проєвропейського центру послуг та комунікації НБРМ Наталії Гулько. Під час виступу на конференції Єлена Пінтілей презентувала низку проєктів, реалізованих Асоціацією бібліотекарів Молдови, і розповіла про публічні дебати, які відбулися в Молдові з надзвичайно актуальної теми: «Бібліотеки допомагають біженцям та особам, які потребують прихистку». Пані Єлена зазначила, що від початку війни багато українців знайшли свій тимчасовий дім у Молдові, і бібліотеки відіграли в цьому неабияку роль. Було отримано гранти на закупівлю книг, проведено різноманітні соціокультурні заходи, в тому числі

інтеграційного та психотерапевтичного характеру. До речі, бібліотекарі, які активно допомагали переселенцям та біженцям з України, були відзначені почесними грамотами Міністерства культури Республіки Молдова.

У вітальному слові Ірина Бірюкова, генеральний директор ОННБ, щиро подякувала колективу Національної бібліотеки Республіки Молдова за допомогу українцям, які були вимушені виїхати до Молдови через повномасштабну російську агресію проти України, за активну підтримку України на шляху до європейської інтеграції, зусилля задля у поглиблення партнерства в гуманітарній сфері... Приємним подарунком для провідної бібліотеки сусідньої країни стала передача книжок українською мовою для дітей у рамках проєкту «Українська книжкова полиця», який здійснюється під патронатом першої леді України Олени Зеленської в багатьох країнах світу. У Молдові цю акцію підтримує дружина посла України – Олеся Шевченко.

Підсумовуючи зустріч, Ірина Бірюкова зазначила, що Рік української культури в Республіці Молдова триває, тому є можливість і надалі реалізовувати партнерські проєкти між бібліотеками наших країн.

Також у рамках конференції відбулися: науково-методична студія «Культура інтелектуальної власності в Україні», семінар «Поліфонія біографічного простору: сучасні моделі реконструкції життєпису» та семінар від бізнес-тренера Олександра Варламова «Як подолати стрес на роботі», адже нині українцям доводиться постійно адаптуватися до нових реалій і за цих умов знаходити сили працювати та бути ефективними.

МИСТЕЦЬКІ ВЕРНІСАЖІ ПРОСТО НЕБА

На сцені – волонтерський гурт «Хвиля»

Володимир Уманенко презентує проєкт «ВоляНеСмерть»

Майя Дімерлі

Ігор Божко

Дар'я Гармидер

Володимир Ребров і Галина Владимирська

Співає Злата Ясиновська у супроводі інструментальної групи викладачів коледжу

Фольклорний ансамбль «Джерела»

Виступають студентки відділення «Класична хореографія»

Поетично-мистецький вернісаж «Поезія – це завжди неповторність, якийсь безсмертний дотик до душі» відбувся ввечері першого дня форуму у дворіку ОННБ. У ньому взяли участь одеські поети Ігор Божко, Анна Стремінська, Інна Квасівка, Владислава Ільїнська, Олександр Хінт, Євгенія Красноярова, а також художники з Одеси та Києва зі своїми експозиціями і одеський музичний волонтерський гурт «Хвиля».

Київський художник Володимир Ребров презентував щойно виданий художньо-поетичний альбом «Війна очима українського художника». Збірку «Вірші про війну/Poems about war» одеського видавництва «Друк-Південь» (до проєкту ввійшло сім віршів українських авторок та їх переклади англійською) представила упорядник та дизайнер видання Дар'я Гармидер. Одеський дизайнер і громадський діяч, волонтер Володимир Уманенко (Умма) презентував свою колекцію одягу, який несе на собі відбиток воєнного часу, а також експозиції двох одеських художниць, роботи яких теж присвячені темі сьогодення: загалом цей проєкт має назву «ВоляНеСмерть». Виставка просто неба живопису відомої одеської художниці Світлани Крижівської – не лише про війну, а й про збереження наших культурних традицій. Зворушила присутніх окрема експозиція десятирічного Тимура Черкеза – своєрідний щоденник війни у дитячих малюнках.

Такі мистецькі зустрічі у дворіку бібліотеки – уже традиція «Української книги на Одещині». Тож наступного дня гостей запросили вже на концерт студентів і викладачів Одеського фахового коледжу мистецтв ім. К.Ф. Данькевича (куратор концертної програми – Жанна Козаченко, художній керівник фольклорного ансамблю «Джерела»). Чудові виступи засвідчили: у нас є кому поповнювати славний культурний добробок Одещини. Також цього вечора відбувся модельний показ вихованців агентства «Royal Family Ukraine» у рамках Всеукраїнського fashion project «Непереможні діти».

До речі, ведучою та сценаристом обох вечорів виступила головний редактор журналу «Фаворит удачі» Галина Владимирська, адже тема культури, мистецтва та модної індустрії постійно висвітлюється на сторінках видання.

СВЯТО УКРАЇНСЬКОЇ КНИГИ В АВАНГАРДІ

Гостей зустрічали хлібом-сіллю

Пам'ятне фото гостей і господарів в Авангардівській бібліотеці

Ірина Бірюкова і Сергій Хрустовський

Ще одна виразна ознака форуму – проведення традиційного виїзного Свята української книги. Цього разу у селищі Авангард громада на чолі з Сергієм Хрустовським радо приймала гостей 10 червня. Програма була насичена: презентації нових видань, творчі зустрічі та автограф-сесії з письменниками, видавцями, виставка книжкових новинок видавництва України, благодійний ярмарок на підтримку Збройних Сил України, концерт місцевих аматорів, благодійна акція дарування книжок (до публічної бібліотеки Авангарда передано близько 150 видань з обмінно-резервного фонду ОННБ).

Варто зазначити, що у складних умовах війни вкрай важливо для наукової та культурної спільноти підтримувати професійні та творчі зв'язки, мати нагоду для зустрічі, обміну ідеями, думками та досвідом. З цією метою під час перебування у селищі Авангард відбулася виїзна тематична сесія «Публічні бібліотеки Одещини в умовах воєнного стану: регіональний аспект», організована у рамках «IV ОдесаБібліоСаміт» Одеською обласною універсальною науковою бібліотекою ім. М. Грушевського. Під час заходу фахівці публічних бібліотек територіальних громад області мали можливість поділитися досвідом своєї роботи під час війни. Особлива увага приділялася питанням волонтерського руху, збереження та актуалізації бібліотечних фондів, надання допомоги внутрішньо

переміщеним особам, популяризації книги, читання та української мови. 📖

...МОЖНА
ВПЕВНЕНО
СТВЕРДЖУВАТИ,
ЩО РОЛЬ АРХІВІВ,
БІБЛІОТЕК, МУЗЕЇВ ПІД ЧАС
ВІЙНИ ЗРОСТАЄ: ЦЕ ЗАСВІДЧУЄ
ЇХ ПРАКТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ. КУЛЬТУРНІ
ІНСТИТУЦІЇ ТА ОКРЕМІ КУЛЬТУРНІ
ІНІЦІАТИВИ У ТАКИЙ СКЛАДНИЙ ДЛЯ НАШОЇ
ДЕРЖАВИ ЧАС ПРОДОВЖУЮТЬ РОЗВИВАТИ
ТРАДИЦІЙНІ ТА ВПРОВАДЖУВАТИ ІННОВАЦІЙНІ
НАПРЯМИ РОБОТИ. ДОЛАЮЧИ СЕРІОЗНІ
ВИКЛИКИ І ЗАГРОЗИ, ВОНИ ЗАЛИШАЮТЬСЯ
ОСЕРЕДКАМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ СВОБОДИ
ТА ГРОМАДЯНСЬКОЇ АКТИВНОСТІ,
ПРОВІДНИКАМИ НАЦІОНАЛЬНИХ ІДЕЙ
ТА ЄВРОПЕЙСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ,
ПРОСТОРАМИ ПРОСВІТНИЦТВА,
КУЛЬТУРИ, НАУКИ І ОСВІТИ.

ЦЕНТР «UNION» СТАНЕ КУЛЬТУРНИМ МАГНІТОМ ОДЕСИ!

МІЖНАРОДНИЙ КУЛЬТУРНИЙ ЦЕНТР «UNION» УРОЧИСТО ВІДКРИВАВСЯ ДВІЧІ – 16 І 17 ТРАВНЯ. ОБИДВА РАЗИ – ЗА УЧАСТІ ПЕРШИХ КЕРІВНИКІВ ОДЕСИ І ОБЛАСТІ, А ТАКОЖ БАГАТЬОХ ЗНАНИХ ПЕРСОН. МАСШТАБНИЙ ПРОЄКТ ВИМАГАЄ МАСШТАБНОГО ПІАРУ!

Власне, 16 травня був івент для запрошених гостей з екскурсіями численними виставковими просторами, кімнатами різного призначення, фуршетом і популярними шлягерами італійської естради в так званому Італійському дворіку (тобто просто неба), вітальними словами у головній залі та концертом гурту «Ріапобой» з його фронтменом Дмитром Шуровим. А оскільки центр має бути пов'язаний з реалізацією саме культурних проєктів, то цього дня тут можна було зустріти керівників чи не всіх театрів, музеїв та інших мистецьких закладів Одеси.

В.о. начальника Одеської обласної державної (військової) адміністрації Борис Волошенков тепло привітав засновників центру та ініціаторів його відродження, наголосивши на важливому значенні діяльності такого закладу.

Вітаючи присутніх, міський голова Геннадій Труханов підкреслив, що Одеса завжди була і залишається багатонаціональним, мультикультурним містом. Всупереч війні, дуже важливо зберігати нашу культурну та історичну спадщину. «UNION – це не просто будівля. За створенням центру криється велика командна робота. Дякую великій команді однодумців, яка протягом декількох років втілювала проєкт у життя!» – зазначив мер.

Засновник фонду «Уніон Одеса», керівник Одеського бізнес-клубу Дмитро Казавчинський у своєму виступі нагадав історію цієї історичної будівлі. Вона була побудована 1902 року саме для культурного центру, який вже тоді отримав таку ж назву (тобто у перекладі – «об'єднання») і мав об'єднувати на теренах культури одеситів і культурних діячів світу різних національностей. А креативний директор UNION Ігор Окс розповів, що у центрі від початку відбувалися вистави, виставки, літературні читання, працювала бібліотека. І метою групи ентузіастів-ініціаторів було не лише відродження будівлі, а й відновлення багатогранної діяльності цього закладу. Філософія центру: мистецтво та творчість – це джерело культури, а культура визначає людину.

Другий день був позначений присутністю переважно державних службовців, депутатів, дипломатів, керівників національно-культурних товариств та громадських, благодійних організацій, церковнослужителів різних конфесій. В рамках відкриття було заявлено урочисте засідання ради Одеського об'єднання національностей при Одеському міському голові. І саме другого дня було запрошено ЗМІ для висвітлення події.

А почесним гостем цього другого урочистого відкриття став Курт Волкер – один з найвідоміших американських дипломатів, який був Постійним представником США в НАТО (2008-2009) та Спеціальним представником Державного департаменту США з питань України (2017-2019). Відданий друг України, він, попри всі загрози воєнного часу, приїхав до нас разом з дружиною, яка теж була присутня на івенті.

Курт Волкер не лише привітав присутніх з відкриттям центру, а й виступив зі змістовною доповіддю, в якій торкнувся американсько-українських відносин, сказав про новий пакет допомоги Україні і наголосив на тому, що США є нашим надійним партнером у протистоянні ворожій агресії РФ. (До речі, всі бажаючі могли скористатися приладдям для синхронного перекладу – і за це ще один плюс господарям центру!).

Модератором зустрічі з високоповажним гостем став одесит Павло Унгурян, що свого часу двічі обирався народним депутатом, а нині є координатором платформи українсько-американського партнерства. Після виступу пана Волкера Павло Унгурян провів з ним на сцені величкий брифінг, поставивши запитання, які нині хвилюють кожного з нас. За словами американського дипломата, Україна обов'язково буде в НАТО, адже це єдина надійна запорука її безпеки, і наголосив, що вступ України до альянсу посилить безпеку всієї Європи, зважаючи на оснащеність та навченість української армії. Волкер не виключає можливості прийняття України до НАТО до того, як завершиться повномасштабна війна, і навіть як приклад Німеччину, яка на момент вступу була розділена на дві частини, одна з яких перебувала під тоталітарною владою Радянського Союзу. «Україна є оплотом свободи та землею вільних людей. Ми неймовірно вражені мужністю та наполегливістю українців. Але найбільше тим, як ви відстоюєте життя», – підкреслив пан Волкер.

Думку про те, що Україна і Одеса – це оплот свободи та вільних людей, у тій чи іншій інтерпретації висловлювали всі виступаючі. Неодноразово у залі звучало «Слава Україні!» – «Героям слава!», а обидві урочистості розпочиналися зі звучання Гімну України та хвилини мовчання в пам'ять про загиблих військових і цивільних у цій загарбницькій війні.

Після урочистостей один з ініціаторів відновлення Міжнародного центру культури, заступник Одеського міського голови Павло Вугельман написав на своїй сторінці у «Фейсбучі»:

«Ідея відновлення центру з явилася під час одного із засідань ООН – Одеського об'єднання національностей. У проєкті взяли участь представники одеського бізнесу, культурні діячі, митці та міська влада. UNION – найяскравіший приклад вдалої співпраці одеситів різних професій, поглядів, віку та смаків. UNION – це

впевненість Одеси у Збройних Силах України і нашій близькій перемозі! Впевнений, що центр стане культурним магнітом міста!»

Фото: Сергій ГУМЕНЮК, Олександр СИНЕЛЬНИКОВ, Олександра СМІРНА

*Будьте щасливі
за найменшої
можливості...*

ДО 70-РІЧЧЯ

Юрія КУЗНЕЦОВА:

«БУДЬТЕ ЩАСЛИВІ ЗА НАЙМЕНШОЇ МОЖЛИВОСТІ»

11 ЛИПНЯ ВИДАТНОМУ ОДЕСЬКОМУ МУЗИКАНТУ, КОМПОЗИТОРУ, ПЕДАГОГУ ЮРІЮ КУЗНЕЦОВУ МАЛО Б ВИПОВНИТИСЯ 70. САМЕ ТОМУ ЦЬОГО ДНЯ ДРУЗІ, КОЛЕГИ, УЧНІ ТА ВСІ ШАНУВАЛЬНИКИ ЙОГО ТАЛАНТУ ЗІБРАЛИСЯ РАЗОМ, ЯК ЦЕ БУВАЛО ЗА ЙОГО ЖИТТЯ. НА КОНЦЕРТАХ КУЗНЕЦОВА ЗАЛИ ЗАВЖДИ БУЛИ ПОВНІ, НИНІ Ж У МІЖНАРОДНОМУ МИСТЕЦЬКОМУ ЦЕНТРІ UNION БУВ ПЕРЕАНШЛАГ: ТІ, КОМУ НЕ ВИСТАЧИЛО МІСЦЬ, ДИВИЛИСЯ ДІЙСТВО СТОЯЧИ...

Місто пам'ятає та віддає данину шани людині, яка до нестями любила Одесу і одеситів. Власне, це був не просто концерт його пам'яті, а справжня вистава, у якій взяли участь не лише музиканти: на екрані перед початком транслювалися звернення-привітання людей, які дружили з Юрієм, співпрацювали з ним у кінематографі, у театрі, які вважають його своїм Учителем. Було і звернення Наталі Ертнкової – дружини, коханої, друга і соратника Юрія, яка разом з ним проводила одеські джазові фестивалі і продовжила це робити після його відходу в інші світи внаслідок важкої хвороби. Наталя через війну нині, на жаль, не в Одесі... У фойє було розгорнуто виставку фотографічних та живописних портретів Юрія Кузнецова.

У концерті взяли участь провідні

одеські музиканти – піаністи Вадим Бессараб і Андрій Показ, саксофоніст Олег Субботін разом з ансамблем під керівництвом скрипальки Олени Єргієвої, співачки Анастасія Букіна і Ганна Ткач, а також актори «Масок-шоу» Борис Барський і Володимир Комаров, танцівниця Сільветта Атауліна. Звучали знамі джазові твори, звучала й музика самого Юрія Кузнецова, зокрема, написана до кінострічок. Прозвучала і його незабутня пісня «Місяць ясний», яку багато

хто сприймає як народну. Свого часу вона вперше була виконана на сцені Одеської філармонії восьмирічною Анечкою Ткач під акомпанемент Юрія. Тож цього вечора саме з цього запису почалося звучання пісні на екрані, а потім уже в залі: Ганна, вже студентка вищого музичного закладу, продовжила спів під акомпанемент Вадима Бессараба. Борис Барський, Володимир Комаров і Андрій Показ відтворили сцену з вистави «Моцарт і Сальєрі», де Юрій Кузнецов грав Бетховена...

“ «ЧИ МОЖНА УПОВІЛЬНИТИ АБО ПРИЗУПИНИТИ НЕЗВОРОТНЕ? ДЛЯ МЕНЕ БЕЗСМЕРТЯ – У ЗВУКАХ, МУЗИЦІ, ЖИТТІ ТА КОХАННІ: ТІЛЬКИ ВОНИ, КОЛИ ВИЧЕРПАЮТЬСЯ МОЖЛИВОСТІ ЛІКІВ ТА ОРГАНІЗМУ, ЗДАТНІ ВЛИТИ У СТОМЛЕНЕ ТІЛО НЕЗНАНІ СИЛИ».

Олег Субботін

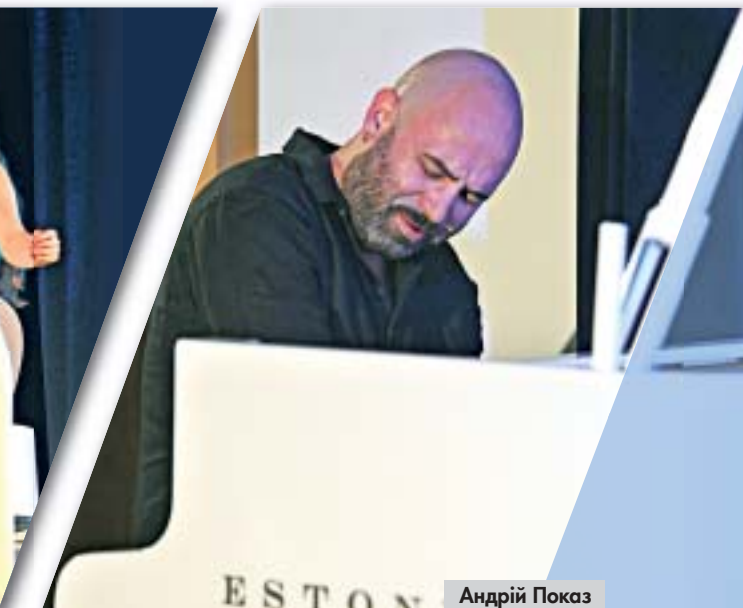
Анастасія Букіна

На сцені – всі учасники концерту

Вадим Бессараб і Ганна Ткач

Андрій Показ

Борис Барський і Володимир Комаров

Провели вечір знавець джазу, незмінна ведуча одеських джазових концертів і фестивалів Олена Шевченко та креативний директор центру UNION Ігор Окс. Дякуючи їм глядачі дізналися чимало нового про життя і творчість Юрія Кузнецова. Але і сам улюблений музикант звертався до глядачів з екрану: на щастя, збереглося чимало записів, зокрема, і його останнього концерту-сповіді в Одеській опері. Саме тоді Юрій звернувся до публіки такими словами:

«Тихо і непомітно збігає життя. А разом з ним відходять такі, здавалося б, природні та звичні речі, як здоров'я, сили, оптимізм. І краса життя звужується до найтоншого шару безрадісних буднів, лікарняних палат, порожніх стін і відчуття, що все найкраще минуло і коло замикається. Вічна проблема. З нею стикається, чи зіткнеться, коли прийде час, кожен, хто живе на землі.

Що ж робити? Чи можна уповільнити або призупинити незворотно? Для мене безсмертя – у звуках, музиці, житті

та коханні: тільки вони, коли вичерпаються можливості ліків та організму, здатні влити у стомлене тіло незнані сили. Для мене – так!!!

Кілька років я мовчав. І раптом бажаю говорити пристрасно, по ходу знімаючи з себе всілякі маски, вивільняючи в собі давно забуті, не здійснені мрії та надії, по крихах відновлюючи втрачене, важливе у вихорі ілюзій, пошуків, глухих кутів.

І я, як у дитинстві, повертаюся до звуків, які мають ще й велику цілющу силу і для мене, і для тих, кому я їх подарував і дарую. Сказані слова – часто брехня, адже їх можна трактувати по-різному. А звуки є істина Божа.

Моя зустріч з вами сьогодні, у цьому прекрасному театрі, – про це. Нехай кожен почує свої головні звуки разом зі мною. Адже ми стаємо людьми, коли промовляємо свій перший звук – «мама». І, напевно, зайве говорити, що все, що народжується сьогодні, народжується на ваших очах у цей прекрасний вечір, за допомогою звуків роялю, органу, гармоніки та голосу. Все – на ваших очах і за вашої безпосередньої участі.

Я звертаюся до вас: будьте щасливі за найменшої можливості!!!»

Важливо зауважити, що концерт пам'яті Юрія Кузнецова був благодійним, і це справедливо не лише з огляду на війну, а й зважаючи на самого героя вечора, який за життя постійно брав участь у таких заходах. Глядачі могли заздалегідь перевести певні кошти (не менше 200 грн), або опустити гроші у скриньку вже у центрі. По закінченню організатор цієї незабутньої зустрічі Олена Павлова, громадська діячка, член виконкому Одеської міськради, подякувала зі сцени всім, хто долучився до участі й організації та повідомила: «Друзі, ми з вами сьогодні зібрали 83 тисячі гривень, які будуть передані у фонд «Корпорація монстрів» і підуть на засоби тактичної медицини!». А Ігор Окс тут же зауважив: «84 тисячі!», певно, маючи на увазі свій особистий внесок.

Підтримку в організації вечора надала влада міста. Від її імені присутніх привітав заступник міського голови Павло Вугельман. Подію також відвідали секретар Одеської міської ради Ігор Коваль, директор департаменту культури, міжнародного співробітництва та європейської інтеграції Одеської міської ради Іван Ліптуга та інші офіційні особи, багато діячів культури і відомих одеситів. 📺

Вітальне слово заступника Одеського міського голови Павла Вугельмана

Олена Павлова оголошує суму благодійного внеску, зібраного протягом вечора

ОДЕСЬКА
КІНОСТУДІЯ

«ВЫХОД РАБОЧИХ С ФАБРИКИ ЛЮМЬЕРА»

«ПРИБЫТИЕ ПОЕЗДА»

Еще **Лукреций Кар**, римский поэт и философ, в I веке до нашей эры писал: «Нам кажется, что изображения начинают двигаться, если они исчезают одно за другим и сменяются такими же новыми образами в новых положениях». А задолго до этого египтяне, проезжая мимо стены в Мемфисе, видели «ожившего» стреляющего лучника: на стене между колоннам были нанесены крупные рисунки лучников в разных позах, и зритель, перемещаясь вдоль сменяющихся друг друга картин, видел последовательные фазы движения изображения. Спустя тысячи лет возникла догадка о том, что можно сделать наоборот: перемещать изображения перед зрителем.

Чтобы движущееся изображение было четким, необходимо его отдельные фазы продемонстрировать глазу не менее шестнадцати раз в секунду. И не просто протянуть перед глазами, а ввести, остановить, затем перекрыть заслонкой поле зрения, продвинуть следующее изображение, открыть заслонку, поддержать изображение, снова закрыть заслонку, переместить следующий кадр. И так 16 раз в секунду! В звуковом кино эту скорость подняли до 24 кадров в секунду, чтобы гарантировать качество звучания.

ОТ «ЭЛЕКТРОТАХИОСКОПА»
ТИМЧЕНКО – ДО
АО «ОДЕСЬКА КІНОСТУДІЯ»

ВСЕ ЗНАЮТ, ЧТО ПЕРВЫМИ ЛЕНТАМИ В ИСТОРИИ КИНЕМАТОГРАФА БЫЛИ «ВЫХОД РАБОЧИХ С ФАБРИКИ ЛЮМЬЕРА» И «ПРИБЫТИЕ ПОЕЗДА», КОТОРЫЕ ПОКАЗАЛИ ОГЮСТ И ЛУИ ЛЮМЬЕРЫ В «ГРАНД-КАФЕ» НА ПАРИЖСКОМ БУЛЬВАРЕ КАПУЦИНОВ. ОДНАКО «ВПЕРЕДИ ЭТОГО ПАРОВОЗА» ВПОЛНЕ УСПЕШНО ШЕСТВОВАЛ ИЗОБРЕТАТЕЛЬ ИОСЫП (ИОСИФ) ТИМЧЕНКО – ЛИЧНОСТЬ ОДАРЕННАЯ И ВЕСЬМА КОЛОРИТНАЯ. А ВОТ ПОВЛИЯЛО ЛИ ЕГО ИЗОБРЕТЕНИЕ, СДЕЛАННОЕ И ПРЕДСТАВЛЕННОЕ В ОДЕССЕ, НА РАЗВИТИЕ КИНЕМАТОГРАФИЧЕСКОЙ ОТРАСЛИ В НАШЕМ ГОРОДЕ, ПОПРОБУЕМ РАЗОБРАТЬСЯ...

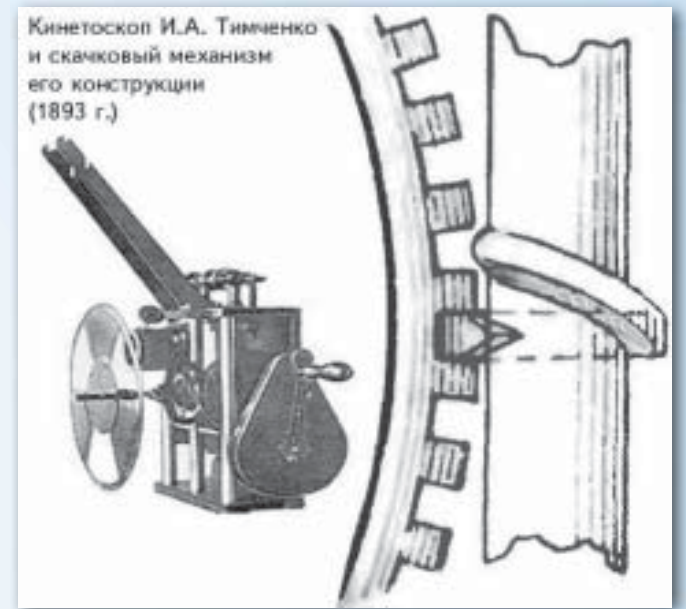

**НЕТ ПАТЕНТА –
НЕТ ИЗОБРЕТЕНИЯ**

Сын крепостного сапожника из села Окоп Харьковской губернии **Иосып Тимченко**, по повелению судьбы в Одессу, устроился сначала на судоремонтный завод РОПИТа (Российского общества пароходства и торговли – тогдашнего пароходства). Здесь для нужд производства он изобрел и изготовил несколько необходимых приборов, механические программные устройства для телескопа (чтобы он автоматически следил за светилом), электрические часы и много разной измерительной техники. Затем его пригласили на работу механиком учебных мастерских Новороссийского университета.

В 1893 году московский профессор Николай Любимов привлекает Иосифа Тимченко к работе над оборудованием для стробоскопии. Созданная при этом «улитка Тимченко» позволила осуществить прерывистую смену изображений, которые и создают иллюзию движения. После этого изобретатель в качестве развлечения, вместе с одесским инженером Михаилом Фрейденбергом, создал киноаппарат. Первыми были съемки скачущих всадников и копьеметателей. А после небольшого переоборудования и использования «свечи Яблочкова» – сильного источника света – возник проекционный аппарат.

Демонстрации «электротихоскопа» проходили в Одессе с 7

ноября по 20 декабря 1893 года (то есть на два года раньше, чем первые показы братьев Люмьер!). Вскоре одесских всадников и копьеметателей увидели на 9-м съезде российских врачей и естествоиспытателей на заседании секции физики. Тимченко поблагодарили, но не подсказали, что нужно оформить патент на свой киноаппарат. А по Европе и дальше пошел французский аппарат...

Первый павильон Одесской кинофабрики в том виде, в каком он был построен в 1918 году
Д. Н. Харитонович

**СТАРТ КИНОПРОИЗВОДСТВА
НА ФРАНЦУЗСКОМ БУЛЬВАРЕ**

Впервые в Одессе импортная киносъемочная и проекционная техника появились в 1906 году. Преуспевающий фотограф Мирон Гроссман основал первый кинотеатр и первое кинопроизводство – киноателье «Мирограф». О содержании снятых тогда лент можно судить по названиям некоторых из них: «Автомобильные гонки в Одессе», «Борьбы международного чемпиона мира Ивана Заикина с чемпионом России Федором Листовым». Гроссман же первым построил съемочный павильон на Французском бульваре, 16.

Но конкуренция не заставила себя долго ждать. В 1907-м через дорогу – на Французском бульваре, 33, на территории дачи Вальтуха, – Николай Харитонов строит павильон площадью 750 кв. м: бетонный каркас, стеклянные стены, для обеспечения постоянства светового рисунка в декорациях в течение дня – специальный поворотный круг, система тентов-затенителей – для регулировки освещенности. Оборудование – по последнему слову кинематографической техники. Таких условий для кинопроцесса у его конкурентов не было. Первый павильон использовался для съемок сто с лишним лет, а сейчас в нем – арт-центр Веры Холодной. Территория вокруг павильона стала

ОДЕСЬКА КІНОСТУДІЯ

С ВИТОЛЬДОМ ПОЛОНСКИМ В ФИЛЬМЕ «МИРАЖИ», 1916 г.

кинематографической зоной, здесь в последствии и разместилась Одесская киностудия художественных фильмов.

Конкурентную борьбу за зрителя Харитонов выиграл еще и за счет приглашения в свои группы лучших сценаристов, режиссеров и операторов, прежде всего – Петра Чардынина. С удовольствием в Одессе снимались и самые популярные актеры немого кино: Осип Рунич, Владимир Максимов, Витольд Полонский, Иван Худолеев и суперзвезда немого кино – уже упомянутая Вера Холодная.

Творческая жизнь на Французском бульваре, 33, бурлила вплоть до гражданской войны. А вот во время оной власть в Одессе за неполные два года менялось более 10 раз. И только с приходом Советов вспомнили о том, что кино – мощное оружие пропаганды. Голодных кинематографистов, оставшихся в Одессе, объединили и поставили на котловое довольствие в 41-й дивизии Красной Армии. Это позволило сохранить творческие кадры и обеспечить ими зарождавшийся советский кинематограф. 23 мая 1919 года решением Одесского губисполкома была создана Одесская кинофабрика. Произошло это более чем за три месяца до знаменитого Декрета Совнаркома РСФСР «О национализации кинодела» от 27.08.1919 г. И тут Одесса оказалась впереди!

КИНО С ПАРУСНИКОМ В ТИТРАХ

В истории Одесской киностудии были моменты и славы, и рутины, зстоя, но в целом здесь бурлила яркая, колоритная творческая жизнь. Формат нашего очерка не позволяет подробно рассказать о более чем столетней деятельности студии. Отметим только, что здесь начинали свой творческий путь многие выдающиеся мастера кино, в том числе и Александр Довженко. Именно в Одессе жила, работала и стала всемирно известна **Кира МУРАТОВА** – самая именитая украинская женщина-режиссер. За более чем столетнюю историю здесь было снято более 500 кинолент, и рейтинг популярности одесских картин был одним из самых высоких в бывшем СССР. Самые популярные у зрителей фильмы «золотого фонда» Одесской киностудии приходятся на 70-е -80-е годы XX века.

Как известно, Одесская киностудия во многом была ориентирована на производство популярного, развлекательного кино, и это стало важным фактором в завоевании зрительской любви. Ведь не случайно именно на ее базе возник кинофестиваль «Золотой Дюк», девиз которого звучал так: «Все жанры хороши, кроме скучного». Успешно снимали в Одессе и детское кино, вспомним хотя бы «Приключения Электроника».

«ОДЕСЬКА КІНОСТУДІЯ»: ВЧЕРА, СЕГОДНЯ, ЗАВТРА

– Я думаю, что феномен Одесской киностудии – в ее коллективе, – говорит экскурсовод-киновед Валерия Логинова. – В людях, которые были целиком и полностью отданы своему делу, – от технического состава и до режиссеров. Именно эту уникальную душевность и обаяние чувствовали зрители через экран, и даже спустя многие годы с большой любовью смотрят созданные здесь фильмы.

Известно, что киномир славится своими династиями и семейственностью. Дедушка Валерии – Валерий Логвинов – трудился осветителем на Одесской киностудии 55 лет и работал на многих картинах. Так что она знакома с темой, как говорится, из первых рук, ведь дед рассказывал ей много интересных историй.

– За последние годы силами киностудии были сняты два полнометражных художественных фильма – «Крепость Хаджибей» (режиссер – Константин Коновалов) и «Почему я живой» (режиссер – Виллен Новак), – продолжает Валерия. – Эти фильмы есть в свободном доступе на YouTube-канале Одесской киностудии. Также здесь функционируют два музея: экспозиции кино и техники кино, активно проводятся мастер-классы.

Безусловно, одесситы и коллектив кинематографистов мечтают о возрождении былой славы и популярности кино с эмблемой парусника в титрах. Много тревожных слухов о том, будет ли вообще жить киностудия, родилось после того, как она перешла от статуса «государственное предприятие» к форме акционерного общества. Когда эти тревоги вроде бы рассеялись, пришли другие: мировая пандемия Covid-19, а затем – полномасштабная российско-украинская война. Тут уж не до возрождения кинопроцесса...

О том, как живет студийный коллектив сегодня, во время войны, рассказывает председатель правления АО «Одеська кіностудія» **Андрей ОСИПОВ:**

– С 2022 года Одесская киностудия перешла в особый режим работы: большинство масштабных проектов было приостановлено, сотрудники преимущественно работали дистанционно. Но при этом была завершена работа над украинско-болгарским проектом «Край реки»: фильм выйдет на экраны уже этой осенью. Сейчас проходит разработка художественного фильма «Режиссер» о жизни и творчестве Александра Довженко. В 2022 году нам также удалось снять документальные фильмы «Военный кутурье» и «ToLaughAgain».

Планируется премьера альманаха фильмов-победителей первого конкурса короткометражных кинопроектов «Короткие встречи» имени Киры Муратовой. Также Одесская киностудия провела несколько иммерсивных выставок, существенно обновила музейную экспозицию и периодически организывает образовательные мероприятия в рамках КиноХаба.

Фильмы Одесской киностудии принимают участие в международных кинофестивалях. В частности, фильм «Почему я жив» режиссера Виллена Новака, выпущенный в конце 2021 года, получил более 20 наград и сейчас номинирован на премию Украинской киноакадемии «Золота Дзига». Мы разработали программы поддержки ветеранов, вынужденных внутренних переселенцев, а также детские программы, которые помогают психологически и социально адаптироваться после пережитых во время войны событий. Киностудия регулярно принимает участие в помощи Вооруженным Силам Украины, волонтерским ор-

АНДРЕЙ ОСИПОВ, председатель правления АО «Одеська кіностудія»

ганизациям, пострадавшим вследствие военных действий городам.

Конечно, у нас в планах есть ряд проектов, направленных на возрождение собственного производства. Но их реализация возможна только после возвращения к мирной жизни. Живем с верой в нашу победу! 🇺🇦

«МОВИ ВІЙНИ»

В ОФАМ:

ПЕРЕДЧУТТЯ ВЕЛИКОГО ВИБУХУ

У СІЧНІ 2023 Р. ОДЕСЬКИЙ ХУДОЖНІЙ МУЗЕЙ РОЗПОЧАВ ВИСТАВКОВИЙ ЦИКЛ «МОВИ ВІЙНИ» – ПРО ДОСВІД УКРАЇНЦІВ ВІД ПОЧАТКУ ВТОРГНЕННЯ РФ НА ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ, ЯКИЙ ВИМАГАЄ ВІД МИСТЕЦТВА ШУКАТИ ОБРАЗНІ МОВИ ДЛЯ РОЗПОВІДІ ПРО ВІЙНУ.

У НИЗЦІ ВОЄННИХ ВИСТАВКОВИХ ПРОЄКТІВ НА ТЕРЕНАХ КРАЇНИ «МОВИ ВІЙНИ» ПОСІДАЮТЬ ОСОБЛИВЕ МІСЦЕ. НАСАМПЕРЕД ЗАВДЯКИ КУРАТОРСЬКОМУ ПІДХОДУ ДО КОМПІЛЯЦІЇ АВТОРІВ. КОЖЕН СПРАВЛЯЄ ВРАЖЕННЯ ОКРЕМО, АЛЕ В НЕТРИВІАЛЬНОМУ ПОЄДНАННІ В РАМКАХ ОДНОГО ЦИКЛУ ВІДБУВАЄТЬСЯ ТОЙ САМИЙ ЕФЕКТ СИНЕРГІЇ: АБСОЛЮТНО РІЗНІ МИТЦІ ПІДСИЛЮЮТЬ ОСНОВНИЙ МЕСЕДЖ ПРОЄКТУ. ЦЕЙ МЕСЕДЖ – МОВ ВІЙНИ МОЖЕ БУТИ БАГАТО, ТА ПРИ ЦЬОМУ Є ТОЧКИ, В ЯКИХ ВОНИ СХОДЯТЬСЯ.

РОЗПОВІДАЄМО ПРО ТРЕТЮ ВИСТАВКУ ЦИКЛУ, ЯКА ЗІТКНУЛА ДВА СТАНИ І ДВА МАСШТАБИ. «АРТЕФАКТИ НУЛЯ» ЄВГЕНА БАЛЯ – АРХЕОЛОГІЯ ПОВОЄННОГО МАЙБУТНЬОГО, ДЛЯ ЯКОГО СУЧАСНІСТЬ Є ПРОЛОНГОВАНИМ ПОСТАЧАЛЬНИКОМ МАТЕРІАЛЬНИХ ДОКАЗІВ МАСОВОГО ГОМІЦИДУ. «ОРГАНІЧНІ ЗАЛИШКИ КОЛИШНЬОГО СВІТУ» ДМИТРА ЕРЛІХА – МУЛЬТИМЕДІЙНА КАРТИНА ПЕРЕТВОРЕННЯ МИРНОГО ЛАНДШАФТУ НА ПОСТАПОКАЛІПТИЧНИЙ ПЕЙЗАЖ, СВЯТО КОЛЬОРІВ У БЕЗМЕЖЖІ АНГСТУ.

«АРТЕФАКТИ НУЛЯ». ЄВГЕН БАЛЬ

Щільна і водночас прозора – таке враження від виставки «Артефакти нуля» **Євгена БАЛЯ**, одеського перформера, автора пісень і співака гуртів «Трин-Трава», «Mr. Skatkov» і «Брати Баль». Протягом 2022 р. він працював фіксером з іноземними журналістами у Дніпропетровській, Донецькій, Київській, Миколаївській і Луганській областях. Кураторкою проєкту виступила **Анна РИБАК**.

Баль, як і інші учасники циклу, відійшов від свого традиційного медіума, аби зробити мистецький стейтмент, релевантний до його фіксерського досвіду. На виставці він представив об'єкти, створені з уламків ракет, снарядів, гільз, патронів: «Бумеранг», наприклад, містить фрагмент російського касетного снаряда від системи «Град».

Співкуратор циклу «Мови війни» **Володимир ДАМАСКІН** запропонував для розуміння цього проєкту провокативне протиставлення: unreliable narrator vs артефакт. «Ненадійний оповідач» перебуває у мнемонічній пастці, коли намагається реконструювати болісні події, тож чи можемо ми покладатися на свідчення травмованих людей? Можливо, артефакти нам скажуть більше правди? Французький історик **П'єр НОРА** стверджує: «Пам'ять укорінюється в бетоні, в просторі, в жестах, в зображеннях та предметах». Люди як ненадійні свідки можуть програвати речам. Та Євген не згодний з цією те-

зою: «Я мав справу і з жертвами, і з батьками, які втратили дітей, і скажу, що це найсильніші переживання. І як актор ще гостріше відчуваю їхнє горе. Для мене це найсильніший ретранслятор цих подій. Речі несуть зовсім інший вид інформації, набагато більше сприяють нашій уяві».

Нинішню практику Євгена можна розглядати як музеєфікацію його власного досвіду через предмети для колективного осмислення, яке покладається як на культурну, так і на особисту пам'ять. Водночас його схильність до перформативності оприявилася в очевидній театральності подачі – артефакти розташовані на яскраво-багряному тлі; об'єкти вилучені з їхнього контексту, трансформовані та скомпільовані так, щоб розкрити їх підсвідомі значення. Так запускається механізм уяви.

Утім жодне естетичне опрацювання не в змозі перекрити знання про походження артефактів. «Поєднання знайдених об'єктів створює метафори, які трансформують біль у боротьбу,» – йдеться в супровідному тексті. Але біль нікуди не дівається, і враження від цієї «колекції» складні – на рівні складання власної «емоційної картографії», яка стає частиною колективної картографії в термінах постпам'яті. Ця виставка викликає антропологічний інтерес: її мова пряма, очевидна, залишає небагато люфтів для контроверсійних висловлювань.

Практика «переплавки зброї масового ураження в зброю масової атракції» не є чимось унікальним. Наприклад, скульптор **Гонсало МАБУНДА (МАПУТА)** переробляє зброю, набувши під час 16-річної громадянської війни в Мозамбіку. Він скручує та об'єднує автомати АК-47, ракетниці та пістолети в антропоморфні форми. Мабунда втратив родичів під час цієї війни, тож можна зрозуміти його ненависть до зброї людодогубства. Його знаний «Племінний трон», зроблений з куль і АК-47, був виставлений в Hayward Gallery (Лондон), MoMa та Центрі Помпідю.

Мексиканський скульптор **Педро РЕЙЕС** перетворив залишки 6700 одиниць зброї на оркестр з 50 музичних інструментів: «Це важко пояснити, але трансформація була не просто фізичною. Важливо враховувати, що ця зброя забрала багато життів; ніби відбувся своєрідний екзорцизм, музика виганяла демонів, а також стала реквіємом за втраченими життями».

Американський скульптор **Ел ФЕРРОУ** створив серію «Релікварії Ферроу» – міні-3D-копії релігійних будівель з суміші куль, гранат та інших знарядь убивства. Він хотів привернути увагу до зв'язку між війною та релігією, а також до порушень прав людини, скоєних в ім'я бога.

Коваль **Манфред ЗБЖЕЗНИЙ**, який переїхав до Ліберії з Німеччини у 2005 р., залучив місцеву молодь до проєкту переробки зброї на дизайнерські витвори. Одним з його найвідоміших творів є «Дерево миру» (2011), створене зі стволів АК-47 і розташоване на острові Провіденс, вшановуючи місце, де звільнені американські раби висадилися в XIX ст.

Інсталяція «Хрест для непрощених» американського художника **Мела ЧІНА** (2012) містить вісім розрізаних і зварених рушниць АК-47 у формі мальтійського хреста. Це не тільки про загрозу кількості зброї у світі, а й про протистояння

Заходу і Сходу (натяк на хрестоносців з їхніми походами на Схід).

Однак майже всі подібні ініціативи – це післямова. Звичай художники отримують списану зброю. Майже всі нівелюють первісний «потенціал насильства», дійсно, працюючи у форматі ментально-психологічного екзорцизму. Натомість Баль, додаючи мистецьку вартість, підсилює «вбивчу іманентність» – і завдяки «тут і зараз» темпоральності, і за рахунок історій, які ще не є «загоєним минулим».

З «тут і зараз» працює й львівський скульптор **Петро СТАРУХ**, який створює артоб'єкти з частин касетних боеприпасів. Але він теж хоче позбавити їх історії, стираючи з уламків будь-які військові знаки. Він чесно каже, що це форма ескапізму. Це не про «документування».

Є кілька ініціатив, у рамках яких волонтерські організації запрошують художників і художниць розписати військові трофеї або зробити з них інтер'єрні сувеніри – та зібрати гроші для ЗСУ на аукціонах. Артоб'єкт зі зброї, що тільки-но припинила вбивати, набагато красномовніший, ніж та сама зброя в музеї (до речі, там зрідка показують сучасну зброю, віддаючи перевагу історичній).

Чи може така виставка бути меморіалом? Безумовно. Але чи не застаріли наші домінуючі стратегії увічнення пам'яті, і чи не краще віддати цю сферу мистецтву, яке пропонує трохи більше, ніж «сум та молитви», маючи спроможність більш складно розглядати наслідки воєнного насильства? На думку **Андреаса ГУЙССЕНА**, визнаного експерта memory studies, це єдиний шлях «виплекати громадську скорботу», що протистоїть «ревізіоністам пам'яті», які всюди зловживають меморіалізацією у відверто націоналістичних і расистських цілях, створюючи «ностальгічні фантазми націоналістичного минулого». І в цій боротьбі на карту поставлено не минуле, а майбутнє.

«ОРГАНІЧНІ ЗАЛИШКИ КОЛИШНЬОГО СВІТУ». ДМИТРО ЕРЛІХ

Перше, що ріже око у просторі цієї виставки, – ящики на підлозі. Вони муляють своєю пластиковою побутовістю на загальному мальовничому тлі. Проєкт створювався протягом двох останніх років, починаючи з невеликих довоєнних фрагментів і до більш масштабних упродовж війни. Назва виставки відсилає до класичної роботи геолога **Джеймса ПАРКІНСОНА**, присвяченої катастрофам минулого Землі (1804–1811): «Organic remains of a former world: An examination of the mineralized remains of the vegetables and animals of the antediluvian world; generally termed extraneous fossils».

Паркінсон (1755–1824) отримав освіту хірурга та аптекаря і через інтерес до хімії познайомився з мінералогією та історією Землі, став завзятим колекціонером скам'янілостей і мінералів. Він також автор твору «Нарис про тремтливий параліч», який зараз називають хворобою Паркінсона. Дослідник дотримувався теорії катастрофи, яка стверджувала, що геологія та біосфера Землі були сформовані нещодавніми великомасштабними катаклізмами. Як приклад він наводив потоп, описаний у Книзі Буття, і був абсолютно

переконаний, що створення та зникнення видів було подіяма, керованими рукою Бога. Його погляд на креаціонізм полягав у тому, що кожен із шести днів творіння, згаданих у Біблії, насправді відповідав набагато тривалішому періоду, який міг тривати десятки тисяч років. Паркінсон волів, щоб ці думки були цікаві широкому колу читачів, тому тритомні «Органічні залишки» він написав в епістолярній формі, як листування між наївним, але розумним джентльменом, що цікавиться геологією, та експертом, який давно зробив цю галузь своїм особливим дослідженням.

Подібним чином Дмитро перекладає «інвайроментальний погляд на феномен катастрофи» мовою наївної барокової декорації, з її ефектною кінетикою і «Deus ex machina». Проте в його проєкті не буде героя, що всіх врятує. Час завмер зовні, але всередині розгортається своя темпоральність, де «жах змін» треба прискіпливо відслідкувати. «Є пейзаж, і є неправильна форма, яку цей пейзаж або диктує, або вона просто в ньому знаходиться, – розповідає Дмитро ЕРЛІХ. – Іноді мирний зміст фрагмента суперечить агресивній формі. Я відійшов від первісної «прямокутної» форми, все тепер

змінилось, не можна той формат накладати на деформовану реальність. При цьому природна краса – дерева, трава – залишилася такою самою...»

За допомогою відео художник зіставляє два виміри – людський і планетарний. Статика безтурботних хмаринок, предмет милування на рівні землі (ландшафт на піддоні інсталяції), контрастує з прискореним клуботанням купчастих хмар з небесної перспективи. Але небесам все одно, вони й не помітять, що «залишки органічного світу» колись намагалися усвідомити самі себе і суть небес.

Від образотворчого сприйняття перестрибуємо до аудіального – настірливий дзвін пастуших дзвіночків спочатку зазвонив, заманливий, а потім, навпаки, настірливий, додає культивованій тривожності. Дмитро побачив і почув ці дзвони на Західній Україні, там і замовив їх для проєкту (аудіодизайн **Андрія СЕЧКОВСЬКОГО**). Інсталяція з діжками в центрі зали здається стилізацією буколичного фонтану, але теж має потенцію до Великої вибуху.

Для куратора **Кирила ЛІПАТОВА** важливим є момент викремлення катастрофи за рамки проєкту. «Улюблений образ Дмитра – феєрверк – не є феєрверком. Це може бути все, що завгодно – виверження вулкана, вибухи, розпад всесвіту... є середовище, подрібнене за рахунок ламаної географії, майже тетрис, який перемішує стани до і після, і їх ніколи не зібрати в колишню картинку світу».

Хрести на колись диких полях – візуальна афірмація апокаліпсису. Безлюдний пейзаж – ідеальний, максимально наблизений до трансцендентного ландшафту раю. Це світ до гріхопадіння, місце для примар, що блу-

кають серед нескінченного Арлінгтонського цвинтаря, чия симетрія жахає та зачаровує. Посмертний лад проти хаосу війни.

Апокаліптична тема не просто поетичний опис, але й концептуальний каркас з власною нарративною структурою. Армагедон – це культурна рамка, яка має низку умовностей; з них більше за все нам імпонує обіцянка відродження після смерті (або рятівника, який приборкає хаос). Проте не всі художники підіграють цьому тропу, залишаючи за собою право на дистопічні сценарії.

Політично кінець світу є відображенням різних стратегій насильства, від мілітаристського знищення старого (поганого) світу заради нового (хорошого) порядку до самогубства через антропоцен. Професорка географії **Кетрін ЮСОФФ** каже, що антропоцен пропонує антиутопічне майбутнє, яке оплакує кінець світу, але імперіалізм і поточні колоніалізми знищували світи стільки ж, скільки вони існували. Есхатологічне мислення тут є приводом, щоб виявити глибокі страхи чи травми свого суспільства.

З цього ракурсу «Органічні залишки» промовляють до нас досить чітко: ця війна може стати останньою для всіх. Ми той народ, для якого Армагедон перестав бути сценарієм прочитання реальності. Він і є реальністю.

А поки що ще можна особисто відчувати антагонізм масштабів двох експозицій: планетарній перспективі Ерліха надали велику залу, а мікропредметності Баля – невеличку прохідну кімнату, де світ звужується до розмірів кулі. І ця кривава імла-тло, здається, сочиться з проходів і тягнеться за тобою невидимими відбитками на підшві.

ПРОМІЖНІ ПІДСУМКИ

ПІСЛЯ ТРЬОХ СЕРІЙ ЦИКЛУ «МОВИ ВІЙНИ», ЯКІ ПРАЦЮВАЛИ З ВИСЛОВЛЮВАННЯМИ СІМОХ ХУДОЖНИКІВ, КИРИЛО ЛІПАТОВ ПІДБИВАЄ ПРОМІЖНІ ПІДСУМКИ: «МИ З ЦИМ ПРОЖИЛИ ПІВ РОКУ, І МЕНЕ ТІШИТЬ, ЩО ПОЧАТКОВА ІДЕЯ СПІВЗВУЧЧЯ, СТЕРЕОФОНІЇ МОВ АВТОРСЬКИХ ПРОЄКТІВ, ЯКІ ДОПОВНЮЮТЬ ОДИН ОДНОГО, ДОСІ ПРАЦЮЄ. АЛЕ ЩЕ Я ПОБАЧИВ, ЩО ПРОЄКТИ СТАРІЮТЬ. ПЕРШІ РЕАКЦІЇ МАЮТЬ ХАРАКТЕР ФІКСАЦІЇ, ДОКУМЕНТУВАННЯ, МЕНЕ Ж БІЛЬШЕ ЦІКАВИТЬ НЕ ЩОДЕННИКОВИЙ ФОРМАТ, А ТЕ, ЩО НАРОДЖУЄТЬСЯ НА ТИМЧАСОВІЙ, ОНТОЛОГІЧНІЙ ДИСТАНЦІЇ, МЕНЕ ЦІКАВИТЬ МАЙБУТНЄ. Я СЛАБО ВІРЮ У ПРОРОЦТВА ХУДОЖНИКА, ТА Я, БЕЗУМОВНО, ВІРЮ У ВІЗІОНЕРСЬКУ СИЛУ МИСТЕЦТВА.

МИ НАВЧИЛИСЯ ПРАЦЮВАТИ З ХУДОЖНИКАМИ, ЯКИХ Я НЕ МІГ УЯВИТИ В МУЗЕЇ – АЛЕ БЕЗ НИХ ЦИКЛ БУВ БИ НЕПОВНИМ. Я ВЕСЬ ЧАС СТРИМУЮ СЕБЕ ВІД ПРЕТЕНЗІЙ НА ПЕВНУ ПОВНОТУ ВИСЛОВЛЮВАНЬ, ТА ЯКІСЬ ВАЖЛИВІ МОВИ ВІЙНИ МИ НЕ МОЖЕМО ПРОГАВИТИ. ЯК І ІНШІ СТАРІ КЛАСИЧНІ МУЗЕЇ, МИ БУЛИ ЗМУШЕНІ ПЕРЕГЛЯНУТИ УЯВЛЕННЯ ПРО СЕБЕ. НАВІТЬ ЯКЩО ТИ НАВМИСНО ВІДМОВЛЯЄШСЯ ВІД ЯКИХОСЬ ІЄРАРХІЙ, УСЕ ОДНО ВОНИ НАД ТОБОЮ ТЯЖІЮТЬ ЧЕРЕЗ ІСТОРІЮ МУЗЕЮ. І ЦЕ НЕ ПРО РАДИКАЛІЗМ, НІЧОГО ТАКОГО НЕМАЄ НІ В НАШІЙ НИНІШНІЙ ПРАКТИЦІ, НІ, СКАЖІМО, В МУЗЕЇ ХАНЕНКІВ. ЦЕ ШВИДШЕ ЗМІНА ЗВИЧНИХ УЯВЛЕНЬ.

МІЖ МИНУЛИМ І МАЙБУТНІМ: виставка «From 1914 till Ukraine» у Штутгарті

У ХУДОЖНЬОМУ МУЗЕЇ ШТУТГАРТА (НІМЕЧЧИНА) ТРИВАЄ ВИСТАВКА «FROM 1914 TILL UKRAINE». ЦЕЙ МУЗЕЙ ВІДОМИЙ ЗБРАННЯМ ТВОРІВ ОТТО ДІКСА – НІМЕЦЬКОГО ЖИВОПИСЦЯ І ГРАФІКА ХХ СТОЛІТТЯ, ЯКИЙ ПРАЦЮВАВ З ТЕМАМИ ПЕРШОЇ ТА ДРУГОЇ СВІТОВИХ ВІЙН. НА ЗАПРОШЕННЯ КУРАТОРКИ МУЗЕЮ АННЕ ФІТ ПЛАТФОРМА КУЛЬТУРИ ПАМ'ЯТІ «МИНУЛЕ / МАЙБУТНЄ / МИСТЕЦТВО» (КАТЕРИНА СЕМЕНЮК, ОКСАНА ДОВГОПОЛОВА) РОЗРОБИЛА КОНЦЕПЦІЮ ПРОЄКТУ, ЩО ПОЄДНУЄ РОБОТИ УКРАЇНСЬКИХ МИТЦІВ З ТВОРАМИ ПОСТІЙНОЇ ЕКСПОЗИЦІЇ.

ПРО ВИСТАВКУ, ЇЇ ЗОВНІШНІЙ КОНТЕКСТ І ВНУТРІШНІ ЗВ'ЯЗКИ РОЗПОВІДАЄ КУРАТОРКА, СПІВЗАСНОВНИЦЯ ГАЛЕРЕЇ «АСОРТИМЕНТНА КІМНАТА» АЛЬОНА КАРАВАЙ.

Кураторці чи художниці легко програти у грі з контекстом. Надто нерівні сили. Французький філософ Моріс Мерло-Понті визначав контекст як «пороговий і безконечний горизонт», ледве доступний для нашого сприйняття. Достатньо доступний, аби усвідомити його присутність, і просто безконечний, аби унеможливити його охоплення. Цю гру в контекст ми часто програємо на виставках удома, та ще частіше – на виставках за кордоном. Надто коли мова про українську виставку про війну в мирній і багатшій країні. Надто коли мова про виставку в Німеччині. Занадто нерівні позиції, занадто нерівні сили.

Улітку 2023 року я опиняюсь у Штутгарті, щоб змонтувати ще одну виставку з нерівної позиції – про неї в цьому тексті не йтиметься. В одній перерві разом з художницею Лесею Хоменко та фотографом Антоном Шибетком я опиняюсь на іншій українській виставці – про неї й буде цей текст. Але спочатку про зовнішній контекст.

Штутгарт влітку нагадує Париж. Те саме біле сонце, ті самі пальми в горщиках, той самий запах ліні, поту та білого вина в повітрі. Урешті-решт, між містами лише три години на швидкісному потязі. Аби потрапити в Художній музей Штутгарта, ви, скоріше за все, пройдете через Шлосс-плац, де біля Нового палацу буде значно менше людей, ніж біля тимчасових майданчиків для пляжного волейболу. Або спуститесь довгими сходами з боку Кронпринц-штрассе – тут вам так само треба буде пробиратися крізь маси людей, які п'ють біле вино з мінералкою просто на сходах і милуються чи то палацовою площею, яка, кажуть, нагадує Люксембурзький сад у Парижі, чи то перебігом волейбольного матчу. З цього виру ви й потрапляєте в Художній музей – безбар'єрно та без жодного міліметра підвищення на порозі – і зразу опиняєтесь в барі. Це в берлінському музеї каву чи буфет ще треба пошукати. У Штутгарті все інакше – довгі полиці з просеко зустрінуть вас першими, коли вирішите зустрітись з мистецтвом.

Ми потрапляємо в музей першим шляхом – через перегріту сонячним світлом і людськими тілами площу. Я не подаю знаку, але зараз мій внутрішній стан – «розламана глядачка», про яку писала кураторка Вікторія Миронюк в одному своєму тексті. Після 16 місяців нон-стоп і без осяжного плану на зупинку я не вмщаю в собі весь той візуальний досвід, який маю привілей накопичувати. Але мушу вмістити. Мушу побачити цю роботу колеги, бо маю хороше передчуття.

Передчуття справджується: тут я можу дихати. Кураторську виставку Катерини Семенюк та Оксани Довгополової «From 1914 till Ukraine» я знаходжу швидко – вона розташована в одній з прохідних кімнат на першому поверсі, у досить вигідному місці, якого не оминати. Тут починається постійна експозиція музею, і щоб її побачити, треба пройти через цю кімнату. Експозиція менша, ніж я намалювала собі в голові після прочитання кураторського тексту, але достатня. І що довше я тут перебуваю, то більше вона зростає та розширяється – не агресивно, не страхотливо, а м'яко й органічно заповнюючи ті пустоти всередині мене, які я для неї вивільняю. Незважаючи на щільність робіт у просторі, тут – повторюся – можна дихати. Намагаюсь розібратися, завдяки чому.

Одна причина зрозуміла відразу. «From 1914 till Ukraine» не намагається затиснути глядачку в клаустрофобичний півторарічний досвід і не говорить про «повномасштабне вторгнення». Упевненою, спокійною рукою кураторки розширюють горизонт до 2014 року – і на рівні вордінгу («Russia-Ukraine war»), і в хронології відібраних робіт (2017–2023 роки). Іншого від людей, які спеціалізуються на культурі пам'яті, годі було очікувати. Але такого наївно хочеться повсюдно – щоб рамка 2014+ (замість 2022+) була настільки дефолтною та переважаючою, щоб її просто не помічати.

На практиці це не зовсім так. Ще три-чотири роки тому – саме коли Катерина Семенюк та Оксана Довгополова заснували «Минуле / Майбутнє / Мистецтво» – тема війни в українському мистецькому середовищі ставала все більш маргіальною. Хтось називав колеги, які «займались Донбасом», кон'юнктуриками (тим часом Крим непомітно зник навіть з мовних штампів), хтось німів і самоцензурувався, хтось не вбачав значущості й не знав, як працювати «з цим» як художник. Після лютого 2022 року українське мистецьке середовище почало масово віднаходити художню мову про війну, але чи набуло воно пам'яті про неї – під питанням. Оприявлення сліпих плям у пам'яті та визнання прогалин в емпатії могло б бути однією з продуктивних вправ не лише для розширення власної рамки, але й для розуміння рамки іншого, рамки глядачки – зокрема, глядачки закордонної. Краще розуміння того, чому хтось не хоче бачити війну або співпереживати нам, приходить після кращого розуміння, чому не бачили та не співпереживали ми. Не заради самобиття, а заради більшої чутливості в роботі з глядачками.

Оксана Довгополова та Катерина Семенюк говорять з глядачкою дипломатично, а по сліпих плямах проходяться хірургічно точно та рівно настільки, наскільки це було б пристойно. Спільно з кураторкою музею Анне Фіт вони вбудовують у виставку вибрані роботи Отто Дікса (1981–1969) з колекції Художнього музею Штутгарта, в яких він зображав повсякденність жаху та буденність травми Першої світової війни та про які – один – розказують й українські сучасні роботи на виставці. Звертанням до *genius loci* цього музейного простору кураторки, здається, обирають правильний ключ до місцевої аудиторії та достатньо дипломатично нагадують про європейські (та німецькі) історичні помилки, не послуговуючись надмірно використаною аналогією з Другою світовою. Остання фонитиме крізь роботи українських художників – але пізніше, коли глядачку вже триматиме магнітне поле експозиції.

Першими в очі кидаються роботи Отто Дікса, розташовані точно по периметру експозиції, – вони є і магнітами, що втримують глядачок, і маяками, що окреслюють захищений простір. Захищений простір виставки, яку не можна не визнати. У цьому конкретному випадку це вдалий і правильний кураторський крок. Загалом це той метод, який українським кураторкам доведеться використовувати ще неодноразово і який (принаймні цього літа) відгукується в мені смиренним сумом. Бо нам, кураторкам та художницям з України, ще довго треба буде підкріплювати наші слова європейськими іменами та легітимізувати наш досвід прецедентами з євроцентричної історії. Нам ще довго треба буде рамкуватися кимось іще, аби пояснити себе, – так працює, коли українського мистецтва не знають зовсім. Нам ще довго треба буде підігравати в цю гру в нерівність, щоб не програти в гру в контекст. Але, зрештою, ця гра настільки в довгу, що можна спробувати нею насолодитись. Грати з азартом і з холодною головою, гідно та елегантно. Як у випадку з українською виставкою в музеї, яка не будується на роботах Отто Дікса, але в яку вбудований Отто Дікс.

До речі, саме дивлячись на роботи Отто Дікса – а особливо на пронизливий погляд солдата з «Окопної війни», що, здається, розрізає простір експозиції надвоє, – складно не думати про невідповідну точність порівняння саме з Першою світовою. Складно не думати про те, що сьогоднішню Росію більш коректно порівнювати з Німеччиною не часів Другої світової війни, а саме Першої – з агресивною у своїх амбіціях, але фрагментованою внутрішньо та недолугою й неорганізованою військовою. Мовляв, лише якщо імперія не буде подолана повністю, а отримає простір для відпочинку та накопичення реваншистських сентиментів, у наступному поколінні ми можемо побачити

На виставці «From 1914 till Ukraine» закручуються в одну вирву минуле, майбутнє і сьогоднішня. Або – якщо дозволити собі такий парафраз – минуле, майбутнє і мистецтво, яке замінило поточний стан справ. Якимось неймовірним чином усього цього не забагато – тут можна дихати та думати. Тут немає какофонії, тут є небагатослівність і притишене одностоліття. Наспівують одне: «ніколи знову» не працює, «не може бути» змогло, усе вже сталося. Ми вже в новому світі, який виявився зовсім не таким, як у наших візіях. Ми вже в новому порядку, але все ще в старому контексті.

обличчя справжнього фашистського режиму. «Ніколи знову», – хотілося б відповісти на цю версію. Та з кожною наступною роботою виставки ці слова втрачають будь-який сенс.

Оглянувши рамку виставки, що постійно розширюється, освоївши простір та охолонувши під кондиціонованим повітрям у центрі залу, я починаю детальніше оглядати роботи. Починаю та завершую дивитися вставку з відеороботи Каті Буцацької (1987). Вона називається «Йде запис» («This World is Recording») і триває 7 хвилин. Спочатку я обираю слухати відео та дивитися на вирву – вона зтягує увагу та не відпускає ані погляд, ані тіло, поки не увіллеш у її чорноту достатню кількість часу. Історія з вирвою почалася весною 2022 року: тоді Катя Буцацька подумала про те, що у вирвах від прильотів ракет можна висаджувати дерева як акт перформативної травми, як меморіальний жест. З посту про дерева у вирвах усе й почалося – Катя спочатку зробила довшу відеоінструкцію про рослинні меморіали, а потім трансформувала його в коротше поетичне відео. Це відео я й слухаю, поки медитую на велику чорно-білу фотографію потужної вирви, поверх якої висять дві графічні роботи Отто Дікса – також з вирвами. Ідеально заримовані, роботи 1916 та 1924 року ніби змальовані з фото 2022-го з Київської області. Чи всі вирви такі подібні? Чи вирви всіх війн такі схожі?

Ліворуч розташовані ще дві роботи Отто Дікса. Його графічні роботи міняють в експозиції не рідше ніж раз на три місяці, задля збереження особливо крихкого матеріалу. Тому в різний час глядачки можуть бачити дещо різну експозицію. Я потрапляю на таку пару робіт: згідно з назвою, одна зображає двох стрільців (1917), а інша – пряме влучення в групу людей (теж 1917). Напружено намагаюся роздивитися різницю та згадую нещодавню роботу Маргарити Журунової та Богдана Локатиря «Рештки», в якій вони дещо з іншої перспективи також тематизують зміни в оптиці під час війни. Коли замість сухих гілок у лісі ми бачимо кістки, а замість живих снайперів у нестандартних позах – кілька скалічених тіл, чи це говорить вже про травму, чи все ще про адаптацію зору до ситуації небезпеки? І чи всі військові травми такі схожі?

Ще однією точкою тяжіння в експозиції для мене стає серія Андрія Рачинського та Данііла Ревковського «Степ Мікі Маусів. Архіви». Роботи розташовано в трьох вітринах уздовж однієї стіни – але це не класичні важкі вітрини, а радше тимчасові конструкції на триногах, які натякають на певну легкість або ж навіть «немузейність». У вітринах розташовані фотографії та малюнки, на всіх зображені танки. Згідно з легендою, вони знайдені 2153 року в руїнах харківської будівлі, знайдені археологічною експедицією майбутнього, яка їх вивчила та перетворила на музейний експонат, який ми, власне, зараз і споглядаємо. «Степ Мікі Маусів» – це фікційний проєкт, який, з перспективи майбутнього, з гіркою іронією промовляє про наше теперішнє та минуле. Назва відсилає до військового жаргону, бо під час Другої світової війни німецькі солдати називали Мікі Маусами підбиті танки – з відкритими люками вони нагадують вуха мультиплікаційного персонажа. Уже котре художнє послання в цій виставці закодовується через місцеву систему символів. І вкотре вдало.

На кожній складовій проєкту Андрія Рачинського (1990) та Данііла Ревковського (1993) варто зупинитися окремо. Спочатку фото. Вибірка документальних фотографій охоплює значний розбіг у географії та часі: ось танк зі Львова в 1944-му, ось із Харківської області в 1941-му, ось у Донецькій області у 2014-му чи в Запорізькій області у 2022-му. Ці фото очікувано схожі. Банальність зла та плакатна буквальність: це послання та цей метод поєднують кілька робіт, зокрема, «Степ Мікі Маусів. Архіви» та вирви Буцацької, заміксовані з вирвами Дікса. Така буквальність об'єднує безліч інших сучасних українських робіт про війну поза виставкою – і саме зараз вона видається доречною та виправданою, хоча й методологічно не такою простою в реалізації, як це може здатися. Вона потребує стриманості у формі та поясненнях: «подивіться, ось реальні архівні фотографії, ось фотографія з 1944-го, а ось з 2014-го. Так-так, Ви праві, для нас «Ніколи знову» теж має велике значення, але Ви тільки подивіться на цей неймовірний фотоархів. Його з 2004-го по 2022-й збирав простий слюсар з Харківського танкового заводу, його звали Владислав Любченко. Чому звали? Він заги-

нув у своїй квартирі в грудні 2022 року від прямого влучення російської ракети С300».

Я не знала б, що додати. Але є ті, хто знає.

«Тепер малюнки. Так-так, Ви праві, малюнки дуже цікаві. Тут танки перетворюються на живих істот, схожих на героїв коміксів. Кажете, Фернан Леже міг би робити замальовки в такому стилі десь на серветці? Цікава думка. Ні-ні, ці малював непрофесійний художник. Його звали Іван Стигаченко, у 2014-му він служив механіком-водієм танка, але його підбили. А у 2022-му російський танк підбив його будинок у Боровій. Обидва рази вижив, хоча його родині так не пощастило. Архів фотографій? Він знайшов його в грудні 2022-го на руїнах будинку Любченка, тоді й почав малювати цих моторошних «мікі-маусів». Чому в минулому часі? Він помер від переохолодження взимку 2024-го».

А потім, у далекому майбутньому, цей переписаний архів знайшли знову.

Неймовірна та філігранна робота – як на рівні художнього виконання, так і на рівні серфінгу між реальністю та фікцією. Остання найкраще спрацьовує як метод тоді, коли легенда буквально повторює реальність, вигадуючи лише імена. І скажіть, що таке не могло статись.

Навпроти «Степу Мікі Мауса» розташована стіна із саундскейпами. Це роботи Івана Скюрини, Максима Іванова, Ксенії Янус, Віктора Константінова та Ксенії Щербакової, які восени 2022 року досліджували звукові ландшафти відповідно Києва, Дніпра, Ужгорода, Одеси та Львова. Я вже чула ці роботи на онлайн-стрімінгу у 2022-му, а пізніше читала текст Юлії Манукян про груповий досвід роботи з саундартом у часи складних відносин зі звуком. Тому цього разу зупиняюсь лише на одній роботі, яка встигла мені особливо полюбитись – на саундскейпі Ксенії Янус з ужгородської Горянської ротонди. Мені ця робота імпонує своєю чесністю та прямою: музикантка не намагається шукати звуку війни в глибоко тилловому Ужгороді, де немає комендантської години та не чуно повітряних тривог, а фіксує цінний момент спокою та розміреності. Я слухаю вересневі околиці Ужгорода, віддалені голоси свійських тварин і шелестіння вітру, доходяжу до моменту початку недільної служби та направляюсь до робіт, яких досі не бачила.

Якщо всі роботи сучасних українських мисткинь і митців, описані вище, починались з лабораторії «Земля повернення, земля турботи», то тепер я стою між роботами, створеними художниками поза резиденціями. Це «Фальшиве небо» (2017) Андрія Сагайдаковського з колекції Павла Мартинова та «Safe Space» (2022) Дениса Саліванова з колекції ГО МСМ. Вони розташовані не навпроти одна одної, а по діагоналі, але вдало римується.

Андрій Сагайдаковський (1957) знаний своїм методом використання старих килимів, на яких пише олією. Усе почалося як випадковий експеримент у скрутні 1990-ті, але перетворилось на індивідуальний метод художника. Не менш упізнаваним прийомом є текстові висловлювання на роботах, що мають слугувати ключем до їхнього змісту. Нерідко – буквальною ключем, близьким до дублювання. Для багатьох робіт Сагайдаковського це на плюс, бо посилює художнє висловлювання, ніби підносячи гучномовець до картини. Відповідно, на роботі «Фальшиве небо» ця фраза й написана – на чорному небі, через яке проглядають червоні орнаменти з килима. Один нагадує мені снаряд, що летить зверху вниз. Килим, на якому виконана робота, має пошкодження та діри. В інших роботах Сагайдаковського такий апсайклінг додає роботі аскетичності, але в цьому випадку вражена війною оптика домальовує образ простреленого неба. Від роботи віє тривожність: за цими фальшивими білими хмарами криється фальшиве відчуття тимчасової безпеки, яке ось-ось буде зруйноване вщент. Коли небо розірветься.

Роботи Дениса Саліванова (1984) розказують про той історичний момент, коли небо вже розірвалось. Його живопис такий самий легкий і повітряний, яким я його пам'ятаю з виставки в The Naked Room наприкінці 2020 року, але образи поважчали та заземлилися. Кажуть, Саліванов як медіахудожник звертається до консервативного живописного медіуму у виняткових випадках – очевидно, вторгнення російської армії в кілька областей України та обстріли з повітря майже всіх регіонів стали таким випадком. У роботі «Safe Space» Саліванов зображає групу людей різного віку (можливо, родину), які ховаються від небезпеки в місці, яке важко назвати безпечним. Видно, що верхня плита підвалу розсунулась, зверху падає каміння, хтось з групи людей намагається захистити голову руками, хтось з напругою та острахом дивиться вгору. «Не існує безпечного місця та не існує безпеки», – прочитується мені в цій роботі. «Безпека з неба фальшива», – вторує робота Саліванова. Доки триває війна, доки небо розірване, всі інші захисні споруди над головою не гарантуватимуть безпечного місця.

Поки я почергово дивлюсь на роботи Саліванова та Сагайдаковського, зі мною говорить розмірений голос Каті Бучацької з відеороботи «Йде запис». Я повертаюсь, аби передивитись відеоряд і завершити перегляд експозиції там, де почала. Робота починається з документальних кадрів, потім картинка змінюється на кадри з дрона, – і в цей момент стає красиво та сумно. Спокійно-сумно весь час, поки художниця промовляє те, що мусить, не намагаючись заспокоїти себе або глядачку, але й не драматизуючи. «Хоча я й уявляла новостворений сад, я шукала причину для його створення. І взагалі – причину думати про майбутнє», – каже Катя. І в цей момент відеоробота Бучацької вступає в моїй голові в диспут з роботою Дани Кавеліної (1995) «Не может быть такого, чтобы ничего нельзя было вернуть» (2022). Остання була представлена на виставці «Об'єднані» та взяла PinchukArtPrize у 2022-му. Пам'ятаю, як я була вражена неймовірною картинкою, оперним співом і саунддизайном; а ще, наскільки неочікувано повз мене проходило кожне слово. Робота Кавеліної світилась універсалізмом, промовляла про ідею воскресіння та майбутнє, мала втішати образами про те, як усе буде – потім, уже після страждань і після пам'яті в тій химерній травматичній формі, в якій вона існує сьогодні. Але я хотіла пам'яті неідеально. Тому виграти гру в контекст, котрої не існує, та втішити мене вдалося – випадково та на пів року пізніше, вже в Штутгарті – значно коротшій, простішій та (для мене) чеснішій оповіді Бучацької про майбутнє без утопії і без «після». Про майбутнє, яке починається вже зараз, яке не принесе полегшення, але яке дозволяє не візуалізувати себе, а просто жити.

«Може бути так, що нічого не можна повернути. Саме так і стається», – промовляю я про себе, без надриву та безвиході, але не без суму. «Дивлячись на вирви, я злякалась, як багато ми можемо забути та як багато ми можемо запам'ятати», – промовляє голос Бучацької, спокійно та беземоційно. Весь цей час зі стіни навпроти мене продовжує свердлити поглядом солдат з картини Отто Дікса. Він, звичайно, мовчить.

На виставці «From 1914 till Ukraine» закручуються в одну вирву минуле, майбутнє і сьогодні. Або – якщо дозволити собі такий парафраз – минуле, майбутнє і мистецтво, яке замінило поточний стан справ. Якимось неймовірним чином усього цього не забагато – тут можна дихати та думати. Тут немає какофонії, тут є небагатослівність і притишене одноголосся. Наспівують одне: «ніколи знов» не працює, «не може бути» змогло, усе вже сталося. Ми вже в новому світі, який виявився зовсім не таким, як у наших візіях. Ми вже в новому порядку, але все ще в старому контексті. Маємо зрозуміти, як цей контекст переграти. Nach dem Spiel ist vor dem Spiel.

За матеріалами сайту LB.ua

ВЫСТАВКА ЖИВОПИСИ ПОД ТАКИМ НАЗВАНИЕМ В СЕРЕДИНЕ ЛЕТА ОТКРЫЛАСЬ ВО ВСЕУКРАИНСКОМ ЦЕНТРЕ БОЛГАРСКОЙ КУЛЬТУРЫ, А СЕЙЧАС ПЕРЕЕХАЛА В РЕСТОРАН «ОБЛАКА». АВТОР ПРЕДСТАВЛЕННЫХ РАБОТ – НАТАЛЬЯ КОВАЛИК, ХУДОЖНИК-ЛЮБИТЕЛЬ, ДОСТИГШИЙ ВЫСОКОГО УРОВНЯ В СОЗДАНИИ СОБСТВЕННЫХ КОМПОЗИЦИЙ, ЧТО ПОДТВЕРЖДАЕТ УСПЕШНОЕ УЧАСТИЕ В МЕЖДУНАРОДНЫХ ВЫСТАВОЧНЫХ ПРОЕКТАХ. В 2020 ГОДУ МЕЖДУНАРОДНЫЙ АЛЬЯНС «АЗЕРБАЙДЖАН-УКРАИНА» ПРИСВОИЛ НАТАЛЬЕ КОВАЛИК ЗВАНИЕ «ХУДОЖНИК ГОДА», А В 2021-М ЗА ТВОРЧЕСКИЕ ДОСТИЖЕНИЯ НАГРАДИЛ ЗОЛОТОЙ МЕДАЛЬЮ.

НАТАЛЬЯ КОВАЛИК:

«МОРЕ – ЛЮБОВЬ МОЯ!»

– Свой творческий путь я начала в сорок лет, не имея академического художественного образования, – говорит Наталья. – И в детстве не ходила в изостудию. Но меня всегда привлекала живопись, я коллекционировала работы художников, при этом не могла даже подумать, что сама буду писать картины. Но, благодаря тому, что в правильное для меня время попала к правильному мастеру, который увидел во мне талант и настоял на том, что его надо развивать, я свою жизнь без занятий живописью уже не представляю. Кстати, сначала это помогало мне справляться со стрессом, играло роль арт-терапии.

Рассуждения на тему «женской живописи» Ковалик не поддерживает, считает, что идут они из нашего советского прошлого, когда бытовало мнение: художник – это мужчина, а если женщина пишет, то это просто хобби. На самом деле, утверждает художница, творчество существует для души, заставляет откликаться эмоционально, а раз женщины в большинстве своем более эмоциональны и чувственны, то, наверное, это отражает-

ся в их произведениях. Но все попытки поделить и разделить – от лукавого, надо радоваться жизни, творить добро и выражать себя в творчестве, а не мушкетировать гендерную тему по поводу и без. Собственно, ее работы – об этом, о добре и радости. Не случайно черный цвет Наталья исключает из своей палитры.

Морские пейзажи в исполнении Натальи – не простое копирование природы. Они всегда словно подсвечены тропическим солнцем, играют неожиданно насыщенными красками, а прибрежный песок отликает золотом. Для золотого свечения используются тончайшие листы потали, они наклеиваются на

холст, потом покрываются лаком, а затем и маслом. Эффект – волшебный!

– Мне хотелось спеть оду морю, – признается художница. – Хотелось согреть души других людей своими красками, наполнить их любовью, ведь море – любовь моя с детства. Первая работа, написанная для этой выставки, была создана 23 февраля 2022 года. Долгое время после начала войны не могла писать, но потом начала работать с детками-переселенцами. И поняла, что искусство важно, оно поможет нам пережить тяжелые дни и стать сильнее. Говоря о море, добавлю, что мы счастливые люди: живем на морском берегу, в прекрасном городе, в прекрасной стране. Как бы ни было тяжело на душе, идем к морю, находя в нем радость, энергию и вдохновение.

На вернисаже во Всеукраинском центре болгарской культуры состоялся концерт друзей автора. Гостей встречал пианист-виртуоз Антон Кондус, исполняя известные каверы. Выступали

мастер художественного слова Светлана Лукина, пианист Евгений Лукашов, певица Лилия Давиденко, преподаватель игры на гитаре Детской художественной школы им. Э. Гилельса Сергей Марусьяк. Никого не оставил равнодушным показ новой коллекции украшений из перламутра «Чайки» от известного одесского дизайнера Елены Годис. На создание переливающихся нежными оттенками ожерелий, серег, браслетов Елену вдохновила именно живопись Натальи Ковалик, а в качестве моделей выступили преподавательницы высших и средних учебных заведений, а также школ искусств.

– За последние пять лет эта яркая звезда ворвалась на небосклон художественной Одессы, – говорит о художнице Почетный консул ЮАР в Одессе Лариса Поплавская. – Остаются незабываемые впечатления от ее картин. Если художник пишет душой, то делаем вывод, что душа у Наташи яркая, наполненная чистыми красками. 🌸

Роза для прекрасной дамы - от редактора газеты «Вечерняя Одесса» Олега Сусллова

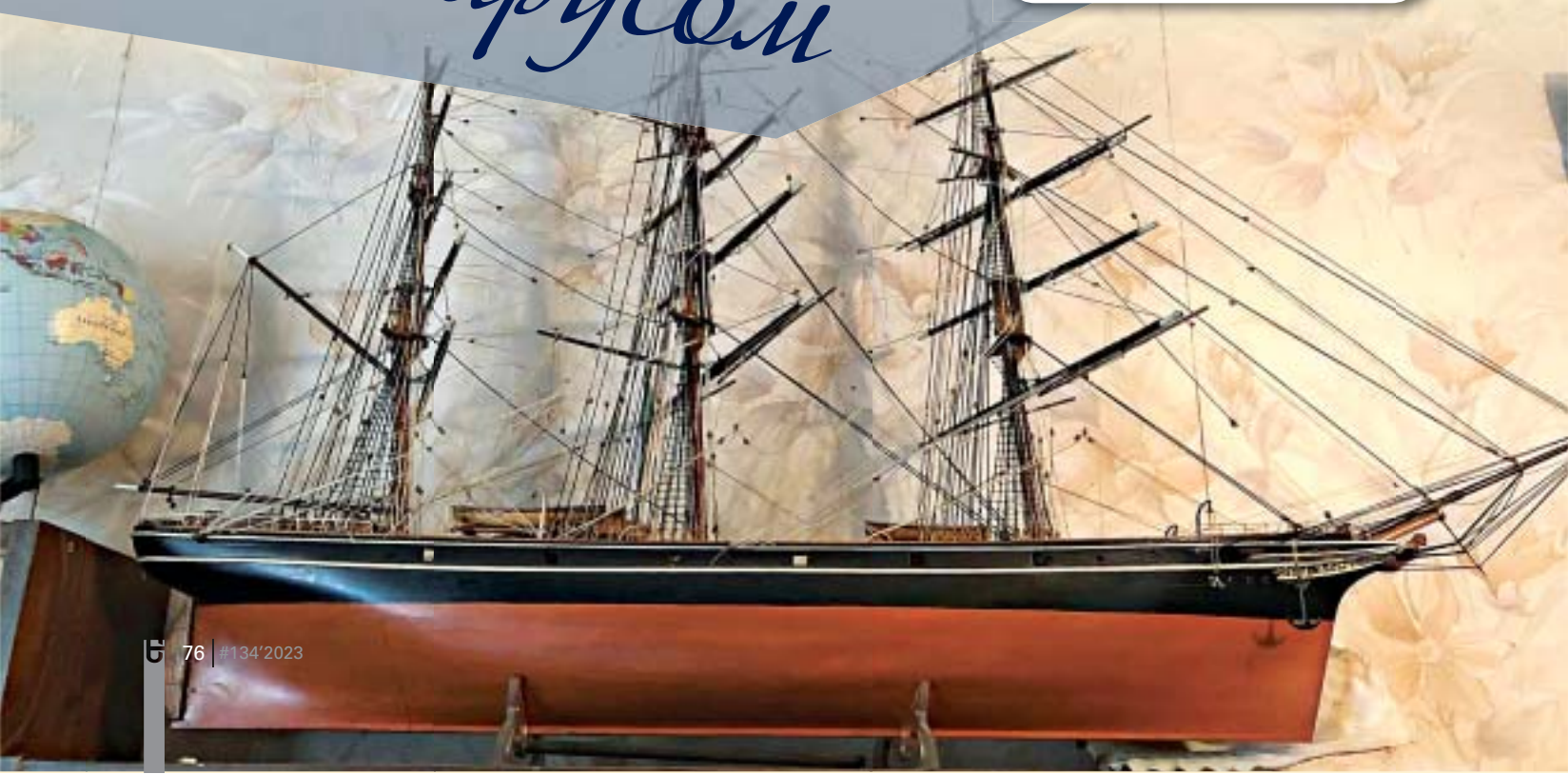

Зарицкий Б.К.
"Торговый корабль "Самосрава"
в Атлантическом океане.
Вальсунгер рейсы. 1972-1979 гг.
Ремонтно-восстановительная цеховая Голубки 1988

ЖИЗНЬ под парусом

В ЗАЛЕ ВСЕУКРАИНСКОГО ЦЕНТРА БОЛГАРСКОЙ КУЛЬТУРЫ ОТКРЫЛАСЬ ВЫСТАВКА КАРТИН И ПОСТЕРОВ МОДЕЛЕЙ ПАРУСНЫХ СУДОВ. ВОСЬМИДЕСЯТИСЕМИЛЕТНИЙ АВТОР БОРИС ЗАРИЦКИЙ – МОРЯК, КОТОРЫЙ ПРОШЕЛ ПУТЬ ОТ МОТОРИСТА ДО СТАРШЕГО МЕХАНИКА. ОКОНЧИВ ОДЕССКУЮ ВОЕНИЗИРОВАННУЮ ЗАКРЫТУЮ МОРЕХОДНУЮ ШКОЛУ, ОН С 1956 ГОДА БОРОЗДИЛ МОРЯ И ОКЕАНЫ НА СУХОГРУЗАХ И БАЛКЕРАХ – ПОНЯТНОЕ ДЕЛО, НЕ ПОД ПАРУСОМ. НО ДУША ТРЕБОВАЛА СВОЕГО, И БОРИС КОНСТАНТИНОВИЧ ВО ВРЕМЯ ДЛИТЕЛЬНЫХ РЕЙСОВ ЗАНИМАЛСЯ ИЗГОТОВЛЕНИЕМ ВРУЧНУЮ МОДЕЛЕЙ ПАРУСНЫХ СУДОВ РАЗНЫХ ЭПОХ, НАЧИНАЯ С XVI ВЕКА...

Елена Щebetовская, Борис Зарицкий
и директор болгарского центра Дмитрий Терзи

Редактор журнала «Фаворит удачи» Галина
Владимирская вручила один из номеров и сказала,
что подарком для уникального одессита будет
публикация о нем

– Борис Константинович всегда стремился, чтобы его модели предельно точно соответствовали оригиналу, и для этого тщательно изучал историю кораблей: где были построены, кто был капитаном, маршруты плавания, в каких сражениях участвовали и так далее, – рассказала об авторе организатор выставки Елена Щebetовская. – Самостоятельно изучил английский язык, чтобы читать нужную для себя литературу, и находил возможность приобрести на книжных развалах в портах заходов его судов чертежи и книги о парусниках... Так, не один год он гонялся за чертежами клипера Cutty Sark, построенного в 1869 году для доставки чая из Индии. Полсотни лет спустя клипер стал музеем парусного мореплавания, стоя на приколе в лондонском порту...

На изготовление исторических моделей судов Борис Зарицкий затрачивал от полугода до двух лет. Из созданных им более 50 парусников лишь некоторые остались у него, остальные попали в частные коллекции. Для себя сохранил все тот же чайный клипер Cutty Sark в миниатюре, трехмачтовый Bounty, французскую шхуну-бриг, балтийскую бригантину, немецкий маяк (последняя модель была изготовлена в 2022 году).

Такое увлечение, по словам Бориса Константиновича, было отдушиной во время длительных морских переходов

С сыновьями Костей и Олегом

между портами. Еще во время плавания делал по памяти зарисовки пейзажей. А в 2017 году, когда ушла из жизни его любимая супруга Татьяна (последние 15 лет она не могла самостоятельно передвигаться, и муж за ней ухаживал), стал воплощать эти давние зарисовки в масле.

«Начал мелевать, чтобы не сойти с ума», – с улыбкой признается одессит. Теперь в экспозиции красуются эффектные «Вечерний залив в Греции», «У причала», «Кубинский пейзаж» и – многочисленные пейзажи живописной Винничины, куда в 1939 году переехали родители Бориса Константиновича из Саврани

Одесской области. Именно на Винничине он и встретил свою Татьяну, росли вместе.

Интересно, что оба сына этой замечательной пары – Константин и Олег – стали профессиональными художниками. У детей – своя судьба, а уже одиночное плавание Бориса Константиновича по жизни теперь скрашивает кот Марик – верный друг и первый зритель новых произведений моряка-ветерана.

На открытие выставки пришли друзья семьи Зарицких и многие одесситы, которых пригласила Елена Щебетовская. Говорили добрые слова, желали еще много лет творческой жиз-

ни, дарили книги, музыкальные и другие подарки... А известная искусствовед Ирина Тимохова дала профессиональную оценку наивной живописи автора. Елена Щебетовская подчеркнула, что она – не родственница Бориса Константиновича и познакомилась с ним волею случая совсем недавно, но была настолько очарована этим талантливым, жизнерадостным, доброже-

лательным человеком, что решила устроить вернисаж и таким образом морально поддержать моряка-ветерана. ...Герой выставки был растроган происходящим, с его лица не сходила искренняя улыбка, но при этом он отпускал комментарии с хорошим чувством юмора и даже долей самоиронии. Настоящий одессит!

«ДНІ НАЦІЇ»: НОВИЙ ПРОЄКТ В ОДЕСІ

ПІД ГАСЛОМ «ОДЕСА – ЦЕ УКРАЇНА» У РЕСТОРАНІ-ПРОСТОРИ «В АЖУРІ» ВПЕРШЕ ПРОЙШЛИ «ДНІ НАЦІЇ». НАДЗВИЧАЙНО НАСИЧЕНИЙ ТА ЗМІСТОВНИЙ ПРОЄКТ РОЗРОБЛЕНИЙ ЗА ПІДТРИМКИ ГРОМАДЯНСЬКОЇ СПІЛКИ «ЩАСЛИВЕ СУСПІЛЬСТВО» ТА ОСОБИСТО ВАДИМА СТЕПАНОВА І ОЛЕКСІЯ ДАВИДЕНКА. ВСІ ЗІБРАНІ ПІД ЧАС РЕАЛІЗАЦІЇ КОШТИ БУЛО ПЕРЕДАНО ГРОМАДСЬКІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ «ІЖА ЖИТТЯ», ЯКА ПОТУЖНО ПІДТРИМУЄ ПОСТРАЖДАЛИХ ХЕРСОНЩИНИ.

Мета проєкту – щомісяця приділяти три дні певній національності, її культурі, традиціям, кухні і знайомити з ними одеситів та гостей міста. Перший масштабний захід був присвячений українській культурі та традиціям.

Ключові напрями діяльності громадянської спілки «Щасливе суспільство» такі: розвивайся; заробляй; допомагай; відпочивай. Саме цього і дотримувалися організатори, зробивши ці три дні по-справжньому святковими.

Реалізація проєкту почалася у день найбільш магічного українського свята – Івана Купала, яке востаннє святкувалося 7-го липня, адже наступного року воно відбуватиметься вже буде ближче до дня літнього сонцестояння. Ця подія була об'єднана з іншими: відкриттям ресторану-простору «в Ажурі», що на Чорновола, 4, та виставки робіт відомих українських художників Сергія Гарькавого, Олексія Малика і Тамари Білоглазової.

Було ще два особливих моменти.

Присутні стали свідками прямого відео-з'єднання з Рейк'явіком – столицею Ісландії. У цій далекій і великою мірою загадкової для нас країні вже протягом п'яти місяців перебуває одеситка, засновниця громадської організації «МіраАртПлатформ» Людмила Удовиченко. Зі столичної мерії вона вела бесіду на фоні експозиції малюнків українських дітей, які туди привезла після виставки в Одесі. Ці дитячі роботи створені вже у час війни, в них відображено і трагічність воєнного періоду, і віру в перемогу, і бажання жити під мирним небом. Наша землячка прагне якомога більше знайомити місцевих жителів з Україною, розповідати про реалії війни, зокрема – і через реалізацію мистецьких проєктів, і тим самим сприяє бажанню ісландців допомагати нам у справедливій боротьбі за незалежність.

Ще одним вражаючим епізодом свята стало відродження давньої української традиції. Під пильним наглядом і керуванням берегині українських традицій, біоенерготерапевта та фітотерапевта Софії Нагорняк присутні разом готували на відкритому вогнищі у великому казані юшку з червоного півня. Софія Михайлівна разом з дівчатами у віночках вели танок довкола, підкладаючи у страву магічні трави та підливаючи у юшку червоне вино. А вже згодом, після куштування, гості взяли з багаття по вугіллячку як оберіг на цілий рік.

До речі, Софія Нагорняк, маючи велику колекцію рушників з різних регіонів України, люб'язно надала частину свого унікального зібрання для окраси свята, і всі мали змогу ознайомитися з цією сторінкою матеріальної культурної історії

України. А наступного дня цілителька познайомила з асортиментом її крамниці при клініці «SOFI-NA» на вулиці Софіївській, 19, де консулює і надає допомогу. Було представлено біля двохсот найменувань сертифікованого товару – це чай з сушених трав з фрїпсами лимона і апельсина, лікувальні фітозбори, настоянки, екстракти, мазі, виготовлені за народними й авторськими рецептами.

Також на святі діяв ярмарок. 8 та 9 липня гості мали можливість купити та навчитися робити ляльки-мотанки у Віолети Молодецької, малювати – на майстер-класах Тамари Білоглазової та Олексія Малика, придбати сувеніри від провідних митців України (лавка «Artery Art», Міський сад), прослухати лекції від Катерини Галібей, Олени Шевченко, Романа Балсекара та інших, поспівати українських пісень разом з чудовим волонтерським музичним гуртом «Хвиля». А ще – скуштувати хліб від ремісничої пекарні «PARSH», продегустувати пиво від бренду «Трубадур» та вино від Едуарда Городецького, навчитися разом з шеф-кухарем готувати автентичну українську страву шпундра тощо. Не лише дорослі, а й дітки отримали величезне задоволення від свята: вони ліпили вареники з картоплею, малювали з художниками та співали разом з музикантами.

...Організатори, отримавши перший успішний досвід і позитивні відгуки, планують подальшу реалізацію проєкту «Дні нації». Адже, як відомо, на Одещині проживають представники понад 100 національностей, кожна з яких має свою унікальну культуру і традиції. 🇺🇦

«ЛЮБОВЬ СЕЧЕВОГО СТРЕЛЬЦА»:

ВРЕМЕНА ДРУГИЕ,
ЧУВСТВА – ТЕ ЖЕ!

ОДЕССКИЙ АКАДЕМИЧЕСКИЙ ТЕАТР МУЗЫКАЛЬНОЙ КОМЕДИИ ИМЕНИ МИХАИЛА ВОДЯНОГО ПОД ЗАНАВЕС СЕЗОНА ПОКАЗАЛ ПРЕМЬЕРУ ФOLK-МЮЗИКЛА «ЛЮБОВЬ СЕЧЕВОГО СТРЕЛЬЦА». ОПЕРЕТТА «ШАРИКА» С ЛИБРЕТТО И МУЗЫКОЙ ЯРОСЛАВА БАРИЧА И СЛОВАМИ К ПЕСНЯМ ЮРИЯ ШКРУМЕЛЮКА БЫЛА ВПЕРВЫЕ ПОКАЗАНА В ДАЛЕКОМ 1934 ГОДУ. ВАРИАНТ МЮЗИКЛА, ПОСТАВЛЕННОГО В ОДЕССЕ, СТАЛ ВОЗМОЖЕН БЛАГОДАРЯ УЧАСТИЮ АРАНЖИРОВЩИКА, ДЖАЗОВОГО КОМПОЗИТОРА И ПИАНИСТА АЛЕКСЕЯ ПЕТУХОВА, КОТОРОМУ УДАЛОСЬ ВЗБОДРИТЬ ПАРТИТУРУ, ПРИДАТЬ МУЗЫКЕ ДРАЙВ БЕЗ ПОТЕРИ ЗАКАРПАТСКОГО КОЛОРИТА.

Ярослав Барнич – украинский композитор, дирижер, педагог, общественный деятель, создатель не только больших музыкальных произведений, но первых украинских песен в стиле танго, в частности именно он – автор знаменитой и хорошо нам известной «Гуцулки Ксёни». Родился он в 1896 году в селе недалеко от Коломыи в Ивано-Франковской области, окончил Львовский высший музыкальный институт им. Лысенка (сейчас – музыкальная академия), много и успешно работал на Западной Украине, а после Второй мировой эмигрировал в США, затем – в Канаду. В юности в 1914 году Барнич добровольцем вступил в легион Украинских сечевых стрельцов, и тема оперетты «Шарика» ему была биографически близка. В главном герое он видел самого себя, не зря фамилия Балинский намекает на название его родного села – Балинцы. Клавир, партитура и либретто оперетты были потеряны и восстановлены только в Америке, в середине 90-х. Дочь композитора Ирина Барнич-Дубас смогла передать материалы оперетт «Шарика» и «Гуцулка Ксёня» на родину автора...

Итак, во время Первой мировой войны в Закарпатье сечевого стрельца Степана Балинского удалось отправить на постой в поместье Ференца Деркача, где живет дочь хозяина красавица Шарлотта (попросту – Шарика). Деркач (заслуженный артист Украины Александр Щесняк) прочит дочку за богатого барона (правда, тому больше по вкусу Ирма, тетушка героини). А после войны будет рад отдать уже бесприданницу за успешного предпри-

нимателя, каковым станет Степан! Военные испытания с честью выдержит главный герой, сохранив при этом верность своей единственной возлюбленной.

Роль основательного, надежного Степана Балинского убедительно исполняет Иван Ковалев, а пламенная сердцеедка Шарика в исполнении Екатерины Мысь становится ему достойной парой, ведь противоположности сходятся. Обаятельный простак Клим Гусак (Александр Кабаков) готов приударить за любой встреченной девушкой, но к финалу обретет свое счастье в лице Марийки (Алеся Перекальчук). Собственно, остепенятся и обзаведутся невестами все боевые товарищи Степана. А барон Ласло (Владимир Муращенко) еще раньше заключит в свои объятия с самыми честными намерениями Ирму (Лилия Духовенская), ведь у возрастных влюбленных не так много времени, как у легкомысленной молодежи...

Война в спектакле становится фоном, грозным гулом воспоминаний, но и поводом ценить жизнь и любовь, добиваться успеха, дарить

счастье близким людям, и это актуально для нас сегодня, как никогда.

Чтобы зрители хорошо понимали диалектные выражения, программка содержит маленький словарик: «хінська порцеляна» (китайский фарфор), «льокаль» (съёмная квартира), «крайня імпертиненція» (крайняя степень чего-то невозможного) и так далее. Обогащаем свой словарный запас и наслаждаемся

музыкой! Судя по всему, «Любовь сечевого стрельца» станет украшением репертуара одесского театра на многие сезоны. Приятно, что и эта премьера не стала исключением для верного поклонника нашей музкомедии Андрея Мусиенко – на сцену снова выкатили торт, украшенный изображением сцен из спектакля. FP!

ВОСЕМЬ ЖЕНЩИН И ЗАГАДОЧНЫЙ ЧЕЛОВЕК

ФРАНЦУЗСКАЯ
ДЕТЕКТИВНАЯ
КОМЕДИЯ – ВОТ
ЧТО СПОСОБНО
УВЛЕЧЬ И ОТВЛЕЧЬ ОТ

РЕАЛЬНОСТИ СОВРЕМЕННОГО
ТЕАТРАЛА. ИМЕННО ЭТО И ПРЕДЛАГАЕТ

СВОЕЙ ПУБЛИКЕ ОДЕССКИЙ АКАДЕМИЧЕСКИЙ ОБЛАСТНОЙ ДРАМАТИЧЕСКИЙ ТЕАТР. СПЕКТАКЛЬ «8 ЛЮБЯЩИХ ЖЕНЩИН» ПО ПЬЕСЕ РОБЕРА ТОМА В ПОСТАНОВКЕ НАРОДНОГО АРТИСТА УКРАИНЫ ОЛЕГА ШКОЛЬНИКА ИЗОБИЛУЕТ ЯРКИМИ АКТЕРСКИМИ РАБОТАМИ, И НЕТ КРИЧАЩЕГО ВОЗРАСТНОГО НЕСООТВЕТСТВИЯ МЕЖДУ ИСПОЛНИТЕЛЬНИЦАМИ И ПЕРСОНАЖАМИ. МОЖНО ВЫГЛЯДЕТЬ ПРЕКРАСНО И В ВОСЕМЬДЕСЯТ, НО НЕ НА СОРОК, А СОРОКАЛЕТНЯЯ ДВАДЦАТИЛЕТНЮЮ МОЖЕТ ИГРАТЬ ТОЛЬКО В ЖАНРЕ РАДИОСПЕКТАКЛЯ. ИЗДЕРЖЕК, КОТОРЫМИ ОБЫЧНО ГРЕШАТ ТЕАТРЫ, БЕРУЩИЕ В РАБОТУ «8 ЖЕНЩИН» (ТАКОВО ОРИГИНАЛЬНОЕ, МЕНЕЕ КАССОВОЕ, ЗАТО БОЛЕЕ ПРАВДИВОЕ НАЗВАНИЕ ПЬЕСЫ), УДАЛОСЬ ИЗБЕЖАТЬ.

Заслуженная артистка Украины Юлия Скарга – в роли бабушки. Одна из ее дочерей – незамужняя бездельница-симулянтка Огюстина (Анна Дьяченко), другой, Габи (Гуллер Полякова), в жизни больше повезло: она отхватила богатого (увы, уже практически разорившегося) мужа, в чьем загородном доме все и проживают. У месье имеется сестра Пьеретта (Елена Яценко), дочери Сюзон (Полина Корец) и Катрин (Дарья Евдокимова). С порога Сюзон стремится обнять экономку Шарлотту (Татьяна Грачик), но мать аккуратно подталкивает ее к бабушке, что говорит о многом, происходящем в этой семье. Катрин еще подросток, зато очень сообразительная. Она забавляется игрой в детектива, щеголяет в забавных пижамках и на многое готова ради леденцов.

Нетрудно заметить, что Шарлотта девочкам ближе матери и бабушки, об этом говорит язык тела (Катрин даже взбивает грудь пышнотелой Шарлотты, как подушку, чтобы прильнуть к ней щекой). В богатых домах дети часто копируют повадки прислуги, которая ими и занимается.

Остается еще одна женщина – сексапильная горничная Луиза (Александра Цымбалюк), которая точно не собирается задержаться в служанках долгие годы, работа – это временно, создание уюта в чужом доме для нее – не главное. К тому же ей явно хочется объятий хозяина, а не его дочурок.

И весь этот серпентарий единомышленниц спорит, кому более выгодна смерть их единственного мужчины.

Надо отдать должное: переход на украинский язык не сказался на игре артисток. Бабушка с юмором путается, произнося слово «підлюка», а все остальные хором поправляют ее: «падлюка». Но смысл остается одним и тем же...

В пьесе мужская роль отсутствует, однако режиссер выводит на сцену заслуженного артиста Украины Бориса Смирнова в качестве «загадочного человека». Спешим успокоить театралов, знающих, чем заканчиваются у драматурга «8 женщин»: никакой трагедии, он найдет достойный выход из тяжелой ситуации. Сейчас это более чем актуально. Да и для самих женщин выбраны не сатирические приемы, а скорее мягкая ирония. Ну не зарабатывать же им, в самом деле, своим трудом на все эти платьица, пудреницы и сумочки, на дом и парк, на прислугу, наконец...

ЗА НИМИ – БУДУЩЕЕ!

Мария Гудыма
Фото: Олег Владимирский

ЕСТЬ НА ВЫЖИВАНИЕ РЕЦЕПТЫ!

НЕСМОТРЯ НА ТРУДНОСТИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА ВО ВРЕМЯ ВОЙНЫ, ХУДОЖЕСТВЕННАЯ ТЕАТРАЛЬНАЯ ШКОЛА М. ОДЕССЫ (ИЛИ ПРОСТО «ТЕАТРАЛОЧКА») ПОКАЗАЛА СВОЙ ВЫПУСКНОЙ СПЕКТАКЛЬ НА СЦЕНЕ ОДЕССКОГО АКАДЕМИЧЕСКОГО УКРАИНСКОГО МУЗЫКАЛЬНО-ДРАМАТИЧЕСКОГО ТЕАТРА ИМЕНИ ВАСЫЛЯ ВАСЫЛЬКО. МЕЖДУ ШКОЛОЙ И ТЕАТРОМ СУЩЕСТВУЕТ ДАВНЯЯ ДРУЖБА И СОТРУДНИЧЕСТВО. ЗРИТЕЛИ СИДЕЛИ ТУТ ЖЕ, НА СЦЕНЕ, А ПОВОРОТНЫЙ КРУГ СТАЛ МЕСТОМ ПОКАЗА ОТРЫВКОВ ИЗ НЕСКОЛЬКИХ СОВРЕМЕННЫХ ПЬЕС. КАЖДЫЙ ПОВОРОТ – НОВАЯ ИСТОРИЯ, ПРИБЛИЖЕНИЕ НОВЫХ ГЕРОЕВ. ТАК ИЛИ ИНАЧЕ ВОЙНА КАПЕЧИТ СУДЬБЫ ГЕРЕВ ДРАМЫ «Я – НОРМ» НИНЫ ЗАХОЖЕНКО, ПЬЕСЫ «ПОСЛЕДНЯЯ ИСТОРИЯ» ОЛЬГИ ТОКАРЧУК, АНТИУТОПИИ АЛЕКСАНДРА ИРВАНЦА «О ПРЕДАТЕЛЬСТВЕ», МОНОПЬЕСЫ МАРИНЫ СМИЛЯНЕЦ «БОРЦ» И СКАЗКИ ОЛИ РУСИНОЙ «АБРИКОСЫ РАСЦВЕТАЮТ НОЧЬЮ».

– Мы давно любим театр имени Василько, находимся за углом от него, – рассказал перед представлением директор школы, режиссер и педагог Федор ТКАЧ. – Наши дети играют здесь в спектаклях, артисты театра преподают у нас в школе. Сам Бог велел нам попроситься сегодня сюда. Благодарю директора Юлию Пивоварову и все театральные службы. В основу выпускного спектакля положен метод переживания. Это современная драматургия, материал ученики выбрали сами: четыре сольных фрагмента, а первый – для группы артистов.

Группа выпускников, носящая название Alter Ego, в большинстве своем собирается и дальше посвящать себя творчеству, поэтому им дана возможность «пощупать» большую сцену. А поскольку драматургический материал ребята выбрали самостоятельно, то отчасти и поэтому они играли увлеченно, искренне, ярко.

Специально для реализации первого фрагмента подключились выпускники, которые уже сделали актерство своей профессией, – Даниэлла Рыбальченко и Гриша Наумов (он уже успел окончить Киевский национальный университет театра, кино и телевидения имени И. Карпенко-Карого, курс Дмитрия Богомазова). А еще в действе участвует сама Римма Зюбина, звезда отечественной сцены: она появляется на экране в роли лицемерной учительницы, ведущей дистанционные занятия в Буче для перепуганных взрывами и сиренами старшеклассников. Пьеса «Я – норм» стала весьма популярной за год войны и вскрыла массу проблем, одна из которых такова: дети копируют поведение взрослых и хейтят, называя

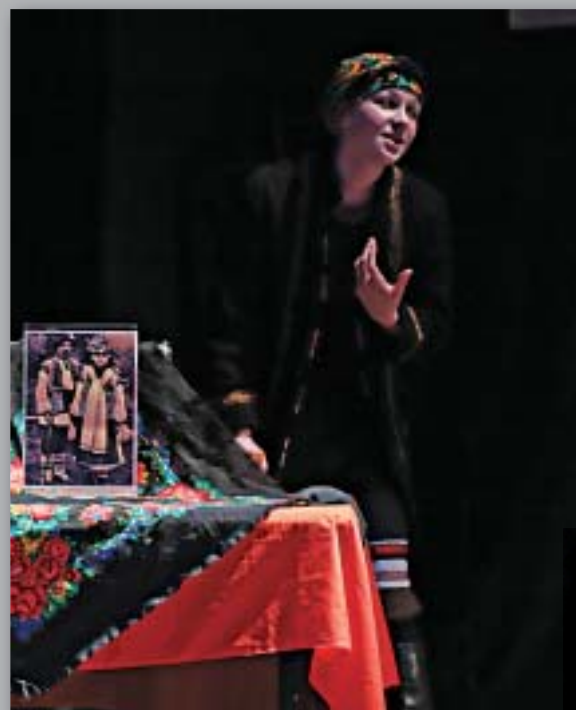
«крысами», друзей, которых увозят подалеже от войны родители... Распадаются семейные союзы взрослых, распадаются и пары влюбленных подростков, но складываются новые, а близость смерти делает всех более щедрыми на ласковые слова. Символом гармоничной мирной жизни становится нижний брейк, который в начале фрагмента слаженно отплясывают еще не рассорившиеся школьники...

Теме войны в Украине посвящена и «Последняя история», героиня которой сталкивается с сексуальным насилием со стороны «освободителя»-сибиряка. Отголоски Второй мировой тревожат вполне взрослых героинь пьес Ирванца и Смилянец, искалеченную девушку и согбенную старушку. А юная девочка из сказочной истории Русиной заводит настораживающую

дружбу с маленьким дроном... Но не будем раскрывать все сюжетные ходы, заметим лишь, что играют артисты не по-детски сильно, искренне, отлично владея голосом, речью и пластикой, и каждый фрагмент вовлекает зрителя в особый мир. Жаль, что выживать юным душам в этих мирах так трудно, а порой и невозможно!

В спектакле участвуют воспитанники ХТШ Анжелика Хачатрян (она еще остается учиться в «Театралочке»), выпускники этого года Ксения Мороз, Елизавета Малюженко, Алина Кравчук и другие ребята.

Конечно, нет и не может быть готовых рецептов на выживание, но посмотреть со стороны на то, как справляются (или нет) с потрясениями герои пьес, полезно и детям, и взрослым. СТ

100

ЛУЧШИХ
ФОТОГРАФИЙ
2022

по версии журнала Time

ТРАГИЧЕСКИЕ СОБЫТИЯ ВОЙНЫ В УКРАИНЕ

ИЗДАНИЕ TIME
ОПУБЛИКОВАЛО
100 СНИМКОВ,
ЛУЧШЕ ВСЕГО
ПЕРЕДАЮЩИХ ТО,
КАКИМ БЫЛ УХОДЯЩИЙ
2022 ГОД. БОЛЬШАЯ
ЧАСТЬ ФОТО
ПОСВЯЩЕНА УКРАИНЕ.

...Тела украинцев, погибших от ударов рф по мирным городам, спасающиеся от обстрелов агрессора жители Ирпеня, выпускники школы, танцующие вальс перед укреплениями в Одессе, защитники Киева, играющие в шашки «коктейлями Молотова», женщины, плетущие камуфляжные сетки, поле, покрытое воронками, спасатели с носилками, выносящие беременную из разбомбленного роддома, прощальные взгляды в окна поездов и автобусов... Многие из этих снимков, снятых и украинскими, и зарубежными фотокорраями, мы уже видели, и они врезались в память навсегда. Эти немые свидетельства военных преступлений россии заставили весь мир содрогнуться от ужаса, страха, сочувствия и стали мощным стимулом в желании поддержать Украину в праведном противостоянии врагу.

«Это настроение гудело на заднем плане, а иногда и довольно громко ревело на протяжении 2022 года», — пишет Time о своей подборке фотографий.

Украинский солдат помогает Юлии Павлюк и ее дочери Эмме эвакуироваться из Ирпеня, который российские войска стремились захватить во время попытки окружить столицу, 5 марта. Maxim Dondyuk

На Одесском железнодорожном вокзале Георгий Кебурия прощается со своей женой Майей и детьми, когда они садятся в поезд, отправляющийся во Львов. Украина, 5 марта. Salwan Georges - The Washington Post/Getty Images

Гражданские добровольцы получают оружие в рамках общенациональной кампании по вербовке, регистрации и призыву людей для войны с россией в Фастове. Украина, 25 февраля. Bendan Hoffman - The New York Times/Redux

Женщина и ребенок выглядывают из окна автобуса на выезде из Северодонецка, Луганская область. Украина, 24 февраля. Vadim Chirida - AP

Украинцы под разрушенным мостом пытаются эвакуироваться через реку из Ирпеня на окраине Киева. Украина, 5 марта. *Emilio Morenatti - AP*

Жители Киева покидают город после ракетных ударов российских вооруженных сил по Киеву. Украина, 24 февраля.

Мирные жители в эвакуационном поезде в Покровске. Украина, 28 сентября. *Nicole Tung - The New York Times/Redux*

Первым пациентом, поступившим в главную детскую больницу Киева после российского вторжения, был мальчик по имени Семен, сфотографированный 28 февраля. Автомобиль его семьи попал под шквальный огонь, в результате чего погибли его родители и сестра. Позже мальчик умер. *Maxim Dondyuk*

Михаил Куликов на суде в Чернигове 4 августа. Российский солдат, приговоренный к 10 годам лишения свободы, был признан виновным в обстреле из танка многоэтажного жилого дома в первые дни войны в Украине. Это второй российский военнослужащий, осужденный в Украине с начала вторжения. *Stanislav Krupar - Iain/Redux*

Жертва минометного обстрела в Буче лежит на кухне, 6 апреля. *Maxim Dondyuk*

Украинские сотрудники МЧС и волонтеры выносят раненую беременную женщину из пострадавшего от обстрела родильного дома в Мариуполе. Украина, 9 марта. Ребенок родился мертвым, через полчаса умерла и мать. [Evgeniy Maloletka - AP](#)

Семья украинского солдата Ивана Липского скорбит у его гроба в Одессе. Липский был убит в Николаеве 18 марта во время авиаудара российской авиации по 36-й бригаде морской пехоты Украины; тогда погибло более 40 украинских солдат. Украина, 29 марта. [Salwan Georges - The Washington Post/Getty Images](#)

Сергей, отец подростка Илья, плачет над безжизненным телом сына, лежащим на носилках в родильном доме, переоборудованном в медпункт в Мариуполе. Илья был смертельно ранен в среду во время игры в футбол в Мариуполе, когда начался обстрел на фоне российского вторжения в город. Взрыв произошел на футбольном поле возле школы. Украина, 2 марта. [Evgeniy Maloletka - AP](#)

Тела российских солдат в военной машине на дороге в Буче, 1 марта. [Serhii Nuzhnenko - AP](#)

Поле, покрытое воронками от обстрелов, недалеко от Изюма, Харьковская область. Украина, 13 сентября. [Kostiantyn Liberov – AP](#)

Взорванный зерновой бункер, внутри которого все еще горит зерно. Заселье, Николаевская область, 16 июля. [Wojciech Grzedzinski – The Washington Post/Getty Images](#)

Украинские солдаты осматривают тела погибших мирных жителей, в том числе Татьяны Перебийнис и двух ее детей, которые были смертельно ранены российским минометным снарядом во время эвакуации из Ирпеня. Также погиб доброволец, помогавший семье. Украина, 6 марта. [Линси Аддарно](#)

Ферма в Вильховке, Украина, потеряла 80 коров и 30 свиней за два месяца артиллерийских обстрелов и оккупации со стороны России, 14 мая. [Carol Guzy – ZUMA](#)

Дети играют на уничтоженной российской военной технике перед Михайловским собором в Киеве. Украина, 12 июня.
Fabian Ritter - DOCKS Collective

Бойцы Сил территориальной обороны, которые охраняют блокпост, играют в шашки с коктейлями Молотова. Восточная окраина Киева, Украина, 5 марта.
Nicole Tung for Harper's Magazine

Курсанты отрабатывают аварийную ситуацию во время урока в бомбоубежище в первый учебный день в кадетском лицее в Киеве. Украина, 1 сентября. Efrem Lukatsky - AP

Выпускники школы танцуют на фоне мешков с песком, которыми защищен фасад оперного театра в Одессе. Украина, 15 июня.
Laetitia Vancon - The New York Times/Redux

Добровольцы в библиотеке в центре Львова плетут камуфляжные сети для отправки солдатам на передовую. Украина, 7 марта.
Natalie Keyssar for TIME

МЕДИЧНИЙ
ЦЕНТР
НАТУРОПАТІЇ

«**SOFI-NA**» –

ДЛЯ ВСІХ,
ХТО ХОЧЕ БУТИ
ЗДОРОВИМ

У середмісті Одеси, на вулиці Софіївській, 19, гостинно відчинив свої двері для відвідувачів Медичний центр натуропатії «SOFI-NA» Софії Нагорняк – відомої цілительки, психолога, фітотерапевта, члена Міжнародної асоціації народної медицини. Тепер одесити і гості міста мають можливість отримувати в просторому, світлому, гарно обладнаному приміщенні центру послуги з оздоровлення і придбати цілющу органічну продукцію в екологічній аптеці.

У медичному центрі натуропатії «SOFI-NA» Софія Михайлівна Нагорняк, цілителька з багаторічним успішним досвідом, проводить консультування і лікування народними засобами медицини. Це фітотерапія, вісцелярна терапія, процедури хіджами (лікувального кровопускання) і гірудотерапії. Також працюють біоенерготерапевт, психолог, косметолог, масажист, фахівець з корекції хребта.

В екологічній аптеці представлені у широкому асортименті трав'яні оздоровчі збори й чаї, фітоекстракти, мацерати (тобто настоянки на олії), унікальна авторська розробка – бальзам «SOFI-NA», фітосвічі, а також органічна продукція власного виробництва: печиво, гранули, варення з корисних для здоров'я ягід та фруктів, з горіхів, ялицевих пагонів тощо.

Усі ці вироби оригінальні і мають фірмовий знак «SOFI-NA», а повторне пакування змусить усміхнутися: скажімо, баночка з написом на кришечці «Або Україна виграє, або орки програють» може бути не лише смачним, а й символічним подарунком!

МЕДИЧНИЙ ЦЕНТР
«**SOFI-NA**»

м. Одеса, вул. Софіївська, 19

Час роботи: щоденно, окрім суботи і неділі

Телефони: моб. +380681819865, +380934029288

STRATEG
виробник дитячих іграшок

ООО «ТД Стратег»

office @strateg.ua

+38(067)489-77-55

МИ РОЗРОБЛЯЄМО І ВИГОТОВЛЯЄМО:

- настільні ігри різної складності;
- набори для дитячої творчості;
- розвиваючі пазли для дітей;
- картини за номерами;
- алмазну мозаїку;
- спортивні товари.

ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ МЕДІА ХОЛДІНГ

РЕЙТИНГ

ХТО НАБЛИЖАЄ

ПЕРЕМОГУ:

100

ВПЛИВОВИХ
ОДЕСИТІВ

ODESSAMEDIA.NET

Інформаційні
спонсори:

ПРАВОРИТ

ОДЕСА МЕДІА

(0482) 340-308